

2021

Autorský kolektív:

RNDr. Ján Chovanec

RNDr. Peter Krasnec, PhD., MBA

Ing. Slavka Lenčేశová

Ing. Patrick Lutter

Ing. Oliver Šujan

Analýza odpadového hospodárstva

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

NÁRODNÝ PROJEKT

Podpora kvality sociálneho dialógu

Typ projektu: Neinvestičný

Termín realizácie projektu: 07/2018 – 02/2023

ITMS projektu: 312031V749

Autorský kolektív: RNDr. Ján Chovanec
RNDr. Peter Krasnec, PhD., MBA
Ing. Slavka Lenčéšová
Ing. Patrick Lutter
Ing. Oliver Šujan

Odborný garant: RNDr. Peter Krasnec, PhD., MBA

Garant za ZMOS: Ing. Slavka Lenčéšová

Autorské dielo bolo vypracované v rámci hlavnej aktivity „Posilnenie odborných a analytických kapacít sociálnych partnerov, budovanie infraštruktúry a komunikačnej platformy sociálneho dialógu a rozvoja sociálneho partnerstva na národnej a medzinárodnej úrovni“ v rámci podaktivity 1.1 Posilnenie kapacít sociálnych partnerov prostredníctvom analytickej činnosti Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu expertným tímom sociálneho partnera Združenie miest a obcí Slovenska. Vyjadruje názory a postoje sociálneho partnera na predmetnú tému. Autorské dielo nevyjadruje názory ani postoje prijímateľa projektu a bolo schválené Riadiacim výborom Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu.

OBSAH

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A ZOZNAM TABULIEK	7
ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK	13
ZOZNAM PRÍLOH	17
ÚVOD	18
1. ANALÝZA PREPOJENIA SAMOSPRÁV S ORGÁNMI VEREJNEJ SPRÁVY NA ÚSEKU ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA.....	23
1.1. Územná samospráva a starostlivosť o životné prostredie.....	23
1.2. Legislatívne predpoklady a východiská v oblasti nakladania s odpadmi, súlad s európskou a slovenskou legislatívou a ich aplikácia na podmienky miest a obcí Slovenska.....	25
1.3. Prehľad plánovaných legislatívnych zmien v oblasti odpadového hospodárstva v SR	27
1.4. Porovnanie kolíznych stavov legislatívy	34
1.5. Nakladanie s komunálnymi odpadmi z pohľadu miest a obcí	38
1.6. Organizačné členenie orgánov odpadového hospodárstva	41
1.7. Environmentálny fond	42
2. FORMULOVANIE VÝCHODÍSK PRE POSÚDENIE SÚČASNÝCH LEGISLATÝVNÝCH MOŽNOSTÍ A KOMPETENCIÍ MIEST A OBCÍ V OBLASTI ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA	53
2.1. Triedený zber komunálneho odpadu.....	54

2.2. Triedený zber komunálneho odpadu pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad	55
2.3. Skládkovanie odpadov	58
2.4. Nelegálne skládky odpadov	64
3. ANALÝZA TOKOV ODPADOV	67
3.1. Rozšírená zodpovednosť výrobcov	67
3.2. Papier a lepenka – 20 01 01	69
3.3. Sklo - 20 01 02	71
3.4. Viacvrstvé kombinované materiály na báze lepenky - 20 01 03.....	73
3.5. Obaly z kovu - 20 01 04	75
3.6. Plasty - 20 01 39	77
3.7. Nespotrebované veterinárne a humánne lieky	81
3.8. Opatrebované pneumatiky	85
3.9. Odpad z domácností s obsahom nebezpečných látok.....	86
3.10 Iné komunálne nie nebezpečné odpady 20 03 02 – odpad z trhovísk; 20 03 03 – odpad z čistenia ulíc ;20 02 02 – zemina a kamenivo	93
4. NÁVRHY NA DISKUSIU O ZMENÁCH A SYSTÉMOVÝCH RIEŠENIACH UVEDENEJ PROBLEMATIKY	104
4.1. Produkcia komunálnych odpadov a stanovené ciele.....	104
4.2. Financovanie triedeného zberu len za OZV	107
4.3. Zvyšovanie poplatkov „vdáka“ kuchynskému odpadu	110
4.4. Množstevný zber v komplexnej bytovej výstavbe	112
4.5. Slepá ulička v podobe mechanicko-biologickej úpravy odpadov	113
4.6. Množstvomý zber	119
4.7. Vážiacie zariadenia	122
4.8. Zavedenie nulových donáškových vzdialeností	125

5. FINANCOVANIE A DOPADY NA ROZPOČET VEREJNEJ SPRÁVY, POŽIADAVKY V OBLASTI ZAMESTNANOSTI	131
5.1. Financovanie odpadového hospodárstva v obciach a mestách	131
5.2. Dopady na rozpočet verejnej správy	134
5.3. Požiadavky v oblasti zamestnanosti.....	140
6. ZÁVERY A ODPORÚČANIA V OBLASTI ZMIEN V LEGISLATÍVE, MATERIÁLNO-TECHNOLOGICKOM A PERSONÁLNO M ZABEZPEČENÍ	143
ZÁVER	155
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV.....	157
PRÍLOHY	163

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A ZOZNAM TABULIEK

- Graf 1: Podpora rozvoja odpadového hospodárstva EF v sledovaných rokoch
- Graf 2: Produkcia komunálnych odpadov za roky 2014 – 2019
- Graf 3: Ročná produkcia komunálnych odpadov
- Tabuľka 1: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2012
- Tabuľka 2: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2013
- Tabuľka 3: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2014
- Tabuľka 4: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2015
- Tabuľka 5: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2016
- Tabuľka 6: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2017
- Tabuľka 7: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2018
- Tabuľka 8: Prehľad skládok odpadov podľa tried skládok odpadov prevádzkovaných v SR v roku 2019
- Tabuľka 9: Položky a sadzby za uloženie zmesového komunálneho odpadu (20 03 01) a objemného odpadu (20 03 07) na skládku odpadov euro.t⁻¹

Tabuľka 10: Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu

Tabuľka 11: Výška príjmov z poplatkov za uloženie odpadov na skládku odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný odpad

Tabuľka 12: Výška príjmov z poplatkov za uloženie odpadov na skládku odpadov na nebezpečný odpad

Tabuľka 13: Výška príjmov z poplatkov za uloženie odpadov na skládku odpadov na inertný odpad

Tabuľka 14: Výška príjmov z poplatkov za uloženie odpadov na odkalisko

Tabuľka 15: Množstvo papiera a lepenky odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Tabuľka 16: Množstvo papiera a lepenky odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v %

Tabuľka 17: Celkový ročný súhrn nakladania s papierom a lepenkou

Tabuľka 18: Množstvo skla odovzdaného oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Tabuľka 19: Množstvo skla odovzdaného oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v %

Tabuľka 20: Celkový ročný súhrn nakladania so sklom

Tabuľka 21: Množstvo VKM odovzdaného oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Tabuľka 22: Množstvo VKM odovzdaného oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v %

Tabuľka 23: Celkový ročný súhrn nakladania s VKM

Tabuľka 24: Množstvo obalov z kovov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Tabuľka 25: Množstvo obalov z kovov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v percentách

Tabuľka 26: Celkový ročný súhrn nakladania s obalmi z kovov

Tabuľka 27: Množstvo plastov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Tabuľka 28: Množstvo plastov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v %

Tabuľka 29: Celkový ročný súhrn nakladania s plastmi

Tabuľka 30: Ciele POH SR pre triedený zber komunálnych odpadov

Tabuľka 31: Množstvo veterinárnych a humánnych liekov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Tabuľka 32: Množstvo veterinárnych a humánnych liekov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách a vyjadrených v %

Tabuľka 33: Celkový ročný súhrn nakladania s veterinárnymi a humánnymi liekmi

Tabuľka 34: Množstvo oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných látok odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Tabuľka 35: Množstvo oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných látok odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v %

Tabuľka 36: Celkový ročný súhrn nakladania s oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných látok

Tabuľka 37: Prehľad nebezpečných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na materiálové zhodnotenie

Tabuľka 38: Prehľad nebezpečných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na energetické zhodnotenie

Tabuľka 39: Prehľad nebezpečných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na skládkovanie

Tabuľka 40: Iné nakladanie s nebezpečnými KO za roky 2018 a 2019

Tabuľka 41: Množstvo iných nie nebezpečných komunálnych odpadov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Tabuľka 42: Množstvo iných nie nebezpečných komunálnych odpadov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v %

Tabuľka 43: Celkový ročný súhrn nakladania s inými nie nebezpečných komunálnymi odpadmi

Tabuľka 44: Celkový ročný súhrn

Tabuľka 45: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na materiálové zhodnotenie

Tabuľka 46: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na energetické zhodnotenie

Tabuľka 47: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na spätné získavanie organických látok

Tabuľka 48: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na spätné zasypávanie

Tabuľka 49: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na iný spôsob zhodnotenia

- Tabuľka 50: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na skládkovanie
- Tabuľka 51: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na spaľovanie bez energetického využitia – D10
- Tabuľka 52: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na iný spôsob zneškodňovania
- Tabuľka 53: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na iný spôsob nakladania
- Tabuľka 54: Množstvo zneškodneného zmesového a objemného odpadu za roky 2016 – 2019 v t
- Tabuľka 55: Obaly a neobaly uvedené na trh v rámci OZV, rok 2018, v kg
- Tabuľka 56: Množstvo odpadu obaly, neobaly na 1 obyvateľa pri vyzberaní 100 % uvedeného na trh
- Tabuľka 57: Štandard v litroch na bytovú domácnosť v rodinnom dome za rok
- Tabuľka 58: Počet vývozov ročne na domácnosť

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

Al	hliník
BOZP	bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
BRKO	biologicky rozložiteľný komunálny odpad
BRO	biologicky rozložiteľný odpad
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora = Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín
DPH	daň z pridanej hodnoty
DSO	drobný stavebný odpad
EIA	proces posudzovania vplyvov na životné prostredie
EF	Environmentálny fond
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
ES	Európske spoločenstvo
EÚ	Európska únia

Fe	železo
IBV	individuálna bytová výstavba
IMPEL	European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law ¹
OPK ŽP	Operačný program - Kvalita životného prostredia
ISOH	informačný systém odpadového hospodárstva
KBV	komplexná bytová výstavba
KO	komunálny odpad
MBÚ	mechanicko - biologická úprava
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NO	nebezpečný odpad
OH	odpadové hospodárstvo
OO	prijatie/odovzdanie obchodníkov

¹ medzinárodná nezisková organizácia, ktorá združuje európske orgány, zamerané na implementáciu a presadzovanie práva v oblasti životného prostredia

OS	prijatie/odovzdanie sprostredkovateľovi
OZV	organizácia zodpovednosti výrobcov
OzT	odpad z textilu
PCB	polychlórované bifenyly
PET	polyetyléntereftalát
POH SR	Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky
RZV	rozšírená zodpovednosť výrobcov
SKIO	skládka odpadov na inertný odpad
SKNO	skládka odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný
SKNNO	skládka odpadov na nebezpečný odpad
SR	Slovenská republika
TAP	tuhé alternatívne palivo
TZ	triedená zložka
V	zber

VKM	viacvrstvový kombinovaný materiál
VOO	veľkoobjemový odpad
VZN	všeobecne záväzné nariadenie
ZEVO	Zariadenie na energetické využitie odpadu
ZKO	zmesový komunálny odpad
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
Z. z.	zbierka zákonov

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1: Zoznam činností zhodnocovania odpadu

Príloha 2: Zoznam činností zneškodňovania odpadu

ÚVOD

Menšina svetovej populácie, predstavujúca približne 20 percent obyvateľov na Zemi, žije nad pomermi oproti zvyšku sveta. Spolu sú však zodpovední za 80 percent globálneho využívania energie a prírodných zdrojov na Zemi. Zároveň sú zodpovední aj za rovnaké množstvo znečisťujúcich látok, odpadov a pod. Ekonomické aktivity a expanzia priviedli svet nebezpečne blízko k limitom ekologickej únosnosti globálneho ekosystému. Globálna degradácia lesov, pôd, vodných systémov a biologickej diverzity veľmi presvedčivo demonštruje enormný environmentálny vplyv, sociálnu a ekonomickú nerovnosť súčasných generácií. Populácia sa rozrastá, no náš ľudský svet na tejto planéte sa neustále znižuje a všetky jeho hlavné problémy sa globalizujú – stávajú sa vskutku planetárnymi. Týka sa to nielen životného prostredia, ale aj problémov etnických, sociálnych, migračných, jazykových, kultúrnych a pod. Ide aj o politickú a ideologickú sféru a pochopiteľne v dôsledku všetkých predošlých oblastí aj o svetovú bezpečnosť. Jedna z oblastí, ktoré ľudstvo trápí už niekoľko generácií je aj odpadové hospodárstvo. Pod pojmom odpad si často predstavíme iba náš kontajner pred našim domom do ktorého vysypame odpady. No uvažujú ľudia aj hlbšie čo je to odpad, ako sa s ním zaobchádza a kde končí? Možno sa nad tým zamýšľali paradoxne vo väčšej miere naši predkovia, ktorí boli viac spätí s prírodou a vedeli, že keď sa odpad vyprodukuje tak ho treba aj niekde uskladniť a nejako zneškodniť. No dnes keď už človek pozná čo je to ekonomika a čo je to marketing tak mu je jasné, že znižovanie množstva odpadu pri týchto aspektoch je skoro nemysliteľné.

Oblasť odpadového hospodárstva zasahuje do každodenného života každého jednotlivca, živnostníka, či spoločnosti a je asi jedna z najprierezovejších oblastí, aké kedy existovali. Aj keď odpadové hospodárstvo prešlo od roku 1991, kedy bol schválený prvý zákon o odpadoch výraznou zmenou, nie je ho možné vo veľa ukazovateľoch porovnávať s vyspelými krajinami Európy, ako napr. Rakúsko alebo Nemecko. Stále u nás pretrváva slabé environmentálne povedomie občanov, čo zapríčiňuje nízku mieru triedenia odpadov, uprednostňuje sa

zneškodňovanie odpadov na skládkach pred ich materiálovým alebo energetickým zhodnocovaním, stále pretrvávajúca obtiažnosť práva v prípadoch, kedy sa zákon o odpadoch niektorými podnikateľmi zámerne porušuje, chýbajú ekonomické stimuly, ktoré by odpadové hospodárstvo posunulo ďalej ako je teraz a pod. Samotné odpadové hospodárstvo je však oblasť, ktorá sa dynamicky rozvíja aj napriek vyššie uvedeným negatívam, a aj vďaka investíciám spoločností, ktoré podnikajú v odpadovom hospodárstve je schopná priniesť inovatívne riešenia pri nakladaní s odpadmi.

Je však veľký paradox, že čím je vyspelejšia spoločnosť, čím je vyššia aj životná úroveň tým aj viac odpadu produkujeme. Toto by nebol až taký neprekonateľný problém, ale s „dobou“ kráča aj odpad. V historických dobách pod pojmom odpad by sme si predstavili odpad, ktorý môžeme definovať ako rozložiteľný, no v dnešnej dobe je najviac práve cudzorodého odpadu ako sú plasty a iné chemické zlúčeniny vyprodukované práve moderným trhom a správaním človekom. A tu je ten najväčší problém, nakoľko jeho rozložiteľnosť v prírode často trvá niekoľko sto rokov a tým tak predstavuje závažný problém pre celé životné prostredie. Častokrát tieto odpady obsahujú aj nebezpečné látky, ktoré môžu výrazne ovplyvniť zdravie ľudí, zvierat a celkovo ovplyvniť priestor okolo nás.

Treba poznamenať, že mnoho ľudí si to neuvedomuje, ale odpad predstavuje vážnu hrozbu pre ďalší vývoj našej civilizácie. Väčšina považuje odpad ako problém len pred ich blokom alebo domom. Keď odpad odvezú, prestáva existovať. Skutočnosť je ale iná. Vysoko konzumný spôsob nášho života sa odráža na hromadení odpadu, ktorý potom vytvára problémy s jeho uskladnením. Čo je to teda odpad? Odpadom nazývame niečo, čo sa nám už zdá nepotrebné, nechcené. Jeho opätovné využitie môže ušetriť prírodné zdroje, energiu, znečistenie, naše peniaze. Všeobecne sa dá povedať, že aj samotné odpadové hospodárstvo, resp. nakladanie s odpadmi má svoje pravidlá, resp. zaužívaný systém. Jedny zo základných princípov nakladania s odpadmi sú zahrnuté v Integrovannej koncepcii odpadového hospodárstva (POH SR na roky 2016-2020):

Princípy integrovanej koncepcie odpadového hospodárstva:

- obmedzovať tvorbu odpadov, pokiaľ je to len možné,
- znižovať obsah toxických látok v odpade,
- materiálovo zhodnotiť odpad, pokiaľ možno v čo najväčšej miere,
- tepelne upraviť odpad, pokiaľ jeho tvorba nebola zamedzená a nie je možné ho zhodnotiť,
- skládkovať odpad, pokiaľ možno v čo najmenšej možnej miere.²

Obmedzovanie tvorby odpadov

Zamedzenie, resp. obmedzovanie tvorby odpadov je najefektívnejší spôsob boja proti jeho negatívnemu vplyvu na zdravie ľudí a životné prostredie. Obmedzovanie vzniku odpadov priamo pri jeho zdroji je možné dosiahnuť najmä:

- zavádzaním maloodpadových technológií,
- zavádzaním maloodpadových výrobkov,
- znižovaním množstva obalov,
- rozširovaním vlastného kompostovania.

Obmedzovanie vzniku odpadov, ktoré patrí do preventívnych činností odpadového hospodárstva, zatiaľ naša legislatíva bližšie neupravuje, obsahuje len základné pravidlá, ktoré by sa mali dodržiavať.

Znižovanie toxických látok v odpade

Nositeľom toxických látok v odpade sú v podstatnej miere problémové látky. Problémové látky sú také druhy odpadov, ktoré výrazne sťažujú, alebo znemožňujú jeho zhodnocovanie, alebo nezávadné zneškodňovanie. I keď obsah problémových látok v komunálnom odpade je len 0,5

²MŽP SR, POH SR na roky 2016-2020, október 2015,

Dostupné na: https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/poh-sr-2016-2020_vestnik.pdf

až 1,0 %, ich toxické vlastnosti dokážu zabrániť ďalšiemu využitiu komunálneho odpadu ako prísady do kompostov. Problémové látky tvoria rôzne druhy batérií, staré farby, lieky, žiarovky, opotrebované oleje a podobne. Početnosť a rôznorodosť druhov, rozdielne špecifické vlastnosti spôsobujú, že ich oddelený zber je nákladný a pomerne obtiažne realizovateľný. Eliminácia problémových látok z komunálneho odpadu je však bezpodmienečne nutná. Pri organizovaní triedeného zberu komunálneho odpadu v samosprávach a regiónoch je potrebné, aby v každom prípade bol do zvoleného systému zahrnutý aj triedený zber problémových látok.

Materiálové zhodnotenie odpadov

Materiálové zhodnotenie odpadov je najvýznamnejšia forma ich využitia. Vzniknuté druhotné suroviny sa vracajú priamo do výrobného kolobehu, väčšinou ako plnohodnotné materiálové vstupy. Preto má tento spôsob zhodnotenia recyklácie odpadov prednosť pred zhodnocovaním energetickým.

Tepelná úprava odpadov

Rozhodujúce dôvody termického zhodnocovania tuhého komunálneho/priemyselného odpadu možno charakterizovať nasledovne:

termicko-oxidačné odbúranie neprehľadného množstva organických látok na oxid uhličitý a vodu uvoľnenie anorganických látok nachádzajúcich sa v odpade, väčšinou difúzne, z ich zlúčením a ich prevedenie na jednoducho odlúčiteľné formy termická úprava odpadu na formu vhodnú na deponovanie čo najefektívnejšie využitie tepelnej energie, ktorú obsahuje, zredukovania množstva a objemu odpadu.

Skládkovanie odpadov

Skládka odpadov je pri hospodárení s odpadmi posledným článkom reťazca nakladania s odpadmi. Predpokladom pre budovanie a bezpečnú prevádzku skládok je prezieravý, exaktný výber lokalít. Pritom sa musí zvlášť klásť dôraz na geologický, ekologický a technický

prieskum v závislosti na priamom, alebo potenciálnom nebezpečenstve, ktoré aj pri skladovaní odpadov hrozí. Je potrebné zdôrazniť, že dlhodobým cieľom je skládkovať odpady v prírodnom prostredí v mineralizovanej forme, aby sa čo najviac svojim zložením približoval prírodným materiálom. Počet a rozlohu skládok je pritom potrebné znižovať na nevyhnutne potrebnú mieru.

Problematika komunálnych odpadov a nakladania s nimi nie je iba izolovaným problémom zdravotným (zdravotníckym) či estetickým, nie je primárne iba problémom ochrany a tvorby životného prostredia, no je tiež problémom ekonomickým, sociálnym, mediálnym a v konečnom dôsledku aj problémom legislatívnym a právnym. A ako komplexnému problému, zasahujúcemu do takmer všetkých oblastí života spoločnosti, je mu potrebné preto venovať aj náležitú pozornosť.

Predkladaná štúdia má za úlohu analyzovať odpadové hospodárstvo v kontexte samospráv Slovenska, na základe najlepších dostupných príkladov a skúseností navrhnúť optimálne riešenia nakladania s odpadmi v samosprávach a poukázať smer, ktorým sa má odpadové hospodárstvo odvíjať do budúcnosti. Hlavnou ideou štúdie tak nie je úplne vyriešiť nakladanie s odpadmi, resp. komunálnymi odpadmi, nakoľko to je zložitý proces, kde je potrebné výrazne množstvo zmien – od seba samých (nášho chovania k životnému prostrediu), zmien v legislatíve, zmien v spotrebiteľskom modeli a pod., ale analyzovať, poukázať a nájsť východiská tak, aby sme sa postupnými krokmi vedeli dostať tam, kam potrebujeme – smerom k trvalo udržateľnej spoločnosti.

1. ANALÝZA PREPOJENIA SAMOSPRÁV S ORGÁNMI VEREJNEJ SPRÁVY NA ÚSEKU ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

1.1. Územná samospráva a starostlivosť o životné prostredie

Právo na priaznivé životné prostredie patrí medzi základné ľudské práva. V právnom poriadku Slovenskej republiky je toto právo zakotvené najmä v Ústave Slovenskej republiky. Medzi výkonné orgány zabezpečovania práva na priaznivé životné prostredie patria aj orgány územnej samosprávy. Samospráva disponuje časťou verejnej moci a tvorí popri štátnej správe druhú najdôležitejšiu vetvu verejnej správy.

V roku 2000 sa v právnom poriadku Slovenskej republiky uskutočnila významná reforma organizácie a činnosti orgánov miestnej verejnej správy, decentralizácia pôsobností zo štátnej správy na územnú samosprávu obcí, miest a vyšších územných celkov, ako aj fiškálna decentralizácia. V nadväznosti na prijaté legislatívne zmeny Slovenská republika podpísala Európsku chartu miestnej samosprávy. Európska charta miestnej samosprávy definuje právo a spôsobilosť miestnych orgánov v medziach zákona spravovať a riadiť podstatnú časť verejných záležitostí v rámci svojej zodpovednosti a v záujme miestneho obyvateľstva.

Vo všeobecnosti správu verejných vecí vykonávajú prioritne tie orgány, ktoré sú občanovi najbližšie. Priznanie kompetencie inému orgánu by malo zohľadňovať rozsah a charakter úlohy i požiadavky efektívnosti a hospodárnosti.³ Charta pokladá územnú samosprávu za prirodzenoprávny inštitút, ktorý je výrazom práva a schopností obyvateľstva spravovať časť verejných záležitostí, ktoré patria medzi jeho vlastné. Rozsah vlastných záležitostí je daný

³ Európska charta miestnej samosprávy. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?europska-charta-miestnej-samospravy>

miestnym charakterom, schopnosťou riešiť záležitosti občanov efektívnejšie, hospodárnejšie a s konkrétnymi znalosťami miestnych podmienok

V Ústave Slovenskej republiky je zadefinovaná územná samospráva v štvrtej hlave. Základom územnej samosprávy je obec. Územnú samosprávu tvorí obec a vyšší územný celok.⁴

Postavenie obcí a detailnejšie úlohy samosprávy sú obsiahnuté v zákone č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Územná samospráva sa vecne a odborne venuje problematike životného prostredia. Obce zabezpečujú starostlivosť o životné prostredie v rámci svojich originálnych kompetencií, ale v prevažnej miere v rámci výkonu prenesenej štátnej správy.

Medzi základné úlohy a činnosti samosprávy obce sú zaradené kompetencie v oblasti životného prostredia. Tieto úlohy môžu byť rozdelené na obligatórne úlohy a fakultatívne úlohy. Fakultatívne úlohy sú typickým prvkom obecnej samosprávy, pretože sa ponecháva na vôli samostatnej obce, či bude alebo nebude určité záležitosti vykonávať. Obligatórne úlohy sú tiež jej typickým prvkom a prejavujú sa v povinnosti obce zabezpečovať určité úlohy a činnosti. Plnenie týchto úloh má záväzný charakter a pri splnení zákonných podmienok je obec povinná tieto úlohy plniť, resp. zaistiť ich plnenie.

Z východiskových potrieb analýzy z hľadiska ochrany životného prostredia obec zabezpečuje najmä verejnoprospešné služby (odvoz komunálneho odpadu a čistenie obce, správu a údržbu verejnej zelene a verejného osvetlenia, zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd a pod.) a verejnú dopravu.⁵

⁴ Štvrtá hlava, Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

⁵ § 4 ods. 3 písm. d) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

1.2. Legislatívne predpoklady a východiská v oblasti nakladania s odpadmi, súlad európskou a slovenskou legislatívou a ich aplikácia na podmienky miest a obcí Slovenska

Nakladanie s odpadmi v Slovenskej republike sa ustanovuje zákonom č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v znení č. 91/2016 Z. z., 313/2016 Z. z., 90/2017 Z. z., 292/2017 Z. z., 106/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 208/2018 Z. z., 312/2018 Z. z., 302/2019 Z. z., 364/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 74/2020 Z. z., 218/2020 Z. z., 285/2020 Z. z.).

Na nakladanie s odpadmi vzťahujú nasledovné všeobecne záväzné právne predpisy:

- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov v znení vyhlášky č. 320/2017 Z. z.,
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 366/2015 Z. z. o evidencnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti v znení vyhlášky č. 246/2017 Z. z., vyhlášky č. 321/2017 Z. z., vyhlášky č. 378/2018 Z. z. a vyhlášky 317/2020 Z. z.,
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 371/2015, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch v znení vyhlášky č. 322/2017 Z. z., vyhlášky č. 379/2018 Z. z. a vyhlášky č. 348/2020 Z. z.,
- Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 382/2018 Z. z. o skládkovaní odpadov a uskladnení odpadovej ortuti v znení vyhlášky č. 26/2021 Z. z. /Poznámka: Redakčné oznámenie č. 20 o oprave chyby vo vyhláške – zo 17.1.2019/,
- Vyhláška č. 373/2015 o rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov v znení vyhlášky č. 14/2017 Z. z., vyhlášky č.

324/2017 Z. z. a vyhlášky č. 186/2018 Z. z., vyhlášky č. 380/2018 Z. z., vyhlášky č. 266/2020 Z. z. , vyhlášky č. 368/2020 Z. z. a vyhlášky č. 25/2021 Z. z. /Poznámka: Redakčné oznámenie o oprave č. 370/2020 Z. z.,

- Zákon č. 329/2018 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 111/2019 Z. z.,
- Zákon č. 302/2019 Z. z. o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 74/2020 Z. z. a zákona č. 285/2020 Z. z.,
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 153/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú záväzné limity a termíny pre rozsah opätovného použitia častí starých vozidiel, zhodnocovania odpadov zo spracovania starých vozidiel a ich recyklácie,
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 388/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú limity pre zhodnotenie elektroodpadu a pre opätovné použitie a recykláciu komponentov, materiálov a látok v znení nariadenia vlády SR č. 206/2010 Z. z.,
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 330/2018 Z. z. ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov v znení nariadenia vlády SR č. 33/2020 Z. z. v znení nariadenia vlády SR č. 33/2020 Z. z.,
- Oznámenie Ministerstva životného prostredia SR č. 222/2020 Z. z. o vydaní opatrenia z 29. júla 2020 č. 1/2020 o metodike analýzy zmesového odpadu.

Zároveň sa na nakladanie s odpadmi vzťahuje aj **zákon č. 582/2004 Z. z. Zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady** (v znení č. 733/2004 Z. z., 747/2004 Z. z., 171/2005 Z. z., 517/2005 Z. z., 120/2006 Z. z., 460/2007 Z. z., 538/2007 Z. z., 465/2008 Z. z., 535/2008 Z. z., 467/2009 Z. z., 527/2010 Z. z., 406/2011 Z. z., 460/2011 Z. z., 548/2011 Z. z., 68/2012 Z. z., 286/2012 Z. z., 343/2012 Z. z., 347/2013 Z. z., 484/2013 Z. z., 268/2014 Z. z., 333/2014 Z. z., 361/2014 Z. z., 79/2015 Z. z., 243/2017 Z. z., 292/2017 Z. z., 112/2018 Z. z., 312/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 369/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 354/2020 Z. z.). Tento zákon určuje poplatky za činnosti nakladania so zmesovým komunálnym odpadom, činnosti nakladania s biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom, triedený zber zložiek komunálneho odpadu, na ktoré sa nevzťahuje rozšírená zodpovednosť výrobcov, náklady spôsobené nedôsledným triedením oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu, na ktoré sa vzťahuje rozšírená zodpovednosť výrobcov a náklady presahujúce výšku obvyklých nákladov a činnosti nakladania s drobným stavebným odpadom. Zákonom sa určuje sadzba poplatku, vyrubenie poplatku a jeho splatnosť a oznamovacia povinnosť poplatníka.

1.3. Prehľad plánovaných legislatívnych zmien v oblasti odpadového hospodárstva v SR

Podľa Návrhu Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2021 sú v gescii MŽP SR plánované nasledovné predpisy, pri ktorých je zároveň uvedený aj dôvod ich predloženia:

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Dôvod predloženia:

Transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/904 z 5. júna 2019 o znižovaní vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie. Z dôvodu potreby odstránenia nedostatkov vyplývajúcich z aplikačnej praxe najmä v oblasti pôsobenia organizácií zodpovednosti výrobcov.

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 569/2007 Z. z. MŽP SR o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov.

Dôvod predloženia:

Riešenie problémov aplikačnej praxe; zmena a doplnenie ustanovení týkajúcich sa environmentálnych záťaží.

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 409/2011 Z. z. MŽP SR o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže v znení zákona č. 49/2018 Z. z.

Dôvod predloženia:

Riešenie problémov aplikačnej praxe; zmena a doplnenie ustanovení týkajúcich sa environmentálnych záťaží.

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 587/2004 Z. z. MŽP SR o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Dôvod predloženia:

Potreba zefektívnenia čerpania finančných prostriedkov pre účely financovania materiálo-technického zabezpečenia Slovenskej inšpekcie životného prostredia a odborného dokazovania akreditovanými/znaleckými subjektmi.

- Návrh zákona o ochrane ovzdušia.

Dôvod predloženia:

Uznesenie vlády SR č. 400 z 24. 6. 2020, Úloha: č. 16.

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 302/2019 Z. z. MŽP SR o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Dôvod predloženia:

Iniciatívny materiál – aplikačná prax. Zmeny budú súvisieť s prílohou č. 1, v ktorej sú uvedené ciele a časťou správne delikty.

- Návrh legislatívneho zámeru zákona o štátnych orgánoch v MŽP SR v oblasti dozoru a kontroly životného prostredia
Návrh legislatívneho zámeru zákona o štátnych orgánoch v MŽP SR v oblasti dozoru a kontroly životného prostredia.

Dôvod predloženia:

Realizácia Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky v oblasti týkajúcej sa zodpovednej ochrany životného prostredia. Cieľom legislatívnej úpravy je zavedenie dôsledných opatrení pre elimináciu poškodzovania zložiek životného prostredia a systémové zlepšenie výkonnosti rozhodovania a kontroly jednotlivých orgánov štátnej správy v oblasti životného prostredia.

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 414/2012 Z. z. MŽP SR o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Dôvod predloženia:

Prispôsobene doterajšieho nastavenia systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii pre štvrté obchodovateľné obdobie (2021 - 2030).

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 3/2010 Z. z. o MŽP SR národnej infraštruktúre pre priestorové informácie v znení zákona č. 362/2015 Z. z.

Dôvod predloženia:

Implementácia vykonávacieho rozhodnutia Komisie EÚ 2019/1372, ktorým sa vykonáva smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/2/ES, pokiaľ ide o monitorovanie a podávanie správ, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2019/1010 o zosúladení povinností podávania správ v oblasti právnych predpisov týkajúcich sa životného prostredia a o zmene nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 166/2006 a (EÚ) č. 995/2010, smerníc Európskeho parlamentu a Rady 2002/49/ES, 2004/35/ES, 2007/2/ES, 2009/147/ES

a 2010/63/EÚ, nariadení Rady (ES) č. 338/97 a (ES) č. 2173/2005 a smernice Rady 86/278/EHS a skúsenosti).

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. MŽP SR o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Dôvod predloženia:

Programové vyhlásenie vlády a potreby aplikačnej praxe - potreba zabezpečenia presadzovania záujmov ochrany prírody v rozhodovacom procese orgánov ochrany prírody.

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 15/2005 Z. z. o MŽP SR o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Dôvod predloženia:

Envirostrategia 2030 a potreby aplikačnej praxe - právne zakotvenie zákazu držby vybraných druhov živočíchov v súvislosti so zabezpečením obmedzenia komerčnej činnosti s nimi i vymáhaním plnenia záväzkov SR v oblasti CITES.

- Návrh zákona o rozšírenej zodpovednosti výrobcov obalov a MŽP SR neobalových výrobkov.

Dôvod predloženia:

Iniciatívny materiál - cieľom navrhovanej úpravy bude oddelenie časti obalov a neobalov od ostatných vyhradených prúdov.

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o MŽP SR odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Dôvod predloženia:

Iniciatívny materiál - úpravy súvisiace s oddelením rozšírenej zodpovednosti výrobcov obalov a neobalových výrobkov do samostatného zákona.

- Návrh zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Dôvod predloženia:

Potreba úpravy procesov v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie vzhľadom na neprimerané zaťaženie príslušných orgánov, spresnenie a zjednodušenie podmienok pre podnikateľské prostredie, a to najmä povinností, ktoré sú nad rámec európskej právnej úpravy, ďalej tiež doplnenie a úprava ustanovení súvisiacich s doterajšou aplikačnou praxou, zosúladienie pojmov so smernicami v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie. Procesnými ustanoveniami sa návrh zákona zosúladuje s právnymi predpismi, ktoré súvisia s návrhom zákona. V tejto súvislosti je potrebné dorieši niektoré body navrhovanej úpravy tak, aby boli procesy posudzovania vplyvov na životné prostredie plne funkčné a efektívne, čo vyžaduje dlhší časový rámec na rokovania s pripomienkujúcimi subjektami v rámci medzirezortného pripomienkového konania.

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 329/2018 Z. z. MŽP SR o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 111/2019 Z. z.

Dôvod predloženia:

Iniciatívny materiál aplikačná prax - zmena právnej úpravy má zabezpečiť zjednodušenie celého systému, ktorého výsledkom bude, že oprávneným subjektom budú finančné prostriedky vyplácaná na základe automatickej kontroly splnenia predpísaných požiadaviek. Kontrolu bude vykonáva štát tak, aby sa minimalizovalo byrokratické zaťaženie oprávnených subjektov.

- Návrh zákona o krajinnom plánovaní.

Dôvod predloženia:

Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, implementácia Európskeho dohovoru o krajine.)⁶

Na základe vyššie uvedeného kľúčový zákon pre celý sektor odpadového hospodárstva, zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, čakajú v roku 2021 minimálne dve novelizácie. Prvú tohtoročnú novelu zákona o odpadoch predkladá Ministerstvo životného prostredia už v januári 2021. Novelizácia súvisí s transpozíciou smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/904 o znižovaní vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredia, kvôli ktorej rezort novelizoval zákon o odpadoch aj v predchádzajúcom roku. Zákon sa opäť novelizuje z dôvodu potreby odstránenia nedostatkov vyplývajúcich z aplikačnej praxe najmä v oblasti pôsobenia organizácií zodpovednosti výrobcov. Druhú novelu tohto zákona MŽP plánuje predložiť v novembri 2021. V tomto prípade pôjde o iniciatívy materiál ministerstva, ktorým bude chcieť do legislatívy zaviesť úpravy súvisiace s oddelením rozšírenej zodpovednosti výrobcov obalov a neobalových výrobkov do samostatného zákona. Následne obaly a neobalové výrobky vznikne opäť samostatná legislatíva.

V marci 2021 podľa navrhovaného plánu legislatívnych úloh vlády predloží MŽP SR novelu zákona o Environmentálnom fonde. Novelizáciou zákona sa budú sledovať dva hlavné ciele t. j. potreba zefektívniť čerpanie finančných prostriedkov na financovanie materiálneho technického zabezpečenia Slovenskej inšpekcie životného prostredia a potrebu „odborného dokazovania akreditovanými / znaleckými subjektmi“.

V súvislosti s plánovaným spustením zálohovania PET fliaš a plechoviek od 1. januára 2022 sa plánuje novelizovať zákon o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje. Materiál sa má predložiť v priebehu apríla 2021 (zákon č. 302/2019 Z. z. o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje). Novela zákona si podľa MŽP vyžaduje aplikačnú prax. Zmeny, ktoré chce

⁶Návrh plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2021. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/622>

ministerstvo zaviesť, budú súvisieť so stanovovaním záväzných cieľov pre systém zálohovania a ukládanie správnych deliktov. V súčasnosti zákon stanovuje cieľ zberu 90 % plastových obalov do roku 2027 a cieľ 90 % zberu plechoviek do roku 2029. Správca systému však prijal dobrovoľný záväzok, a to zabezpečiť 90 % mieru zberu všetkých obalov už do roku 2025.

V novembri 2021 je v pláne predloženie návrhu úplne nového zákona (Zákon o rozšírenej zodpovednosti výrobcov obalov a neobalových výrobkov), ktorý bude súvisieť s vyššie uvedeným vyčlenením rozšírenej zodpovednosti výrobcov obalov a neobalov zo súčasného zákona o odpadoch s cieľom navrhovanej úpravy bude oddelenie časti obalov a neobalov od ostatných vyhradených prúdov.

Podľa návrhu legislatívneho plánu v novembri 2021 predloží tiež novelu zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (Zákon č. 24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie). Nový zákon má priniesť sprehľadnenie konaní zadefinovaním jasného a plynulého procesu s nadväzujúcimi lehotami a úkonmi, synchronizáciou s paralelne prebiehajúcimi konaniami ako napríklad obstarávanie územnoplánovacej dokumentácie alebo synchronizáciou s požiadavkami vyplývajúcimi zo všeobecného predpisu o správnom konaní. Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie patrí k faktorom, ktoré zhoršujú stav podnikateľského prostredia na Slovensku. Nové zámery podliehajú zdĺhavému a zložitému povoľovaciemu procesu úradov, ktoré často odrádzajú investorov od prinášania nových technológií na trh. Dĺžku trvania povoľovacej fázy nových investičných zámerov kritizuje aj Európska komisia.

V decembri 2021 sa má podľa plánu predložiť návrh zákona, ktorým sa novelizuje zákon o poplatkoch za uloženie odpadov (zákon č. 329/2018 o poplatkoch za uloženie odpadov), ako aj zákon o Environmentálnom fonde a niekoľko ďalších zákonov. Zmeny budú vychádzať z aplikačnej praxe.

1.4. Porovnanie kolíznych stavov legislatívy

Podľa § 13 ods. 1 písm. e) zákona o odpadoch sa od 01.01.2021 zakazuje zneškodňovať skládkovaním odpad, ktorý neprešiel úpravou okrem inertného odpadu, ktorého úprava s cieľom zníženia množstva odpadu alebo jeho nebezpečenstva pre zdravie ľudí alebo pre životné prostredie nie je technicky možná a odpadu, u ktorého by úprava nevedla k zníženiu množstva odpadu ani nezabránila ohrozeniu zdravia ľudí alebo ohrozeniu životného prostredia. Od 1. januára 2023 bude možné skládkovať iba výstup z úpravy zmesového odpadu, ktorý spĺňa dané parametre biologickej stability.

Od roku 2027 bude musieť takýto upravený zmesový a objemný odpad spĺňať aj parameter výhrevnosti. Práve tieto kritériá patrili medzi body, ku ktorým sa pripomienkujúce subjekty odpadového hospodárstva najčastejšie vyjadrovali.

Až 26.1.2021 bola zverejnená Vyhláška č. 26/2021 Z. z. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 382/2018 Z. z. o skládkovaní odpadov a uskladnení odpadovej ortuti súčinnosťou od 26.1.2021 do 31.12.2022. Vyhláška upravuje podrobnosti úpravy zmesového odpadu pred uložením na skládku odpadov. Takýto odpad by mal prejsť mechanicko-biologickou úpravou, pričom predpis stanovuje viacero kritérií pre stabilizáciu biologickej zložky a určuje aj limitnú hodnotu výhrevnosti materiálu vhodného na energetické využitie.

§ 6 odsek 5 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch znie: na skládke odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, možno skládkovať:

- a) zmesový odpad, ak obec zabezpečuje vykonávanie triedeného zberu zložiek komunálnych odpadov podľa § 81 ods. 7 písm. b), c) a g) zákona,

- b) iné komunálne odpady zaradené v Katalógu odpadov v kategórii ostatný odpad okrem odpadov podľa § 13 písm. e) zákona; ak iné komunálne odpady obsahujú zmesový odpad, považuje sa celý objem týchto odpadov za zmesový odpad,
- c) iné odpady ako uvedené v písmenách a) až d), zaradené v Katalógu odpadov v kategórii ostatný odpad, podľa kritérií uvedených v osobitnom predpise; limitné hodnoty látok obsiahnutých v odpade nesmú presiahnuť limitné hodnoty ukazovateľov pre triedu skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, uvedené v prílohe č. 1,
- d) stabilizované nereakčné nebezpečné odpady, ktorých limitné hodnoty látok obsiahnutých v odpade nesmú presiahnuť limitné hodnoty ukazovateľov pre triedu skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, uvedené v prílohe č. 1, a ktoré sa nesmú ukladať spolu s biologicky rozložiteľným odpadom, ktorý nie je nebezpečný.⁷

Úpravy zmesového odpadu pred uložením na skládku môžu výrazne zvýšiť náklady na skládkovanie odpadov. Zároveň sa výrazne môžu znížiť aj množstvá odpadov, ktoré budú môcť byť skládkované, z dôvodu vytvorenia krátkeho času na prípravu prevádzok zberových spoločností na zabezpečenie technológií na spracovanie zmesového komunálneho odpadu (napr. proces EIA). Na skládke odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný od 01.01.2027, možno skládkovať výstup z úpravy zmesového odpadu a objemný odpad, ak jeho výhrevnosť v sušine neprekročí hodnotu 6,5 MJ/kg.⁸

Upravovať zmesový odpad budú musieť aj prevádzkovatelia skládok, ktorí skládkový plyn zachytávajú a využívajú na výrobu energie. Významnejším obmedzením biologickej zložky skládkovaných odpadov môže dôjsť k poklesu tvorby plynu pod technicky spracovateľné množstvo a teda k úplnému odstaveniu zariadení na energetické využitie plynu s negatívnymi environmentálnymi dôsledkami.

⁷ § 6 ods. 5 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁸ § 6 sa ods. 5 písm. e) vyhlášky č. 382/2018 Z. z. o skládkovaní odpadov a uskladnení odpadovej ortuti

Vyhláška č. 368/2020 Z. z. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 373/2015 Z. z. o rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov v znení neskorších predpisov upravuje financovanie zabezpečenia triedeného zberu v obciach a mestách prostredníctvom Organizácií zodpovednosti výrobcov. Vyhláška určuje minimálnu výšku sadziieb za jednotlivé odpady (papier, plasty, sklo, kovové obaly a kombinované materiály). Príloha vyhlášky žiaľ exaktne neuvádza pre koho sú sadzby stanovené. Výška sadziieb zároveň môže spôsobiť doteraz fungujúci systém financovania triedeného zberu a následne môže dôjsť v niektorých lokalitách k jeho kolapsu.

Zavedenie povinného zálohovania PET fliaš a plechoviek od roku 2022 zároveň tiež významne ovplyvňuje doteraz dlhodobo zavádzaný systém triedeného zberu odpadov. Povinné zálohovanie PET fliaš vo veľkej miere ovplyvní triedený zber v komodite plasty t. j. ovplyvní doterajšie systémy zberu či už formou zberových nádob alebo vrecového systému zberu. Doteraz prevažný podiel PET fliaš v zberových nádobách pre plasty môže celkovo ovplyvniť náklady na zabezpečenie zberu plastov, z dôvodu, že do cenotvorby sú započítané aj prostriedky za odkup na následnú recykláciu PET fliaš.

Predpokladá sa, že zálohovanie PET fliaš a plechoviek výrazne zníži množstvo plastových nápojových obalov nachádzajúcich sa mimo zberných nádob t. j. sú voľne pohodené v prírode. Podľa MŽP SR je to jediný účinný spôsob ako dosiahnuť vysokú mieru vytriedenia nápojových obalov a ich následného vhodného spracovania. Podľa skúseností zo zahraničia by mal podiel recyklácie týchto obalov presiahnuť 90 %. Len na Slovensku sa ročne predá približne miliarda plastových fliaš. Zálohovanie sa bude týkať všetkých nápojových obalov. Výnimku budú predstavovať fľaše od mliečnych výrobkov a oleja. Práve tie by mohli skomplikovať následnú recykláciu nápojových obalov. Podľa analýz ministerstva životného prostredia sa ročne na slovenský trh uvedie jedna miliarda plastových fliaš a približne 350 miliónov plechoviek od nápojov. Zákon počíta s tým, že zaviesť zálohovanie bude povinné pre všetky obchody s

predajnou plochou nad 300 m². V predajniach s menšou plochou bude zálohovanie dobrovoľné.⁹

Na skládky by malo v roku 2035 smerovať iba 10 % komunálneho odpadu. V porovnaní s dneškom ho však bude podstatne viac. Priemerný Slovák v roku 2019 vyprodukoval rekordných 435 kg komunálneho odpadu a predpokladá sa jeho ďalšie zvyšovanie. Za posledných desať rokov prišlo k nárastu o viac ako 30 %. Predpokladá sa, že v roku 2035 tak bude na jedného obyvateľa SR pripadať približne o tretinu viac komunálneho odpadu ako v roku 2019. Miera recyklácie a skládkovania budú v roku 2035 pre dosiahnutie cieľov EÚ kľúčové. Reformný balík zameraný na prechod EÚ k obehovému hospodárstvu pritom stanovuje pre rok 2035 dva ciele: minimálne 65 % komunálneho odpadu recyklovať a najviac 10 % ukladať na skládky. Na Slovensku v roku 2019 smerovala na skládky odpadov približne polovica (50,6 %) komunálneho odpadu. Podiel recyklácie odpadu dosiahol 40,3 %. Pre SR je toto naplnenie cieľov veľmi ambiciózne a náročné. Slovensko zároveň bude môcť uložiť maximálne 10 % komunálneho odpadu zneškodňovať skládkovaním. Vhodnou alternatívou je energetické zhodnotenie komunálneho odpadu. Skládkovaný komunálny odpad je možné spolu so zvyšnými 25 % odpadu energeticky zhodnotiť, teda vyrobiť z neho elektrinu a teplo v zariadeniach na energetické využitie odpadu (ZEVO) a čiastočne aj v cementárňach.

Podľa Smernice 2008/98/ES o odpade v článku 22 sa požaduje, aby členské štáty zabezpečili triedenie a recyklovanie biologického odpadu pri zdroji, alebo aby zabezpečili jeho oddelený zber do 31. decembra 2023.¹⁰

Národná rada SR prijala v novembri 2019 zákon ktorým sa mení a dopĺňa zákon o odpadoch. Prijatím uvedeného zákona vzniká mestám a obciam povinnosť od 01. januára 2021 zaviesť a zabezpečovať vykonávanie triedeného zberu komunálneho odpadu pre biologicky rozložiteľný

⁹ § 5 sa ods. 2 zákona č. 302/2019 Z. z. o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁰ Článok 22 Smernice 2008/98/ES o odpade

kuchynský odpad od občanov. Povinnosť zaviesť a zabezpečiť vykonávanie triedeného zberu komunálneho odpadu pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad bude povinná pre viac ako 80 % samospráv. Povinnosť zaviesť a zabezpečiť vykonávanie triedeného zberu komunálneho odpadu pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad sa nevzťahuje iba na tú časť obce, ktorá má zabezpečené energetické zhodnotenie týchto odpadov v zariadení na zhodnocovanie odpadov činnosťou R1 uvedenou v prílohe č. 1 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch (výnimka sa týka Bratislavy a Košíc) alebo pre obec, ktorá preukáže, že 100 % domácností kompostuje vlastný odpad. Posledná výnimka platí pre mestá a obce, ktoré preukážu, že to neumožňujú technické problémy vykonávania zberu v historických centrách miest a v riedko osídlených oblastiach.

Separácia kuchynského odpadu predstavuje zložitý systém zberu, ktorý je potrebné vhodne logisticky vypracovať a s ktorým je nevyhnutné v dostatočnom časovom predstihu oboznámiť občanov a zrealizovať primerané osvetové akcie. Výraznú úlohu pri realizácii zákonnej povinnosti zohráva aj nástup ekonomickej krízy a s tým súvisiace zníženie ekonomických príjmov samospráv. Obce a mestá potrebujú dostatočný čas na zabezpečenie funkčného systému zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu z domácností.

1.5. Nakladanie s komunálnymi odpadmi z pohľadu miest a obcí

Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje: programové dokumenty v odpadovom hospodárstve, opatrenia na predchádzanie vzniku odpadu, práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi, rozšírenú zodpovednosť výrobcov, nakladanie s vyhradenými výrobkami a prúdmi odpadov, nakladanie s komunálnym odpadom, cezhraničný pohyb odpadov, informačný systém odpadového hospodárstva, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí vo veciach štátnej správy odpadového hospodárstva a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku odpadového hospodárstva.

Vzhľadom k tomu, že zákon je pomerne často novelizovaný a dochádza k významným legislatívnym zmenám, je potrebné tieto zmeny a účinnosť jednotlivých ustanovení zákona pravidelne sledovať.

Zákon o odpadoch vymedzuje základné pojmy (napr. odpad, biologicky rozložiteľný odpad, biologicky rozložiteľné komunálne odpady, biologický odpad, prúd odpadu), definuje nakladanie a iné zaobchádzanie s odpadom (napr. odpadové hospodárstvo, nakladanie s odpadom, skladovanie, zhromažďovanie a zber odpadu, triedený zber, úprava odpadu, zhodnocovanie, zneškodňovanie a recykláciu odpadu), povinnosti právnických a fyzických osôb spojené s nakladaním s odpadmi, ustanovuje povinnosti držiteľa odpadu, programové dokumenty odpadového hospodárstva, zariadenia na nakladanie s odpadom, stanovuje základné princípy nakladania s jednotlivými druhmi odpadov; povinnosti a práva orgánov miestnej samosprávy a pôsobnosť orgánov štátnej správy odpadového hospodárstva.

Podľa § 109 obec vo veciach štátnej správy odpadového hospodárstva a prejednáva priestupky v odpadovom hospodárstve (§ 115 ods. 3 písm. a) a ukladá pokuty za priestupky (§ 115 ods. 2 písm. a) a poskytuje držiteľovi odpadu informácie o umiestnení a činnosti zariadení na nakladanie s odpadmi na území obce.¹¹

Šiesta časť zákona sa venuje komunálnemu odpadu definuje (napr. komunálny odpad, zložku komunálnych odpadov, triedený zber komunálnych odpadov, zmesový odpad, drobný stavebný odpad, zberný dvor, kalendárový zber, množstvový zber, spôsoby triedeného zberu biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu, odpad z domácností), ustanovuje nakladanie s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi a definuje zberný dvor.

Základné ustanovenia sú definované v § 80 zákona o odpadoch. Podľa § 80 ods. 1 zákona o odpadoch komunálny odpad je:

¹¹ § 109 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- zmesový odpad a oddelene vyzbieraný odpad z domácností vrátane papiera a lepenky, skla, kovov, plastov, biologického odpadu, dreva, textílií, obalov, odpadu z elektrických zariadení a elektronických zariadení, použitých batérií a akumulátorov a objemného odpadu vrátane matracov a nábytku,
- zmesový odpad a oddelene vyzbieraný odpad z iných zdrojov, ak je tento odpad svojím charakterom a zložením podobný odpadu z domácností.¹²

Zložka komunálnych odpadov je podľa § 80 ods. 2 zákona ich časť, ktorú možno mechanicky oddeliť a zaradiť ako samostatný druh odpadu. Zložka komunálneho odpadu sa považuje za vytriedenú, ak neobsahuje iné zložky komunálneho odpadu alebo iné nečistoty, ktoré možno zaradiť ako samostatné druhy odpadov.¹³

Podľa § 80 ods. 3 zákona je triedený zber komunálnych odpadov činnosť, pri ktorej sa oddelene zbierajú zložky komunálnych odpadov.¹⁴

Podľa § 80 ods. 4 zákona o odpadoch je zmesový odpad nevytriedený komunálny odpad alebo komunálny odpad po vytriedení zložiek komunálneho odpadu.¹⁵

Drobný stavebný odpad je podľa § 80 ods. 5 zákona o odpadoch odpad z bežných udržiavacích prác vykonávaných fyzickou osobou alebo pre fyzickú osobu, za ktorý sa platí miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.¹⁶

Podľa § 80 ods. 6 zákona je zberný dvor je zariadenie na zber komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov zriadené obcou alebo združením obcí a prevádzkované obcou,

¹² § 80 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹³ § 80 ods. 2 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁴ § 80 ods. 3 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁵ § 80 ods. 4 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁶ § 80 ods. 5 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

združením obcí alebo osobou, ktorá má uzatvorenú zmluvu s obcou alebo združením obcí na túto činnosť; na prevádzkovanie zberného dvora sa vyžaduje súhlas príslušného orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva. Na zbernom dvore môžu fyzické osoby odovzdávať drobný stavebný odpad, objemný odpad, odpady, ktorých zber na zbernom dvore umožňuje tento zákon, a oddelene zbierané zložky komunálneho odpadu v rozsahu triedeného zberu ustanovenom vo všeobecne záväznom nariadení obce.¹⁷

1.6. Organizačné členenie orgánov odpadového hospodárstva

Orgánmi štátnej správy odpadového hospodárstva sú:

- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky,
- Slovenská inšpekcia životného prostredia,
- okresný úrad v sídle kraja,
- okresný úrad,
- obec,
- Slovenská obchodná inšpekcia,
- colný úrad,
- Kriminálny úrad finančnej správy.¹⁸

Podľa organizačného poriadku do pôsobnosti MŽP SR spadajú jedna rozpočtová, osem príspevkových organizácií a dva štátne podniky.

Slovenská inšpekcia životného prostredia je rozpočtová organizácia, ktorá je orgánom štátneho dozoru v oblasti starostlivosti o životné prostredie. Medzi príspevkové organizácie ministerstva patrí Slovenská agentúra životného prostredia, ktorá zastáva pozíciu sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre OP KŽP a monitoruje a kontroluje

¹⁷ § 80 ods. 6 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁸ § 104 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

jeho projekty, hodnotí stav životného prostredia a venuje sa aj environmentálnej výchove. Odbornú činnosť v špecifických častiach životného prostredia má vo svojej gescii Slovenský hydrometeorologický ústav, ktorý zabezpečuje hydrologickú a meteorologickú službu, Štátna ochrana prírody SR, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra a Výskumný ústav vodného hospodárstva.

Štátne podniky MŽP SR zabezpečujú starostlivosť o vodné toky a na nich vybudovaný hmotný investičný majetok, stará sa o kvantitu a kvalitu povrchových a podzemných vôd.

1.7. Environmentálny fond

Environmentálny fond bol zriadený zákonom č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1.1.2005. Environmentálny fond je samostatnou právnickou osobou so sídlom v Bratislave. Správu Environmentálneho fondu vykonáva Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.

Postavenie fondu a jeho základné poslanie vymedzuje zákon o fonde a vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 157/2005 Z. z. zo dňa 31. 03. 2005, ktorou sa vykonáva zákon o fonde.¹⁹

Environmentálny fond je primárne zriadený za účelom uskutočňovania štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie a tvorbu životného prostredia na princípoch trvalo udržateľného rozvoja. **Hlavným poslaním fondu je poskytovanie finančných prostriedkov žiadateľom vo forme dotácií alebo úverov** na podporu projektov v rámci činností zameraných na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni. Okrem toho fond poskytuje finančné prostriedky aj na iné činnosti a aktivity uvedené v §4 ods. 1 zákona o fonde.²⁰

¹⁹ Environmentálny fond . Dostupné na: <http://www.envirofond.sk/sk/o-nas>

²⁰ § 1 zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Fond na financovanie uvedených činností používa vlastné finančné prostriedky, ktoré získava na základe platnej legislatívy z rôznych zdrojov, ktoré sú uvedené v § 3 zákona o Environmentálnom fonde. Poskytovanie a použitie prostriedkov fondu musí byť v súlade s prioritami a cieľmi stratégie štátnej environmentálnej politiky schválenej vládou Slovenskej republiky.

Poskytovanie a použitie prostriedkov Environmentálneho fondu musí byť v súlade s prioritami a cieľmi stratégie štátnej environmentálnej politiky schválenej vládou Slovenskej republiky. V súlade so zákonom o EF sa prostriedky fondu môžu poskytnúť a použiť na:

- podporu činností zameraných na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni,
- podporu prieskumu, výskumu a vývoja zameraného na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia,
- podporu environmentálnej výchovy, vzdelávania a propagácie,
- podporu riešenia mimoriadne závažnej environmentálnej situácie, alebo riešenia odstraňovania environmentálnych záťaží,
- podporu odstraňovania následkov havárie a mimoriadneho zhoršenia kvality vôd alebo mimoriadneho ohrozenia kvality vôd ohrozujúcich alebo poškodzujúcich životné prostredie,
- správu fondu,
- odvod do príjmov štátneho rozpočtu v príslušnom rozpočtovom roku,
- úhradu nákladov súvisiacich s ochranou životného prostredia za služby vo verejnom záujme na základe rozhodnutia ministra,
- podporu projektov zameraných na účely reálne dosiahnuteľných a merateľných úspor emisií skleníkových plynov,
- financovanie výskumu a vývoja v oblasti energetickej účinnosti, čistých technológií a vývoja nízko uhlíkových technológií vrátane druhotných energetických zdrojov,

- modernizáciu zariadení s cieľom úspory energie na strane spotrebiteľa,
- zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich budov vrátane zateplovania,
- podporu činnosti na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky a na náklady spojené s odborným a administratívnym zabezpečením plnenia záväzkov Slovenskej republiky v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov,
- podporu prechodu k formám dopravy s nízkymi emisiami a prechodu z individuálnej dopravy k verejnej doprave,
- úhradu nákladov spojených so sledovaním správnosti výpočtu a s určovaním výšky poplatkov a s vyberaním poplatkov za odber podzemných vôd a poplatkov za vypúšťanie odpadových vôd podľa osobitného predpisu,
- nenávratné financovanie environmentálnych projektov pripravených Slovenskou republikou v spolupráci s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj na základe predchádzajúceho pokynu ministerstva,
- odstraňovanie následkov po banskej činnosti a zabezpečenie alebo likvidáciu starých banských diel podľa osobitného predpisu,
- podporu obhospodarovania lesov poškodených imisiami s plochami s extrémnym emisným zaťažením alebo s vysokým emisným zaťažením,
- vykonanie opatrení na ochranu lesov pred šírením škodlivých činiteľov z území, v ktorých je vykonanie opatrení obmedzené z dôvodu ochrany prírody a krajiny,
- inštaláciu nových zariadení, ktoré využívajú ako zdroj energie obnoviteľné zdroje energie, geotermálnu energiu alebo druhotné energetické zdroje; druhotným energetickým zdrojom sa rozumie zdroj energie, ktorého energetický potenciál pochádza z vedľajšieho plynného produktu vznikajúceho pri výrobných procesoch a technologických procesoch,
- rekonštrukciu alebo modernizáciu existujúcich zariadení, ktoré využívajú ako zdroj energie obnoviteľné zdroje energie alebo druhotné energetické zdroje,
- výmenu alebo rekonštrukciu existujúcich zariadení, ktoré pri príprave tepla, teplej úžitkovej vody a pri chladení využívajú fosílna palivá, za zariadenie využívajúce biomasu,

druhotné energetické zdroje alebo geotermálnu energiu, za tepelné čerpadlá alebo za solárne kolektory vrátane výmeny celej sústavy alebo jej rekonštrukcie,

- inštaláciu nových zariadení, ktoré pri príprave tepla, teplej úžitkovej vody a pri chladení budú využívať biomasu, druhotné energetické zdroje alebo geotermálnu energiu, inštaláciu tepelných čerpadiel alebo na inštaláciu solárnych kolektorov vrátane inštalácie celej sústavy,
- zníženie tepelných strát v rozvodoch tepelných médií v systémoch centralizovaného zásobovania teplom,
- modernizáciu existujúcich zariadení alebo inštaláciu nových zariadení na zachytávanie metánu,
- zvyšovanie energetickej účinnosti technologických celkov a jednotlivých zariadení,
- kompenzáciu podnikom v odvetviach, v ktorých sa predpokladá značné riziko úniku uhlíka v súvislosti s premietnutím nákladov emisných kvót do cien elektrickej energie,
- investičnú pomoc na výstavbu vysoko účinných elektrární alebo na výstavbu nových elektrární, ktoré budú zachytávať a ukladať oxid uhličitý,
- podporu investícií do nízkouhlíkových technológií.
- príspevky do klimaticko-energetických fondov.²¹

Podpore z Environmentálneho fondu dominujú dotácie. Úvery, ktoré sú pre štát efektívnejší nástroj podpory, sú momentálne pre žiadateľov neatraktívne. Existuje priestor pre zlepšenie riadenia vytvorením stratégie podpory na základe prioritizácie cieľových oblastí a lepším analytickým hodnotením projektov. Vysoké percento neúspešných žiadostí predstavuje zbytočnú administratívnu záťaž, ktorá sa zníži presnejšou špecifikáciou a vylepšením elektronického systému evidencie žiadostí.

²¹ § 4 zákona č. 587/2004 Z. z. o environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Podpora projektov formou dotácie z Environmentálneho fondu v sledovaných rokoch 2012 až 2019 je znázornená v nasledovných tabuľkách:²²

Rok 2012

Tabuľka 1: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2012

Ochrana a využívanie vôd	27 750 001,98 €
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	0,00 €
Rozvoj odpadového hospodárstva	281 139,00 €
Ochrana prírody a krajiny	520 281,63 €
Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia	113 403,85 €
Správa fondu vrátane vrátenia príjmov z minulých rokov	4 168 350,21€
Prieskum, výskum a vývoj	30 033,00 €
Ochrana a využívanie vôd	451 554,85 €
Spolu:	37 085 806,88 €

Zdroj: Výročná správa Environmentálneho fondu 2012

Rok 2013

Tabuľka 2: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2013

Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	1 303 532,00 €
Ochrana a využívanie vôd:	14 352 234,00 €
- ČOV a kanalizácie	9 723 203,00 €
- vodovody	3 947 645,00 €
- protipovodňové opatrenia	681 386,00 €

²² Poznámka: Uvedené údaje sú bez úverov

Rozvoj odpadového hospodárstva	2 170 348,00 €
Ochrana prírody a krajiny	1 687 685,00 €
Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia	455 088,00 €
Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia	1 089 313,00 €
Havárie	46 033,11 €
Spolu	21 104 233,11 €

Zdroj: Výročná správa Environmentálneho fondu 2013

Rok 2014

Tabuľka 3: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2014

Ochrana a využívanie vôd	15 707 685 €
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	1 205 515 €
Rozvoj odpadového hospodárstva	2 559 916 €
Ochrana prírody a krajiny	1 505 051 €
Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia	777 768 €
Správa fondu vrátane vrátenia príjmov z minulých rokov	9 055 560 €
Prieskum, výskum a vývoj	993 968 €
Ochrana a využívanie vôd	575 798 €
Spolu:	32 381 262 €

Zdroj: Výročná správa Environmentálneho fondu 2014

Rok 2015

Tabuľka 4: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2015

Ochrana a využívanie vôd	16 383 817 €
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	14 362 363 €
Rozvoj odpadového hospodárstva	11 853 781 €
Ochrana prírody a krajiny	950 222 €
Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia	638 667 €
Správa fondu vrátane vrátenia príjmov z minulých rokov	3 906 286 €
Prieskum, výskum a vývoj	374 704 €
Program obnovy dediny	843 302 €
Spolu:	49 313 142 €

Zdroj: Výročná správa Environmentálneho fondu 2015

Rok 2016

Tabuľka 5: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2016

Ochrana a využívanie vôd	25 668 826 €
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	17 427 116 €
Rozvoj odpadového hospodárstva	16 249 243 €
Ochrana prírody a krajiny	1 457 626 €
Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia	709 004 €
Správa fondu vrátane vrátenia príjmov z minulých rokov	3 419 321 €
Prieskum, výskum a vývoj	750 308 €
Program obnovy dediny	770 416 €

Spolu:	66 451 860 €
--------	--------------

Zdroj: Výročná správa Environmentálneho fondu 2016

Rok 2017

Tabuľka 6: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2017

Ochrana a využívanie vôd	11 847 742 €
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	20 676 654 €
Rozvoj odpadového hospodárstva	8 600 696 €
Ochrana prírody a krajiny	773 820 €
Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia	804 631 €
Správa fondu vrátane vrátenia príjmov z minulých rokov	4 844 607 €
Prieskum, výskum a vývoj	114 588 €
Program obnovy dediny	783 245 €
Spolu:	48 445 983 €

Zdroj: Výročná správa Environmentálneho fondu 2017

Rok 2018

Tabuľka 7: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2018

Ochrana a využívanie vôd	26 634 028 €
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	26 130 281 €
Rozvoj odpadového hospodárstva	2 506 506 €
Ochrana prírody a krajiny	1 112 150 €
Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia	856 528 €
Správa fondu vrátane vrátenia príjmov z minulých rokov	3 973 928 €
Prieskum, výskum a vývoj	318 686 €
Program obnovy dediny	767 233 €
Spolu:	62 299 340 €

Zdroj: Výročná správa Environmentálneho fondu 2018

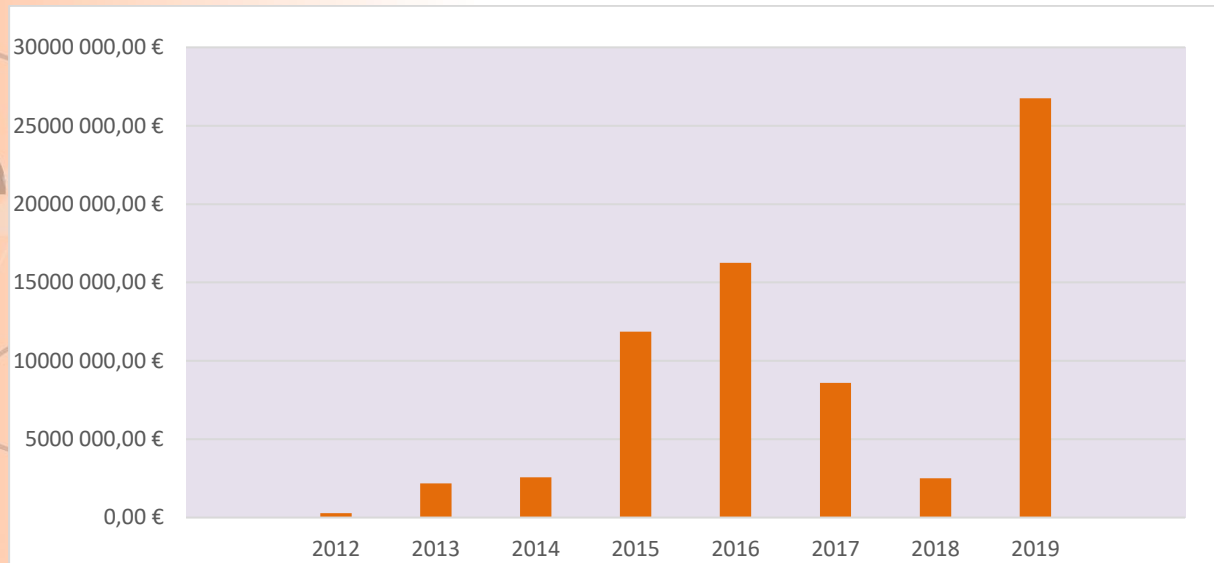
Rok 2019

Tabuľka 8: Prehľad podpory projektov z Environmentálneho fondu za rok 2019

Ochrana a využívanie vôd	121 776 493 €
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	36 380 239 €
Rozvoj odpadového hospodárstva	26 750 375 €
Ochrana prírody a krajiny	3 886 889 €
Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia	872 636 €
Správa fondu vrátane vrátenia príjmov z minulých rokov	4 306 630 €
Prieskum, výskum a vývoj	0 €
Spolu:	121 776 493 €

Zdroj: Výročná správa Environmentálneho fondu 2019

Graf 1: Podpora rozvoja odpadového hospodárstva EF v sledovaných rokoch

Zdroj: Vlastné spracovanie údajov z EF

Najviac dotácií do rozvoja odpadového hospodárstva z Environmentálneho fondu za sledované obdobie smerovalo v rokoch 2016 a 2019.

Ako problematická sa javí administratívna záťaž pri podávaní žiadostí. Administratívnu záťaž pri podávaní a vyhodnocovaní žiadostí je možné znížiť zvýšením efektívnosti procesu evidencie a spracovania žiadostí. Počet žiadostí o podporu z prostriedkov Environmentálneho fondu každoročne významne prevyšuje počet udelených dotácií. Spracovanie podaných žiadostí a vyzývanie na doplnenie neúplných žiadostí fondom si vyžaduje nadmernú administratívnu záťaž. Pre vyššiu efektívnosť systému je potrebné upraviť jednotlivé postupy, vrátane prispôbenia elektronického systému fondu, ktorý čiastočne funguje od roku 2021. Automatizovaný systém v prípade neuvedenia správnych formálnych náležitostí nezarádi žiadosť do zoznamu. Určením špecifikácii v jednotlivých dotačných výzvach, napr. stanovením maximálneho limitu podpory alebo benchmarkov, sa potenciálne zníži podiel neúspešných žiadateľov.

Žiadatelia uprednostňujú poskytovanie dotácií pred úvermi, hoci sú z hľadiska hospodárenia fondu žiaducejšie. V niektorých rokoch (napríklad v roku 2016) Environmentálny fond nesppracoval žiadnu žiadosť o poskytnutie úveru. V porovnaní s komerčnými úverovými produktmi a dotáciou, ktorá nemusí byť splatená, nie je úverová podpora fondu preferovaná. Do budúcnosti Environmentálny fond uvažuje o kombinácii dotácie a úveru pre zefektívnenie získavania finančných prostriedkov žiadateľmi.

Zlepšenie analytického hodnotenia projektov pomôže strategickému riadeniu fondu. V čo najväčšej miere bude zohľadňovať merateľné výsledkové kritériá. Orientácia na výsledkové kritériá odbúra subjektívnosť a pomôže určiť najlepší projekt z pohľadu hodnoty za peniaze.

2. FORMULOVANIE VÝCHODÍSK PRE POSÚDENIE SÚČASNÝCH LEGISLATÍVNYCH MOŽNOSTÍ A KOMPETENCIÍ MIEST A OBCÍ V OBLASTI ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

Obce a mestá (samosprávy) v rámci svojej samosprávnej kompetencie vykonávajú množstvo kompetencií, ktoré sú zamerané nielen k predchádzaniu znečisťovaniu a zhoršovaniu stavu životného prostredia, ale aj opatrenia, ktoré majú za cieľ stav životného prostredia zlepšiť a skvalitniť život obyvateľov na jej území samospráv. V zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení obec zabezpečuje verejnoprospešné služby v oblasti životného prostredia predovšetkým zhromažďovanie, odvoz a spracúvanie komunálneho odpadu a odvádzanie a čistenie odpadových vôd.²³

Samospráva vykonáva v oblasti životného prostredia v rámci samosprávnej pôsobnosti „dva druhy“ kompetencií. Kompetencie ktoré majú administratívnu povahu a kompetencie priameho výkonu. Oba druhy kompetencií však často medzi sebou úzko súvisia.

V zmysle zákona č. 525/2003 o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov vykonávajú samosprávy štátnu správu starostlivosti o životné prostredie v rozsahu ustanovenom osobitnými predpismi.²⁴

Ide hlavne o právne predpisy v oblasti odpadového hospodárstva, štátnej správy vodného hospodárstva, štátnej správy ochrany ovzdušia, ochrany prírody a krajiny, ochrany pred povodňami, oblasti rybárstva, oblasti verejných vodovodov a kanalizácií.

Medzi najdôležitejšie a najrozsiahlejšie verejnoprospešné služby v oblasti životného prostredia, ktoré samospráva vykonáva patrí zabezpečenie nakladania s komunálnym

²³ Zákon č. 369/1996 Zb. o obecnom zriadení

²⁴ Zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov

odpadom. Kompetencie majú charakter priameho výkonu ale aj administratívneho výkonu. Právnu úpravu odpadového hospodárstva upravuje predovšetkým zákon č. 79/2015 Z. z. zákon o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.1. Triedený zber komunálneho odpadu

Mestá a obce evidovali v minulých rokoch pretrvávajúce problémy pri aplikácii niektorých ustanovení zákona o odpadoch najmä finančných úhrad zo strany organizácií zodpovednosti výrobcov už dlhšie časové obdobie. Uvedený problém evidovali samosprávy priebežne s tým, že vyvrcholil v roku 2020 opakovaným zlosovaním obcí, ktorého posledné kolo bolo 27.03.2020 a obciam bola priložená príslušná OZV.

V obciach a mestách sa už v tomto v čase ich nezazmluvnenia hromadili vytriedené zložky komunálneho odpadu, alebo obce a mestá zabezpečili nakladanie s týmto odpadom na vlastné náklady. Z dôvodu patovej situácie, ktorá v tom období nastala prijali pre udržanie kontinuity financovania triedeného zberu odpadov z obalov a neobalov Organizácie zodpovednosti výrobcov Memorandum k financovaniu odvozu oddelene vyzbieranej zložky komunálneho odpadu patriacej do vyhradeného prúdu odpadu z obalov a neobalových výrobkov, ktorým sa zaviazali, že v prípade, ak OZV uzavrie s obcou zmluvu o zapojení sa do systému združeného nakladania s odpadmi z obalov a s odpadmi z neobalových výrobkov až po 01.01.2020 na základe výsledku zlosovania nezazmluvnených obcí podľa § 31 ods. 12 písm. c) zákona o odpadoch alebo v dôsledku vzniku potreby vyrovnanosti systému podľa § 28 ods. 5 písm. f) zákona o odpadoch, táto OZV prefinancuje dohodnutú výšku nákladov na odvoz oddelene vyzbieranej zložky komunálneho odpadu patriacej do vyhradeného prúdu odpadu

z obalov a neobalových výrobkov z takejto obci počnúc od 01.01.2020 do dňa uzavretia Zmluvy medzi obcou a takouto OZV.²⁵

Avšak aj tu nastalo množstvo negatívnych podnetov zo strany miest a obcí, hlavne vo výške dohodnutých nákladov, ktorá má byť obci preplatená.

Podľa aktuálne platnej legislatívy v odpadovom hospodárstve v zmysle § 28 ods. 2 písm. a) zákona o odpadoch má OZV vytvoriť, financovať, prevádzkovať a udržiavať funkčný systém združeného nakladania s vyhradeným prúdom odpadu počas celej doby jej oprávneného pôsobenia a taktiež v zmysle § 28 ods. 4 písm. e) zákona o odpadoch zabezpečiť odobratie celého množstva oddelene vyzbieranej zložky komunálneho odpadu patriacej do vyhradeného prúdu odpadu z obce, v ktorej zodpovedá za vyhradený prúd odpadu a zabezpečiť priebežné financovanie nakladania s takto odobratým vyhradeným prúdom odpadu. Na jeseň 2020 bola zákon o odpadoch v súvislosti s triedením zberom novelizovaný a aktuálne je situácia stabilnejšia.

2.2. Triedený zber komunálneho odpadu pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad

V januári 2021 nadobudla účinnosť novela zákona o odpadoch, ktorá zavádza povinnosť zabezpečovať vykonávanie triedeného zberu komunálneho odpadu pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad.

Povinnosť zaviesť a zabezpečovať vykonávanie triedeného zberu komunálneho odpadu pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad sa nevzťahuje na tú časť obce, ktorá:

²⁵ Memorandum OZV k financovaniu a financovaniu odvozu oddelene vyzbieranej zložky komunálneho odpadu patriacej do vyhradeného prúdu odpadu z obalov a neobalových výrobkov. Dostupné na: <http://www.kcobaly.sk/aktualita.php?id=5>

- má zabezpečené energetické zhodnotenie týchto odpadov v zariadení na zhodnocovanie odpadov (ZEVO),
- preukáže, že 100 % domácností kompostuje vlastný odpad alebo,
- preukáže, že to neumožňujú technické problémy vykonávania zberu v historických centrách miest a v riedko osídlených oblastiach. Pri tomto bode ide napríklad o ťažko prístupné historické centrá miest respektíve riedko osídlené oblasti.²⁶

Obec môže aktuálne zabezpečiť nakladanie s biologicky rozložiteľným kuchynským odpadom nasledujúcimi spôsobmi:

1. obec zabezpečí v obci triedený zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu. Obec svojim občanom poskytne buď hnedé nádoby na triedený zber BRKO alebo vedierka na zber BRKO. Následne obec zabezpečí v zákonom stanovených lehotách zber tohto odpadu a odvoz na ďalšie nakladanie s týmto odpadom,
2. v prípade, že sa v obci alebo v meste nachádza zariadenie na energetické zhodnotenie odpadov, môžu byť tieto odpady energeticky zhodnotené v ZEVO. V tomto prípade občania nemajú povinnosť biologicky rozložiteľný kuchynský odpad zatiaľ triediť. Táto výnimka je platná iba do roku 31.12. 2022. Takýmto spôsobom môžu obce zhodnocovať odpad v mestách Bratislava a Košice, ktoré majú na svojom území zariadenie na energetické zhodnocovanie odpadov,
3. ak obec nechce alebo nemôže z rôznych dôvodov zaviesť zber BRKO (akými sú napríklad chýbajúce koncové zariadenia na nakladanie s BRKO, sa ako najjednoduchšie pre obec môže zdať poskytnutie kompostérov pre všetky domácnosti v obci. Avšak musí tu byť splnená zákonná povinnosť, že do kompostovania musí byť zapojených všetkých 100 % domácností. Pri tejto podmienke musí byť splnené hlavne to, že obec

²⁶ § 80 zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

musí reálne preukázať (napríklad podpismi, čestným prehlásením od občanov), že 100 % domácností kompostuje, resp. že prevzali od obce kompostéry, prípadne výsledkami prieskumu nestrannej organizácie, ktorý kompostovanie obyvateľmi preukáže. Čestné prehlásenie starostu, že podmienka v obci je splnená nie je postačujúce.

Obec, ktorá chce uplatniť výnimku je povinná vo všeobecne záväznom nariadení obce dôvod uplatnenia výnimky konkretizovať.

Obec si vo všeobecnosti pri plánovaní vhodného nakladania s kuchynským odpadom musí urobiť prieskum možností zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu, možnosti jeho spracovania, ale aj relevantné ekonomické prepočty. Rôzne typy nádob a spracovateľské technológie ovplyvňujú napr. aj frekvenciu zvozu a tým aj náklady s tým spojené. Pre porovnanie pri zbere kuchynského odpadu bude mať obec náklady na zber (cena vývozu a zberných nádob) a zhodnotenie biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu (cena podľa množstva odovzdaných BRKO spracovateľovi). Úspory (pri zavedení zberu alebo domáceho kompostovania) budú hlavne za zníženie frekvencie vývozu zmesového komunálneho odpadu.

V individuálnej bytovej výstavbe je z ekonomického hľadiska výhodnejšie aktívne podporovať domáce kompostovanie. Pri zabezpečovaní kompostov. zásobníkov môžu síce obci vzniknúť jednorazové náklady, ale odpadajú všetky ostatné prevádzkové náklady. Na účel zabezpečenia triedeného zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu obec zabezpečí zberové kapacity, v jednotkách objemu, dostupné pre každého obyvateľa obce počas jedného kalendárneho roka s minimálnym objemom 250 litrov. Tieto zberové kapacity sú získané súčinom objemu dostupných zberných nádob a frekvencie ich odvozu, ktorá musí byť najmenej jedenkrát za 14 dní až 2 x za 7 dní. Ak zberové kapacity nie sú postačujúce, obec zabezpečí ich navýšenie pridaním ďalších zberných nádob alebo zvýšením frekvencie ich odvozu.

Spôsob zberu sa môže líšiť od typu bytovej výstavby. Pre obce s prevahou rodinných domov je vhodný takzvaný „vedierkový“ zber (vedrá s objemom 7 – 25 litrov, kompostovateľné vrecká na primárne triedenie). Naplnené vrecká obyvatelia pripravujú pred dom na odvoz. V prípade komplexnej bytovej výstavby sú potrebné hnedé nádoby v objeme 120, 240 alebo 660 litrov.

Pri úspešnom zavedení triedeného zberu kuchynského odpadu v kombinácii s množstevným zberom by sa postupne mal znížiť objem BRKO v čiernych nádobách a občania by mali mať nižšie platby za zmesový komunálny odpad. Najväčšou brzdou pri zavádzaní triedeného zberu kuchynského odpadu sú chýbajúce zariadenia na zhodnotenie takéhoto odpadu a aj tie ktoré existujú sú nerovnomerne rozmiestnené v území.

Podľa interného prieskumu, ktoré vykonal ZMOS takmer 60 % samospráv aktuálne využíva uplatnenie výnimky, že 100 % domácností kompostuje takto vzniknutý odpad.

2.3. Skládkovanie odpadov

Skládka odpadov je v zmysle zákona odpadoch ukladanie odpadov na skládku odpadov. Na Slovensku je podľa údajov MŽP SR 109 skládok odpadov. Skládky sa v zmysle vyhlášky č. 382/2018 Z. z. o skládkovaní odpadov a uskladnení odpadovej ortuti členia na:

- skládky odpadov na inertný odpad (SKIO),
- skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný (SKNO),
- skládky odpadov na nebezpečný odpad (SKNNO).²⁷

²⁷ § 2 Vyhlášky č. 382/2018 Z. z. o skládkovaní odpadov a uskladnení odpadovej ortuti

Najviac skládok odpadov sa nachádza v triede pre skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, ktorá v sebe zahŕňa aj skládky odpadov určené na komunálne odpady. Oproti roku 2013 poklesol celkový počet skládok odpadov o 15 skládok.²⁸

Tabuľka 8: Prehľad prevádzkovaných skládok odpadov podľa tried v SR v roku 2019

Kraj	SKIO	SKNO	SKNNO	Spolu
Bratislavský	1	2	2	6
Trnavský	0	0	12	12
Trenčiansky	1	1	9	11
Nitriansky	2	2	12	16
Žilinský	1	0	11	12
Banskobystrický	4	1	13	18
Prešovský	1	1	15	17
Košický	4	3	10	17

Zdroj: MŽP SR – POH 2021 -2025

1. januára 2019 nadobudli účinnosť Zákon č. 329/2018 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 330/2018 Z. z. ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov.

Pre obce a mestá priniesla táto legislatíva podstatné zmeny, ktoré výrazne ovplyvnili ich rozpočty na strane príjmov a výdavkov. Zvýhodňované sú tie obce, u ktorých je miera triedenia viac ako 30 %. Zmena oproti predchádzajúcemu obdobiu spočívala vo výške poplatkov za skládkovanie odpadov, systéme výpočtu poplatku za uloženie odpadu na skládku alebo odkalisko. Zmenil sa systém prerozdelenia príjmov z poplatkov za uloženie odpadu na skládku

²⁸ Návrh Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2021– 2025, MŽP SR, str. 66, Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/program-odpadoveho-hospodarstva-slovenskej-republiky-na-roky-2021-2025>

alebo odkalisko. V prílohe č. 1 Nariadenia vlády č. 330/2018 Z. z. ktorým sa ustanovuje výška sadziieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov sú zadané položky a sadzby za uloženie zmesového komunálneho odpadu a objemného odpadu na skládku odpadov podľa toho, akú úroveň vytriedenia dosiahli obce.

Tabuľka 9: Položky a sadzby za uloženie zmesového komunálneho odpadu (20 03 01) a objemného odpadu (20 03 07) na skládku odpadov euro.t⁻¹

Položka	Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu x [%]	Sadzba za príslušný rok v eurách . t ⁻¹		
		2019	2020	2021 a nasledujúce roky
1	$x \leq 10$	17	26	33
2	$10 < x \leq 20$	12	24	30
3	$20 < x \leq 30$	10	22	27
4	$30 < x \leq 40$	8	13	22
5	$40 < x \leq 50$	7	12	18
6	$50 < x \leq 60$	7	11	15
7	$x > 60$	7	8	11

Zdroj: Príloha č. 1 Nariadeniu vlády č. 330/2018 Z. z. ktorým sa ustanovuje výška sadziieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov

Pre mestá a obce je dôležité dosiahnuť čo najvyššiu mieru vytriedenia komunálneho odpadu.

Tabuľka 10: Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu

Za rok	Úroveň vytriedenia KO
2020	33 %
2021	35 %
2022 a nasledujúce roky	32 %

Zdroj: Príloha č. 5 k Nariadeniu vlády č. 330/2018 Z. z. ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov

Prijatím uvedenej legislatívy došlo k skokovému zvýšeniu poplatkov a sadzieb za uloženie zmesového komunálneho odpadu. Poplatok bol v roku 2019 zvýšený z cca 5 eur na 7-17 eur za tonu odpadu uloženého na skládke odpadov (v závislosti od miery vytriedenia komunálnych odpadov).²⁹

Obce a mestá na území ktorých sa nachádza skládka odpadov alebo odkalisko dostávajú príspevok z Environmentálneho fondu vo výške 5 eur za tonu ostatného odpadu uloženého na skládke, resp. 33 eur ak ide nebezpečný odpad.³⁰ Sadzby pre výpočet výšky príjmov z poplatkov za uloženie odpadov pre obec na území sa nachádza skládka odpadov alebo odkalisko sú nasledovné:

²⁹ Príloha č. 1 k Nariadeniu vlády č. 330/2018 Z. z. ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov

³⁰ Príloha č. 4 k Nariadeniu vlády č. 330/2018 Z. z. ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov

Tabuľka 11: Výška príjmov z poplatkov za uloženie odpadov na skládku odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný odpad

Za rok	Výška príjmov (v eurách/t)
2019	5
2020	5
2021	5

Zdroj: Príloha č. 4 k Nariadeniu vlády č. 330/2018 Z. z. ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov

Tabuľka 12: Výška príjmov z poplatkov za uloženie odpadov na skládku odpadov na nebezpečný odpad

Za rok	Výška príjmov (v eurách/t)
2019	33
2020	33
2021	33

Zdroj: Príloha č. 4 k Nariadeniu vlády č. 330/2018 Z. z. ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov

Tabuľka 13: Výška príjmov z poplatkov za uloženie odpadov na skládku odpadov na inertný odpad

Za rok	Výška príjmov (v eurách/t)
2019	0,33
2020	0,33
2021 a nasledujúce roky	0,33

Zdroj: Príloha č. 4 k Nariadeniu vlády č. 330/2018 Z. z. ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov

Tabuľka 14: Výška príjmov z poplatkov za uloženie odpadov na odkalisko

Za rok	Výška príjmov (v eurách/t)	
	Ostatný odpad	Nebezpečný odpad
2019	0,2655	0,8298
2020	0,2655	0,8298
2021 a nasledujúce roky	0,2655	0,8298

Zdroj: Príloha č. 4 k Nariadeniu vlády č. 330/2018 Z. z. ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov

Táto výška príjmu z poplatkov za uloženie odpadov na skládku odpadov, ktorú obce dostávajú ako „environmentálnu daň“ za to, že sa na ich území nachádza skládka, príspevku nie je viazaná na výšku poplatku, ktoré platia pôvodcovia za tonu uloženého odpadu na skládke odpadu.

Obyvatelia Slovenska pocítili vyššie ceny za odpad prvý krát minulý rok , a taktiež v roku 2020, zvyšovanie bude kontinuálne pokračovať aj v roku 2021. Zdražovanie sa prioritne dotklo samospráv, ktorých odpadové hospodárstvo stojí na skládkovaní, teda všetkých miest a obcí okrem Bratislavy a Košíc.

Zvyšovanie poplatkov za skládkovanie nie je z pohľadu občanov populárne, avšak v porovnaní s ostatnými európskymi krajinami sme mali jeden z najnižších poplatkov za uloženie odpadu na skládku odpadov.

Zvyšovanie poplatkov za skládkovanie, je jedným z nástrojov na znižovanie skládkovania komunálnych odpadov na skládkach. Avšak k znižovaniu objemu skládkovania odpadov na skládke odpadov prispieva najmä zvyšovanie ekologického povedomia občanov, zabezpečenie zvyšovania triedenia komunálnych odpadov.

V zmysle zákona o odpadoch má obec zákonnú povinnosť zabezpečiť okrem iných povinností aj zavedenie a vykonávanie triedeného zberu komunálnych odpadov pre papier, plasty, kovy, sklo a kompozitné obaly na báze lepenky najmenej v rozsahu vyplývajúcom z požiadaviek ustanovených na triedený zber komunálnych odpadov , čiže ak v obci nie je zavedený triedený zber , obec porušuje zákon o odpadoch a môže jej byť uložená pokuta vo výške od 800 eur do 80 000 eur .

2.4. Nelegálne skládky odpadov

Pôvod nelegálnych skládok odpadov má najmä regionálny charakter, najviac nelegálnych skládok vzniká v záhradkárskych osadách, pozdĺž železníc a pod. Presnú štatistiku nelegálnych skládok je vedené prostredníctvom projektu TrashOut, ktorého partnerom je Ministerstvo životného prostredia SR a jeho cieľom je nahlasovanie nelegálnych skládok pomocou aplikácie mobilných telefónov.

Obec je oprávnená zabezpečiť v súlade so zákonom č. 79/2015 Z. z. o odpadoch zhodnotenie alebo zneškodnenie nezákonne umiestneného odpadu, ktorý je komunálnym odpadom alebo drobným stavebným odpadom, bezodkladne po jeho zistení; obec je povinná o tom informovať príslušný orgán štátnej správy odpadového hospodárstva najneskôr do troch pracovných dní.

Nelegálne skládky predstavujú pre obce veľmi veľký problém, hlavne finančný. V prípade, že sa nenájde pôvodca takejto skládky, (čo sa stáva v minimálnych prípadoch) je za zneškodnenie alebo zhodnotenie takeého odpadu zodpovedná obec. V prípade nelegálnych skládok odpadov, kde sa nájde nebezpečný odpad a nie je známi pôvodca odpadu je znáša náklady na zneškodnenie takeého odpadu okresný úrad. Tieto konania o zistení pôvodcu nezákonne uloženého odpadu zväčša trvajú veľmi dlho, a málokedy sa niečo zistí, čiže v praxi na malú kopu pribudne ešte viac odpadu.

Ministerstvo životného prostredia SR v roku 2015 uskutočnilo historicky prvý program vo väčšom meradle na odstraňovanie takzvaných „čiernych/nelegálnych skládok“ pod názvom „Veľké upratovanie Slovenska“, na tento účel bolo určených 10 miliónov eur z vtedajšieho Recyklačného fondu. Cieľom envirorezortu bolo pomôcť samospráve pri odstraňovaní najmä väčších a starších nelegálnych skládok odpadov. Obec sa spolupodieľala 5 % a 95 % finančných nákladov bolo hradených z programu.

Drobný stavebný odpad je odpad zo stavebných prác, na ktoré nie je potrebné stavebné povolenie alebo ohlásenie stavby. Zaraďujeme sem drobné zmesi betónu, tehál, obkladačiek, dlaždíc, keramiky, vrátane keramických zariadení (umývadlá, toalety), zvyšky zeminy a kameniva, stavebné materiály obsahujúce škvaru, pórobetón a pod. Do DSO nepatrí stavebný odpad s obsahom nebezpečných látok (azbest, ortuť, PCB) a pod.

Podľa zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch je v zmysle § 81 je za nakladanie s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi zodpovedná obec. Obec má povinnosť zabezpečiť

podľa potreby, najmenej dvakrát do roka, zber a prepravu objemných odpadov, drobných stavebných odpadov v rozsahu do 1 m³ od jednej fyzickej osoby, ak v obci nebol zavedený ich množstvový zber a oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom škodlivých látok na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia; to sa nevzťahuje na obec, ktorá ma menej ako 5 000 obyvateľov a na jej území je zriadený zberný dvor. Prístup k takémuto riešeniu s DSO je individuálny.³¹

³¹ § 81 ods. 7 písm. g) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

3. ANALÝZA TOKOV ODPADOV

3.1. Rozšírená zodpovednosť výrobcov

Obce a mestá sú zodpovedné za zabezpečenie zavedenia a vykonávania triedeného zberu komunálnych odpadov pre komodity:

- papier a lepenka,
- plasty,
- sklo,
- kovy,
- viacvrstvové kombinované materiály na báze lepenky.

Fyzicky zber uvedenej triedenej zložky vykonáva obec svojpomocne alebo prostredníctvom zberovej spoločnosti, ktorá:

- disponuje príslušným povolením na nakladanie s odpadmi,
- má uzatvorenú zmluvu s obcou, mestom na vykonávanie zberu a prepravy TZ,
- má uzatvorenú zmluvu s tou istou organizáciou zodpovednosti výrobcov ako obec, na ktorej sa vykonáva zber a preprava TZ.

Financovanie triedeného zberu TZ zabezpečuje v rámci štandardov zberu OZV, ktorá zabezpečuje aj zberné nádoby, vrecia na vykonávanie triedeného zberu. Takzvané služby „nadštandard“, čiže služby ktoré sú nad hranicou zákonom schválených a stanovených štandardov zberu, financuje obec z vlastných finančných zdrojov. Taktiež sa obec podieľa na financovaní TZ aj v prípade, ak sa v nádobe nedôsledným triedením vyskytne aj iná zložka odpadu a to $\geq 35\%$ obsahu nádoby.³²

³² Príloha č. 8a k zákonu č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Cieľom odpadového hospodárstva v oblasti komunálnych odpadov je do roku 2020 zvýšiť prípravu na opätovné použitie a recykláciu odpadu z domácností ako papier, kov, plasty a sklo a podľa možnosti z iných zdrojov, pokiaľ tieto zdroje obsahujú podobný odpad ako odpad z domácností, najmenej na 50 % podľa hmotnosti takéhoto odpadu vzniknutého v predchádzajúcom kalendárnom roku. Uvedený cieľ sa zrejme podarí dosiahnuť. Podľa údajov zo Štatistického úradu za roky 2018 a 2019 sa podarilo dosiahnuť takmer 100 % mieru opätovného použitia a recyklácie odpadu z domácností pri komoditách TZ (papier a lepenka, plasty, sklo, kovy a VKM).

Len nepatrná časť z vyzbieraných zložiek TZ bola energeticky zhodnotená. Taktiež nepatrné percento predstavuje množstvo spôsob „iného nakladania s KO“, v tomto prípade sa zrejme sa jedná o zostatky na zberných dvoroch jednotlivých obcí alebo o činnosti obchodníka, sprostredkovateľa, či zariadenia na zber alebo úpravu a triedenie, keďže štatistický úrad nepozná kódy V, OO, OS, R12.

Sú však údaje TZ hodnoverné? Informácie od jednotlivých krajov neuvádzajú, koľko z vyzbieraných triedených zložiek spadajúcich pod OZV naozaj skončilo na energetickom zhodnotení (napr. v cementárenskej peci, či dokonca na skládke odpadov pod kódom odpadu 191212 - odpady z mechanického spracovania odpadov). Pri znečistenom papieri a lepenke bola určite časť z uvedeného množstva TZ materiálovo a energeticky zhodnotená, no určite sa nejedná o množstvo takmer 100% recyklácie a spätného získavania organických látok. Tieto údaje môžeme považovať za údaje, ktoré hovoria o množstve TZ z triedeného zberu a nie o množstve TZ, ktorá skončila na recyklácii. Obce a mestá nemali od zberových spoločností komplexné informácie, ako sa naozaj nakladalo so zložkami z TZ. Na triediacich linkách, prevádzkujúcich zberovými spoločnosťami, či inými oprávnenými organizáciami sa určite objavili aj tzv., nerecyklovateľné špinavé TZ, ktoré skončili na energetickom zhodnotení, prípadne na skládke. Obce týmito informáciami však nedisponovali a preto nahlasovali automaticky Štatistickému úradu kódy nakladania s odpadmi R3, R4 a R5

3.2. Papier a lepenka – 20 01 01

Tabuľka 15: Množstvo papiera a lepenky odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Rok	Názov kraja	Celkovo	Zhodnocovanie					Zneškodňovanie			Iný spôsob nakladania
			materiálovo	energeticky	Spätné získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätné zasypávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovania	
2018	Bratislavský	18930,39	0	5,12	18925,11	0	0	0	0,16	0	0
	Trnavský	13982,97	0	2,48	13980,49	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	11770,23	0	0	11770,23	0	0	0	0	0	0
	Nitriansky	11759,63	0	0	11759,63	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	13134,52	0	0	13134,52	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	14023,33	0	0	14023,33	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	10716,50	0	0	10716,50	0	0	0	0	0	0
	Košický	11478,01	0	0	11478,01	0	0	0	0	0	0
2019	Bratislavský	19226,37	0	2,48	19204,31	0	0	0	0	0	19,58
	Trnavský	13740,11	0	0	13740,11	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	12200,62	0	0	12195,62	0	0	0	0	0	5,0
	Nitriansky	13554,88	0	0	13538,91	0	0	0	0	0	15,97
	Žilinský	12178,63	0	0	12178,63	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	13535,41	0	0	13535,41	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	11047,25	0	0	11047,25	0	0	0	0	0	0
	Košický	11478,01	0	0	11478,01	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 16: Množstvo papiera a lepenky odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v %

Rok	Názov kraja	Celkový	Zhodnocovanie v %					Zneškodňovanie v %			Iný spôsob nakladania v %
			materiálovo	energetický	Spätne získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätne zasypávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spafovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovania	
2018	Bratislavský	18930,39	0	0,03	99,97	0	0	0	<0,01	0	0
	Trnavský	13980,49	0	0,02	99,98	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	11770,23	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Nitriansky	11759,63	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	13134,52	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	14023,33	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	10716,50	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Košický	11478,01	0	0	100	0	0	0	0	0	0
2019	Bratislavský	19226,37	0	0,01	99,89	0	0	0	0	0	0,10
	Trnavský	13740,11	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	12200,62	0	0	99,96	0	0	0	0	0	0,04
	Nitriansky	13554,88	0	0	99,88	0	0	0	0	0	0,12
	Žilinský	12178,63	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	13535,41	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	11047,25	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Košický	11478,01	0	0	100	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 17: Celkový ročný súhrn nakladania s papierom a lepenkou

Rok	Materiálové zhodnotenie		Energetické zhodnotenie		Spätné získavanie organických látok		Zneškodnenie spaľovaním		Iné nakladanie s KO	
	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %
2018	0	0	7,6	0,01	105787,82	99,99	0,16	<0,01	0	0
2019	0	0	2,48	0,01	106918,25	99,96	0	0	40,55	0,04

Zdroj: ŠÚ SR

3.3. Sklo - 20 01 02

Tabuľka 18: Množstvo skla odovzdaného oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Rok	Názov kraja	Celkovo v t	Zhodnocovanie					Zneškodňovanie			Iný spôsob nakladania
			materiálovo	energeticky	Spätné získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätné zaspávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovanie	
2018	Bratislavský	10504,58	10105,82	0	0	0	0	0	0	0	398,76
	Trnavský	6863,91	6863,91	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	8682,56	8682,56	0	0	0	0	0	0	0	0
	Nitriansky	6 366,03	6 366,03	0	0	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	12421,27	12421,27	0	0	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	6740,06	6740,06	0	0	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	7890,81	7890,81	0	0	0	0	0	0	0	0
	Košický	6781,68	6781,68	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	Bratislavský	11812,26	11627,12	0	0	0	0	0	0	0	185,14
	Trnavský	7938,61	7938,61	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	9053,81	9052,85	0	0	0	0	0	0	0	0,96
	Nitriansky	7518,59	7518,54	0	0	0	0	0	0	0	0,05
	Žilinský	13126,25	13110,95	0	0	0	0	0	0	0	15,30
	Banskobystrický	7064,43	7064,43	0	0	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	8 465,11	8 465,11	0	0	0	0	0	0	0	0
	Košický	6545,04	6545,04	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 19: Množstvo skla odovzdaného oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v %

Rok	Názov kraja	Celkovo v t	Zhodnocovanie /v percentách %/					Zneškodňovanie /v percentách %/			Iný spôsob nakladania v %
			materiálovo	energeticky	Spätné získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätné zasypávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňov anie	
2018	Bratislavský	10504,58	96,2	0	0	0	0	0	0	0	3,8
	Trnavský	6863,91	100	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	8682,56	100	0	0	0	0	0	0	0	0
	Nitriansky	6 366,03	100	0	0	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	12421,27	100	0	0	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	6740,06	100	0	0	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	7890,81	100	0	0	0	0	0	0	0	0
	Košický	6781,68	100	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	Bratislavský	11812,26	98,43	0	0	0	0	0	0	0	1,57
	Trnavský	7938,61	100	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	9053,81	99,99	0	0	0	0	0	0	0	0,01
	Nitriansky	7518,59	99,99	0	0	0	0	0	0	0	<0,01
	Žilinský	13126,25	99,88	0	0	0	0	0	0	0	0,12
	Banskobystrický	7064,43	100	0	0	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	8 465,11	100	0	0	0	0	0	0	0	0
	Košický	6545,04	100	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 20 : Celkový ročný súhrn nakladania so sklom

Rok	Materiálové zhodnotenie		Energetické zhodnotenie		Spätné získavanie organických látok		Zneškodnenie spaľovaním		Iné nakladanie s KO	
	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %
2018	66250,90	99,40	0	0	0	0	0	0	398,76	0,6
2019	71322,65	99,72	0	0	0	0	0	0	201,45	0,28

Zdroj: ŠÚ SR

3.4. Viacvrstvové kombinované materiály na báze lepenky- 20 01 03

Tabuľka 21: Množstvo VKM odovzdaného oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Rok	Názov kraja	Celkovo	Zhodnocovanie					Zneškodňovanie			Iný spôsob nakladania
			materiálovo	energeticky	Spätné získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätné zasypávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovanie	
2018	Bratislavský	0,25	0,00	0	-	0	0	0,25	0	0	0,00
	Trnavský	206,53	0,00	0	206,53	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	330,97	0,00	0	329,13	0	0	0	0	0	1,84
	Nitriansky	124,76	0,00	0	124,76	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	553,90	0,00	0	553,90	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	219,16	0,00	0	219,16	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	288,00	0,00	0,06	287,94	0	0	0	0	0	0
	Košický	186,33	0,00	48,55	137,78	0	0	0	0	0	0
2019	Bratislavský	112,18	0,00	1,35	91,05	0	0	0	0	0	19,78
	Trnavský	183,78	0,00	0	183,78	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	489,45	0,00	0	485,85	0	0	0	0	0	3,60
	Nitriansky	193,01	0,00	0,17	192,69	0	0	0	0	0	0,15
	Žilinský	668,76	0,00	0	664,67	0	0	0	0	0	4,09
	Banskobystrický	303,67	0,00	0	303,67	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	364,22	0,00	0	364,22	0	0	0	0	0	0
	Košický	156,74	0,00	50,85	105,89	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 22: Množstvo VKM odovzdaného oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v percentách

Rok	Názov kraja	Celkovo v t	Zhodnocovanie /v percentách %/					Zneškodňovanie /v percentách %/			Iný spôsob nakladania V %
			materiálovo	energeticky	Spätné získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätné zasypávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovanie	
2018	Bratislavský	0,25	0	0	-	0	0	0,25	0	0	0
	Trnavský	206,53	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	330,97	0	0	99,44	0	0	0	0	0	0,56
	Nitriansky	124,76	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	553,90	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	219,16	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	288,00	0	0,02	99,98	0	0	0	0	0	0
Košický	186,33	0	26,06	73,94	0	0	0	0	0	0	
2019	Bratislavský	112,18	0	1,2	81,17	0	0	0	0	0	17,63
	Trnavský	183,78	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	489,45	0	0	99,26	0	0	0	0	0	0,74
	Nitriansky	193,01	0	0,09	99,83	0	0	0	0	0	0,08
	Žilinský	668,76	0	0	99,39	0	0	0	0	0	0,61
	Banskobystrický	303,67	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	364,22	0	0	100	0	0	0	0	0	0
Košický	156,74	0	32,44	67,56	0	0	0	0	0	0	

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 23: Celkový ročný súhrn nakladania s VKM

Rok	Materiálové zhodnotenie		Energetické zhodnotenie		Spätné získavanie organických látok		Zneškodnenie spaľovaním		Zneškodnenie skládkovaním		Iné nakladanie s KO	
	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %
2018	0	0	48,61	2,55	1859,20	97,35	0	0	0,25	0,01	1,84	0,1
2019	0	0	52,37	2,12	2391,82	96,76	0	0	0	0	27,62	1,12

Zdroj: ŠÚ SR

3.5. Obaly z kovu - 20 01 04

Tabuľka 24: Množstvo obalov z kovov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Rok	Názov kraja	Celkov o	Zhodnocovanie					Zneškodňovanie			Iný spôsob nakladania
			materiálo vo	energetic ky	Spätne získavanie organických látok vrátane kompostova nia	Spätne zaspávan ie	Iný spôsob zhodnoco vania	skládkovani m	Spafovaním bez energetické ho využitia	Iný spôsob zneškodňova nie	
2018	Bratislavský	111,17	0,00	2,15	92,13	0	0	0	0	0	16,89
	Trnavský	14,63	14,63	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	45,16	45,16	0	0	0	0	0	0	0	0
	Nitriansky	34,29	34,29	0	0	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	126,06	126,06	0	0	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	2870,21	2870,21	0	0	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	2146,93	2146,93	0	0	0	0	0	0	0	0
	Košický	67,68	67,68	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	Bratislavský	111,85	103,51	0	0	0	0	0	0	0	8,34
	Trnavský	227,72	227,72	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	484,37	484,18	0	0	0	0	0	0	0	0,19
	Nitriansky	725,25	725,25	0	0	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	525,99	525,99	0	0	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	4435,10	4435,10	0	0	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	3862,10	3862,10	0	0	0	0	0	0	0	0
	Košický	195,38	195,38	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 25: Množstvo obalov z kovov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v percentách

Rok	Názov kraja	Celkovo /v tonách/	Zhodnocovanie /v percentách %/					Zneškodňovanie /v percentách %/			Iný spôsob nakladania /v percentách/	
			materiálovo	energeticky	Spätné získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätné zaspávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovanie		
2018	Bratislavský	111,17	0	1,93	82,87	0	0	0	0	0	0	15,2
	Trnavský	14,63	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	45,16	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Nitriansky	34,29	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	126,06	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	2870,21	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	2146,93	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Košický	67,68	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	Bratislavský	111,85	92,54	0	0	0	0	0	0	0	0	7,46
	Trnavský	227,72	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	484,37	99,96	0	0	0	0	0	0	0	0	0,04
	Nitriansky	725,25	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	525,99	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	4435,10	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	3 862,10	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Košický	195,38	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 26: Celkový ročný súhrn nakladania s obalov z kovov

Rok	Materiálové zhodnotenie		Energetické zhodnotenie		Spätné získavanie organických látok		Zneškodnenie spaľovaním		Zneškodnenie skládkovaním		Iné nakladanie s KO	
	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %
2018	5304,96	97,95	2,15	0,04	92,13	1,7	0	0	0	0	16,89	0,31
2019	10559,23	99,92	0	0	0	0	0	0	0	0	8,53	0,08

Zdroj: ŠÚ SR

3.6. Plasty - 20 01 39

Tabuľka 27: Množstvo plastov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Rok	Názov kraja	Celkovo	Zhodnocovanie					Zneškodňovanie			Iný spôsob nakladania
			materiálovo	energeticky	Spätné získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätné zasypávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovanie	
2018	Bratislavský	8420,88	0,00	0,52	8420,36	0	0	0	0	0	0
	Trnavský	6087,59	0,00	0	6087,59	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	5969,39	0,00	0	5969,39	0	0	0	0	0	0
	Nitriansky	5 945,56	0,00	0	5 945,56	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	8263,99	0,00	0	8263,99	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	5423,52	0,00	0	5423,52	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	5105,28	0,00	0	5105,28	0	0	0	0	0	0
	Košický	4578,67	0,00	0	4578,67	0	0	0	0	0	0
2019	Bratislavský	9546,36	0,00	6,50	9537,16	0	0	0	2,70	0	0
	Trnavský	6546,76	0,00	0	6546,76	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	6811,39	0,00	0	6811,39	0	0	0	0	0	0
	Nitriansky	7138,47	0,00	0	7108,97	0	0	0	0	0	29,50
	Žilinský	9337,46	0,00	0	9337,46	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	6475,00	0,00	0	6475,00	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	6 497,46	0,00	0	6 497,46	0	0	0	0	0	0
	Košický	5569,62	0,00	0	5569,62	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 28: Množstvo plastov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v %

Rok	Názov kraja	Celkovo /v tonách/	Zhodnocovanie /v percentách %/					Zneškodňovanie /v percentách %/			Iný spôsob nakladania /v percentách/
			materiálovo	energeticky	Spätné získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätné zasypávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovanie	
2018	Bratislavský	8420,88	0	0,01	99,99	0	0	0	0	0	0
	Trnavský	6087,59	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	5969,39	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Nitriansky	5 945,56	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	8263,99	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	5423,52	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	5105,28	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Košický	4578,67	0	0	100	0	0	0	0	0	0
2019	Bratislavský	9546,36	0	0,07	99,90	0	0	0	0,03	0	0
	Trnavský	6546,76	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	6811,39	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Nitriansky	7138,47	0	0	99,59	0	0	0	0	0	0,41
	Žilinský	9337,46	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	6475,00	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Prešovský	6 497,46	0	0	100	0	0	0	0	0	0
	Košický	5569,62	0	0	100	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 29: Celkový ročný súhrn nakladania s plastom

Rok	Materiálové zhodnotenie		Energetické zhodnotenie		Spätné získavanie organických látok		Zneškodnenie spaľovaním		Zneškodnenie skládkovaním		Iné nakladanie s KO	
	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %
2018	0	0	0,52	<0,01	49794,36	99,99	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	6,5	0,01	57883,82	99,93	2,7	0,01	0	0	29,5	0,05

Zdroj: ŠÚ SR

Kontrola NKÚ SR v roku 2020 sa zamerala na správnosť nakladania s plastovým odpadom a taktiež dostatočnosť opatrení prijatých štátom vo vzťahu k plneniu cieľov EÚ. V tejto oblasti kontrolou neboli zistené nedostatky, nakoľko SR si splnila všetky požiadavky, ktoré jej ako členskej krajine EÚ vyplývali z niekoľkých európskych smerníc. Kontrola poukázala najmä na významné nedostatky v správnosti vykazovaných údajov o vzniknutom plastovom odpade, a tým aj o nakladaní s ním. Údaje o nakladaní s plastovým odpadom sa kvôli ich spätnému revidovaniu po ich publikovaní niekoľkokrát menili, nezrovnalosti boli preto identifikované aj v štatistikách spracovávaných EÚ. Viacero nedostatkov bolo zistených aj preverením fungovania rozšírenej zodpovednosti výrobcov, podľa ktorej sú výrobcovia zodpovední za zabezpečenie celého životného cyklu odpadu, ktorý vznikne ich výrobou. Systém funguje v SR už od roku 2016, v praxi sa napriek tomu vyskytuje množstvo aplikačných problémov, ktoré majú vplyv na jeho funkčnosť a v konečnom dôsledku je dopad tohto systému na občanov takmer nulový. Jeho hlavnou myšlienkou je „čím viac vytriediš, tým menej zaplatíš“. V súčasnosti je však len veľmi málo obcí a miest, ktorých občanom sa za posledné obdobie znížil miestny poplatok aj napriek tomu, že od roku 2016 už za nakladanie s vytriedeným odpadom neplatia.³³

Cieľom odpadového hospodárstva v oblasti komunálnych odpadov je zvýšiť prípravu na opätovné použitie a recykláciu komunálneho odpadu do roku 2025 najmenej na 55 % podľa hmotnosti komunálneho odpadu vzniknutého v predchádzajúcom kalendárnom roku.³⁴

Povinnosťou obcí je dodržiavať ustanovenia v zmysle predpísanej legislatívy, no nakladanie s KO musí byť aj v súlade so schválenými strategickými dokumentami prijatými na úrovni Ministerstva životného prostredia SR. Jedným z takýchto strategických dokumentov je Program odpadového hospodárstva SR na roky 2016 - 2020, v ktorom sú stanovené ciele pre oblasť komunálnych odpadov.

³³ NKÚ SR, 2020, Správa o výsledku kontroly – Plastový odpad, str. 4, Dostupné na: <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/aa96815f-71eb-4e9a-9c09-e1e60d71f80f>

³⁴ Príloha č. 3 k zákonu č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Tabuľka 30: Ciele POH SR pre triedený zber komunálnych odpadov

ROK	2016	2017	2018	2019	2020
Miera triedeného zberu	20%	30%	40%	50%	60%

Zdroj: MŽP SR, POH SR 2016-2020

Podľa viacerých údajov sa však limit triedeného zberu na úrovni 60 % podarilo v rokoch 2018 a 2019 dosiahnuť veľmi nízkemu počtu miest a obcí SR. Priemerne sa pohybovala miera triedenia v rozmedzí od 20 do 40 %. Problémom je zle nastavený systém triedenia. Ak dnes chce občan viac triediť potrebuje k tomu viac nádob, resp. väčší objem nádob, tieto mu však OZV nevie zabezpečiť z dôvodu nízko nastaviteľného štandardu zberu v prepočte na jedného obyvateľa. Zjednodušene povedané zberová spoločnosť vykonávajúca triedený zber zložiek KO na obci, zrealizuje len toľko vývozov a výsypov, koľko jej zaplatí príslušná OZV, ktorá má zmluvu s danou obcou. Kontrolou Národného kontrolného úradu SR z roku 2017 bolo zistené, že nemožno porovnávať menšie obce s mestami, v ktorých sídli zberné suroviny. Nimi vytriedený odpad tvoril v priemere viac ako polovicu celkovo vytriedeného odpadu všetkými kontrolovanými obcami, pričom výraznú väčšinu tvorili kovy. Dosiahnuté výsledky v obciach preto automaticky nemusia odrážať úspešnosť nastaveného systému triedenia v obci. Väčšina obcí financuje odpady z vlastných rozpočtov aj napriek tomu, že táto činnosť má byť podľa zákona o odpadoch krytá výnosom z miestneho poplatku. Až 80 % obcí doplácalo z vlastného rozpočtu v priemere približne 20 % celkových nákladov na nakladanie s odpadmi. Každá šiesta obec doplácala viac ako tretinu nákladov.³⁵

Čo však dnes s vytriedeným odpadom na území SR? Ak sa aj obci podarí dosiahnuť stanovenú mieru triedenia 60 %, čo s takýmto odpadom? Aj keď obec dosiahne vysokú mieru vytriedenia, nie je ešte zabezpečené, že odpad bude zhodnotený, či už materiálovo alebo energeticky.

³⁵ NKÚ SR, Efektívnosť a účinnosť triedeného zberu komunálneho odpadu, 2018, str. 9. Dostupné na: <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/265201/96466--110.pdf>

V prípade špinavých plastov, tieto končia vo veľkej miere na skládkach odpadov alebo v cementárenskej peci. V súčasnosti je to skôr ekonomické hľadisko, ktoré rozhoduje. Skládka odpadov momentálne predstavuje najlacnejší spôsob zneškodnenia odpadov. Ak však skládkovanie chceme obmedziť do roku 2035 na 10 % musia sa hľadať iné alternatívy.

3.7. Nespotrebované veterinárne a humánne lieky

Nespotrebované lieky vyprodukované v rámci komunálneho odpadu (*katalógové číslo 20 01 31 a 20 01 32*) **nemožno** likvidovať ako bežný komunálny odpad ani verejnou kanalizáciou splachovaním do výlevky alebo toalety. Všetky preexpirované alebo nespotrebované lieky môžu občania bezplatne vrátiť do ktorejkoľvek verejnej lekárne. Lekáreň je zo zákona povinná takéto lieky prevziať a mať vytvorené miesto na zhromažďovanie liekov vyzbieraných od obyvateľstva. Nespotrebované lieky sú v lekárňach uchovávané v označených nádobách chránených proti zneužitiu až do odovzdania špecializovaným spoločnostiam. Jednou z možností, akou by obec mohla vyjsť v ústrety občanom, je zabezpečiť vyzbieranie nespotrebovaných a expirovaných veterinárnych a humánnych liekov od občanov príslušnej obce. Povinnosť je však, aby obec mala zmluvne zabezpečeného odberateľa, ktorý má všetky povolenia na nakladanie s takýmto druhom odpadov a zabezpečí environmentálne vhodné nakladanie s daným odpadom (*zhodnotenie, zneškodnenie*).

Podľa § 81 ods. 8 písm. e) bod 4. zákona o odpadoch obec vo všeobecne záväznom nariadení upraví v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva podrobnosti o spôsobe a podmienkach triedeného zberu komunálnych odpadov, najmä zberu veterinárnych liekov a humánnych liekov nespotrebovaných fyzickými osobami a zdravotníckych pomôcok.³⁶

Občan má teda 2 možnosti odovzdania nespotrebovaných liekov:

³⁶ § 81 ods. 8 písm. e) bod 4 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- lekáraň,
- zberný dvor obce alebo v rámci triedeného zberu na obci v prípade, ak obec vytvorí takéto miesto.

Ako vyplýva z nižšie uvedených údajov v rámci určitých krajov bolo odovzdaných veľmi nízke množstvo odpadových liekov, no aj tieto nakoniec skončili na skládkach odpadov, čo je zákonom o odpadoch zakázané:

Podľa § 13 písm. e) bod 3 zákona č.79/2015 o odpadoch je zakázané zneškodňovať skládkovaním odpad zo zdravotnej starostlivosti a veterinárnej starostlivosti, ktorého katalógové číslo pred jeho spracovaním je uvedené v prílohe č. 8:³⁷

- **20 01 31** cytotoxické a cytostatické liečivá,
- **20 01 32** liečivá iné ako uvedené v 20 01 31.

Z uvedených údajov vyplýva, že občania len vo veľmi malej miere využívajú možnosť odovzdania odpadových liekov prostredníctvom zavedeného triedeného zberu na obciach, či na zberných dvoroch. Ostáva len dúfať, že tieto lieky odovzdávajú občania do lekární a nekončia v nádobe na zmesový komunálny odpad.

³⁷ § 13 písm. e) bod 3 zákona č.79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Tabuľka 31: Množstvo veterinárnych a humánných liekov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Rok	Názov kraja	Celkovo	Zhodnocovanie					Zneškodňovanie			Iný spôsob nakladania
			materiálovo	energeticky	Spätne získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätne zasypávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovanie	
2018	Bratislavský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trnavský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	0,05	0	0	0	0	0	0,05	0	0	0
	Nitriansky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	0,31	0	0	0	0	0	0,31	0	0	0
	Prešovský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Košický	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	Bratislavský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trnavský	0,14	0	0	0	0	0	0,14	0	0	0
	Trenčiansky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Nitriansky	0,01	0	0	0	0	0	0,01	0	0	0
	Žilinský	0,03	0	0	0	0	0	0,03	0	0	0
	Banskobystrický	0,32	0	0	0	0	0	0,32	0	0	0
	Prešovský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Košický	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 32: Množstvo veterinárnych a humánných liekov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách a vyjadrených v %

Rok	Názov kraja	Celkovo /v tonách/	Zhodnocovanie /v percentách %/					Zneškodňovanie /v percentách %/			Iný spôsob nakladania /v percentách/
			materiálovo	energeticky	Spätne získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätne zasypávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovanie	
2018	Bratislavský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trnavský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trenčiansky	0,05	0	0	0	0	0	100	0	0	0
	Nitriansky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Žilinský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Banskobystrický	0,31	0	0	0	0	0	100	0	0	0
	Prešovský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Košický	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	Bratislavský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trnavský	0,14	0	0	0	0	0	100	0	0	0
	Trenčiansky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Nitriansky	0,01	0	0	0	0	0	100	0	0	0
	Žilinský	0,03	0	0	0	0	0	100	0	0	0
	Banskobystrický	0,32	0	0	0	0	0	100	0	0	0
	Prešovský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Košický	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 33: Celkový ročný súhrn nakladania s veterinárnymi a humánnymi liekmi

Rok	Materiálové zhodnotenie		Energetické zhodnotenie		Spätne získavanie organických látok		Zneškodnenie skládkovaním		Iné nakladanie s KO	
	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %
2018	0	0	0	0	0	0	0,36	100	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0,50	100	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

3.8. Opotrebované pneumatiky

Odpadové pneumatiky v zmysle zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov nepatria do komunálneho odpadu, ani v prípade, že pochádzajú od občana. Povinnosťou občana, konečného používateľa pneumatík, je odovzdať použité pneumatiky distribútorom pneumatík. Odpadové pneumatiky je možné odovzdať bezplatne v pneuservise, autoservise, v predajni pneumatík, ktoré sú označené ako „Miesto spätného odberu pneumatík“. Spätný zber sa vykonáva bez viazanosti na nákup tovaru či služieb, ako aj bez ohľadu na značku pneumatík. Zber a zhodnocovanie odpadových pneumatík je zabezpečené a financované prostredníctvom výrobcov a tzv. OZV. *Podľa § 13 písm. e) bod 4 zákona č.79/2015 o odpadoch je zakázané zneškodňovať skládkovaním odpadové pneumatiky okrem pneumatík, ktoré sú použité ako konštrukčný materiál pri budovaní skládky, pneumatík z bicyklov a pneumatík s väčším vonkajším priemerom ako 1400 mm.*³⁸ Spätný zber odpadových pneumatík je bezplatný zber odpadovej pneumatiky distribútorom pneumatík od jej držiteľa bez podmienky viazania na kúpu novej pneumatiky alebo iného tovaru. Za spätný zber odpadových pneumatík sa považuje aj bezplatný zber odpadových pneumatík **na zbernom dvore** alebo na inom mieste určenom obcou. Zberný dvor je tiež možné použiť ako miesto dočasného skladovania odpadových pneumatík, obec však musí mať zmluvu s OZV na odber pneumatík z tohto miesta. Podľa údajov zo Štatistického úradu SR však žiadna z obcí nevyužila možnosť zberu odpadových pneumatík na zberných dvoroch. Za roky 2018 a 2019 neboli na zberných dvoroch, prevádzkovaných obcami a mestami, odovzdané žiadne odpadové pneumatiky. Podľa názoru autorov analýzy je to z dôvodu, že Štatistický úrad má vo svojej databáze v rámci komunálnych odpadov uvedené len odpady skupiny 20 (Komunálne odpady - odpady z domácností a podobné odpady z obchodu, priemyslu a inštitúcií vrátane ich zložiek z triedeného zberu). Keďže odpadové pneumatiky majú katalógové číslo 16 01 03 – opotrebované pneumatiky nebolo možné ich zaevidovať do databázy ŠÚ SR.

³⁸ § 13 písm. e) bod 4 zákona č.79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

3.9. Odpad z domácností s obsahom nebezpečných látok

Obce a mestá sú povinné zabezpečiť podľa potreby, najmenej dvakrát do roka, zber a prepravu objemných odpadov, drobných stavebných odpadov v rozsahu do 1 m³ od jednej fyzickej osoby, ak v obci nebol zavedený ich množstvový zber a **oddelené zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných látok na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia; to sa nevzťahuje na obec, ktorá má menej ako 5 000 obyvateľov a na jej území je zriadený zberný dvor.**

Samospráva v oblasti nakladania s komunálnymi odpadmi kategórie „nebezpečný“ (*d'alej len „nebezpečných KO“*) má 2 možnosti:

1. zabezpečí zber nebezpečných KO minimálne dvakrát do roka prostredníctvom oprávnenej spoločnosti, ktorá:
 - disponuje príslušnými povoleniami na nakladanie s odpadmi,
 - má uzatvorenú zmluvu s obcou, mestom na vykonávanie zberu a prepravy nebezpečných KO,
2. prevádzkuje na svojom území **zberný dvor**, pre ktorý musí mať obec vydané povolenie podľa § 97 ods.1 písm. d) zákona o odpadoch na prevádzkovanie zariadenia na zber odpadov, ak ide o zariadenia, na ktorých prevádzku nebol daný súhlas podľa písmen a) a c) vrátane zberného dvora,
 - zároveň musí mať obec zmluvný vzťah s oprávnenou spoločnosťou, ktorá disponuje povoleniami na nakladanie s odpadmi.

Spôsob určenia nakladania s nebezpečnými komunálnymi odpadmi obec musí zakomponovať aj do príslušného všeobecne záväzného nariadenia. Z údajov predložených Štatistickým úradom Slovenskej republiky za roky 2018 a 2019 (viď. tabuľky 34 a 35) je možné zistiť, že zber oddelené zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných

látok má stúpajúcu tendenciu, resp. narastá. Zhodnotenie týchto vytriedených odpadov sa však dominantne realizuje len pri odpadoch:

- **20 01 13 – rozpúšťadlá,**
- **20 01 26 - oleje a tuky iné ako uvedené v 20 01 25.**

Dominantné množstvo nebezpečných komunálnych odpadov je však naďalej zneškodňované skládkovaním. Je to z dvoch dôvodov:

- **ekonomické hľadisko** (skládky sú naďalej lacným riešením v porovnaní so zariadeniami na energetické zhodnocovanie, či zariadeniami na spaľovanie odpadov)
- **žiadne alternatívy voči skládkam odpadov na nebezpečný odpad**
- **nedostatočné kapacity existujúcich skládok** (*skládky odpadov na nebezpečný odpad nemajú v súčasnosti na SR hojné zastúpenie, dokonca na východnom Slovensku nie sú žiadne. Držitelia odpadov sú tak nútení prepravovať nebezpečný odpad na dlhšie vzdialenosti do prevádzok na strednom a južnom Slovensku*).

Tabuľka 34: Množstvo oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných látok odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Rok	Názov kraja	Celkovo	Zhodnocovanie					Zneškodňovanie			Iný spôsob nakladania
			materiálovo	energeticky	Spätne získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätne zaspávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovanie	
2018	Bratislavský	100,14	18,59	0	0	0	0	73,40	0	0	8,15
	Trnavský	95,75	16,27	0	0	0	0	79,49	0	0	0
	Trenčiansky	114,82	28,18	0	0	0	0	86,48	0	0	0,16
	Nitriansky	38,32	11,34	0	0	0	0	26,98	0	0	0
	Žilinský	64,48	8,29	0	0	0	0	56,19	0	0	0
	Banskobystrický	129,17	14,56	0	0	0	0	114,61	0	0	0
	Prešovský	71,70	12,70	0	0	0	0	59,00	0	0	0
	Košický	54,99	7,87	0	0	0	0	47,12	0	0	0
2019	Bratislavský	145,76	56,50	0	0	0	0	89,26	0	0	0
	Trnavský	93,33	28,12	2,10	0	0	0	63,11	0	0	0
	Trenčiansky	129,21	32,90	0	0	0	0	95,84	0	0	0,47
	Nitriansky	71,30	23,95	0	0	0	0	47,35	0	0	0
	Žilinský	195,05	19,57	0	0	0	0	175,48	0	0	0
	Banskobystrický	148,06	21,16	0	0	0	0	126,90	0	0	0
	Prešovský	86,84	16,38	1,26	0	0	0	69,20	0	0	0
	Košický	83,92	21,20	0	0	0	0	62,72	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 35: Množstvo oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných látok odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v %

Rok	Názov kraja	Celkovo v t	Zhodnocovanie /v percentách %/					Zneškodňovanie /v percentách %/			Iný spôsob nakladania v %
			materiálovo	energeticky	Spätné získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätné zasypávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovanie	
2018	Bratislavský	100,14	18,56	0	0	0	0	73,3	0	0	8,14
	Trnavský	95,75	16,99	0	0	0	0	83,01	0	0	0
	Trenčiansky	114,82	24,54	0	0	0	0	75,32	0	0	0,14
	Nitriansky	38,32	29,59	0	0	0	0	70,41	0	0	0
	Žilinský	64,48	12,86	0	0	0	0	87,14	0	0	0
	Banskobystrický	129,17	11,27	0	0	0	0	88,73	0	0	0
	Prešovský	71,70	17,71	0	0	0	0	82,29	0	0	0
	Košický	54,99	14,31	0	0	0	0	85,69	0	0	0
2019	Bratislavský	145,76	38,76	0	0	0	0	61,24	0	0	0
	Trnavský	93,33	30,13	2,25	0	0	0	67,62	0	0	0
	Trenčiansky	129,21	25,46	0	0	0	0	74,17	0	0	0
	Nitriansky	71,30	33,59	0	0	0	0	66,41	0	0	0
	Žilinský	195,05	10,03	0	0	0	0	89,97	0	0	0
	Banskobystrický	148,06	14,29	0	0	0	0	85,71	0	0	0,36
	Prešovský	86,84	18,86	1,45	0	0	0	79,69	0	0	0
	Košický	83,92	25,26	0	0	0	0	74,74	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 36: Celkový ročný súhrn nakladania s oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných látok

Rok	Materiálové zhodnotenie		Energetické zhodnotenie		Spätné získavanie organických látok		Zneškodnenie skládkovaním		Iné nakladanie s KO	
	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %
2018	117,80	17,6	0	0	0	0	543,27	81,16	8,31	1,24
2019	219,78	23,05	3,36	0,35	0	0	729,86	76,55	0,47	0,05

Zdroj: ŠÚ SR

Podrobný popis k odpadom je uvedený v nasledovných tabuľkách:

Tabuľka 37: Prehľad nebezpečných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na materiálové zhodnotenie

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Materiálové hodnotenie v roku 2018		Materiálové zhodnotenie v roku 2019	
		t/rok	%/rok*	t/rok	%/rok*
20 01 05	obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované nebezpečnými látkami vrátane prázdnych tlakových nádob	1,53	0,22	0	0
20 01 13	rozpúšťadlá	11,43	1,72	34,98	3,67
20 01 26	oleje a tuky iné ako uvedené v 20 01 25	104,84	15,66	184,80	19,38

Zdroj: ŠÚ SR

**Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných nebezpečný oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných látok. Do množstiev nie sú zahrnuté elektroodpady a batérie*

Z vyššie uvedených údajov vyplýva, že v roku 2018 sa zhodnotilo materiálovo takmer 18 % nebezpečných KO, no už v roku 2019 sa miera materiálového zhodnotenia zvýšila o 6 % na úroveň cez 23 %. Najviac sa ma materiálovom zhodnotení podieľali odpadové oleje a rozpúšťadlá.

Tabuľka 38 : Prehľad nebezpečných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na energetické zhodnotenie

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Energetické zhodnotenie v roku 2018		Energetické zhodnotenie v roku 2019	
		t/rok	%/rok*	t/rok	%/rok*
20 01 27	farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice obsahujúce nebezpečné látky	0	0	3,36	0,35

Zdroj: ŠÚ SR

**Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných nebezpečný oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných látok. Do množstiev nie sú zahrnuté elektroodpady a batérie*

V roku 2018 neboli nebezpečné KO odovzdané na energetické zhodnotenie, v roku 2019 sa jednalo len o nepatrné množstvo 3,36 ton (0,35 %).

Tabuľka 39: Prehľad nebezpečných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na skládkovanie

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Skládkovanie v roku 2018		Skládkovanie v roku 2019	
		t/rok	%/rok*	t/rok	%/rok*
20 01 05	obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované nebezpečnými látkami vrátane prázdnych tlakových nádob	44,01	6,57	110,24	11,56
20 01 14	kyseliny	1,23	0,18	1,89	0,20
20 01 15	zásady	1,12	0,17	1,49	0,16
20 01 17	fotochemické látky	0,25	0,04	0,1	0,01
20 01 19	pesticídy	5,75	0,86	8,16	0,86
20 01 27	farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice obsahujúce nebezpečné látky	479,97	71,7	511,87	53,68
20 01 29	detergenty obsahujúce nebezpečné látky	7,22	1,08	9,35	0,98
20 01 37	drevo obsahujúce nebezpečné látky	3,72	0,56	86,76	9,1

Zdroj: ŠÚ SR

**Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných nebezpečný oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných látok. Do množstiev nie sú zahrnuté elektroodpady a batérie*

Značné množstvo nebezpečných KO končilo na skládkach odpadov na nebezpečný odpad, v roku 2018 to bolo vyše 81 %, v roku 2019 pozorujeme pokles na takmer 77 %. Najväčší podiel na skládkovaní majú odpadové farby a znečistené obaly.

Tabuľka 40: Iné nakladanie s nebezpečnými KO za roky 2018 a 2019

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Iné nakladanie s KO v roku 2018		Iné nakladanie s KO v roku 2019	
		t/rok	%/rok*	t/rok	%/rok*
20 01 05	obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované nebezpečnými látkami vrátane prázdnych tlakových nádob	8,15	1,22	0,3	0,03
20 01 14	kyseliny	0	0	0	0
20 01 15	zásady	0	0	0	0
20 01 17	fotochemické látky	0,01	<0,01	0	0
20 01 26	oleje a tuky iné ako uvedené v 20 01 25	0,03	<0,01	0,01	<0,01
20 01 27	farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice obsahujúce nebezpečné látky	0,12	0,02	0,16	0,02
20 01 29	detergenty obsahujúce nebezpečné látky	0	0	0	0
20 01 37	drevo obsahujúce nebezpečné látky	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

**Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných nebezpečný oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu z domácností s obsahom nebezpečných látok. Do množstiev nie sú zahrnuté elektroodpady a batérie*

Iné nakladanie s nebezpečnými komunálnymi odpadmi predstavujú činnosti obchodníka (OO), sprostredkovateľa (OS), zariadenia na zber odpadov (V) a zariadenia na spracovanie, úpravu odpadov (R12). Tieto kódy nakladania Štatistický úrad nepozná, respektíve ich nemá naprogramované vo svojich štatistických programoch. Môže sa jednať aj o zostatkové množstvá nebezpečných odpadov na zberných dvoroch v jednotlivých obciach a mestách. Tieto odpady sa však významnou mierou nepodieľajú na nakladanie nebezpečnými KO. Jedná sa len o nepatrné množstvá v porovnaní s celkovým množstvom vyprodukovaných nebezpečných odpadov.

3.10. Iné komunálne nie nebezpečné odpady 20 03 02 – odpad z trhovísk; 20 03 03 – odpad z čistenia ulíc; 20 02 02 – zemina a kamenivo

Podľa § 81 ods. 1 písm. a) bod 1. zákona č. 79/2015 Z. z. je obec zodpovedná za nakladanie s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi, respektíve za zmesový odpad a oddelene vyzbieraný odpad z domácností. Obce a mestá sú teda povinné zabezpečiť podľa potreby pre obyvateľov možnosť odovzdania akéhokoľvek komunálneho odpadu buď na zberný dvor alebo zabezpečiť pravidelný zber v rámci obce. Uvedená povinnosť je aj súčasťou všeobecne záväzného nariadenia obce.³⁹

Žiaľ značná časť z nižšie uvedených údajov (viď. tabuľka 41) končí na skládkach odpadov. Vzhľadom k tomu, že Slovensko momentálne nemá alternatívu voči skládkovaniu, je nutné sa zamyslieť ako do určitej miery zamedziť skládkovaniu. V zmysle hierarchie odpadového hospodárstva je druhý stupeň uvedený nad skládkovaním „energetické zhodnocovanie odpadov“. Zariadenia tohto typu sú však na Slovensku len dve a určite nepostačujú pokryť množstvá odpadov, ktoré sa každoročne v Slovenskej republike navyšujú. Pre odpady uvedené v tejto skupine by však vybudovanie nových zariadení výrazne prispelo k poklesu skládkovania a zároveň by výrazne prispelo k dosiahnutiu maximálnej miery skládkovania maximálne do 10 %.

Samospráva v oblasti nakladania s inými komunálnymi odpadmi má 2 možnosti:

1. zabezpečí zber KO podľa potreby v intervaloch stanovených vo VZN prostredníctvom oprávnenej spoločnosti, ktorá:
 - disponuje príslušnými povoleniami na nakladanie s odpadmi,
 - má uzatvorenú zmluvu s obcou, mestom na vykonávanie zberu a prepravy KO,

³⁹ § 81 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona č.79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

2. prevádzkuje na svojom území **zberný dvor**, pre ktorý musí mať obec vydané povolenie podľa § 97 ods.1 písm. d) zákona o odpadoch na prevádzkovanie zariadenia na zber odpadov, ak ide o zariadenia, na ktorých prevádzku nebol daný súhlas podľa písmen a) a c) vrátane zberného dvora a **zároveň musí mať obec zmluvný vzťah s oprávnenou spoločnosťou**, ktorá disponuje povoleniami na nakladanie s odpadmi.

Spôsob určenia nakladania s komunálnym odpadom obec musí zakomponovať aj do príslušného všeobecne záväzného nariadenia. Z údajov predložených Štatistickým úradom Slovenskej republiky za roky 2018 a 2019 (viď. tabuľky č.1 a č.2) je možné zistiť, že zber nižšie uvedených KO má stúpajúcu tendenciu, resp. narastá. Zhodnotenie týchto komunálnych odpadov sa však dominantne realizuje len pri odpadoch:

- 20 01 38 - drevo iné ako uvedené v 20 01 37.

Dominantné množstvo iných KO je však naďalej zneškodňované skládkovaním. Je to z dvoch dôvodov:

- **ekonomické hľadisko** (skládky odpadov sú naďalej lacným riešením v porovnaní so zariadeniami na energetické zhodnocovanie, či zariadeniami na spaľovanie odpadov)
- **žiadne alternatívy voči skládkam odpadov na nie nebezpečný.**

Tabuľka 41: Množstvo iných nie nebezpečných komunálnych odpadov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrený v tonách

Rok	Názov kraja	Celkovo	Zhodnocovanie					Zneškodňovanie			Iný spôsob nakladania
			materiálovo	energeticky	Spätne získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätne zasypávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spaľovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovania	
2018	Bratislavský	13613,50	1,30	129,42	2193,38	0	386,02	10799,47	33,46	72,50	0
	Trnavský	6305,67	0	0	2232,24	0	0	4073,43	0	0	0
	Trenčiansky	6837,30	0	0	3573,43	0	0	3263,82	0	0	0,05
	Nitriansky	5337,14	0	4,12	617,17	1,00	0	4714,85	0	0	0
	Žilinský	5075,41	0	0	1603,77	0	0	3471,64	0	0	0
	Banskobystrický	6043,95	0	0	1638,23	0	0	4405,72	0	0	0
	Prešovský	2241,09	1160,45	0	0	1,00	0	1079,64	0	0	0
	Košický	6185,46	370,02	234,55	4482,93	0	0	1097,96	0	0	0
2019	Bratislavský	13065,46	0	69,20	3543,95	0	0	5426,91	146,52	72,15	3806,73
	Trnavský	6567,98	0	0	2953,18	55,12	0	3559,68	0	0	0
	Trenčiansky	6723,27	5207,64	0	0	0	0	1514,40	0	0	1,23
	Nitriansky	5232,27	0	2,72	1479,33	0,30	0	3749,92	0	0	0
	Žilinský	6897,55	0	95,27	2589,07	0	0	4213,21	0	0	0
	Banskobystrický	4462,65	0	0	2059,12	0	0	2403,53	0	0	0
	Prešovský	2 791,40	0	0	1 673,26	0	0	1 118,14	0	0	0
	Košický	5932,67	0	518,16	694,61	0	0	4719,90	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 42 : Množstvo iných nie nebezpečných komunálnych odpadov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie, rozdelených podľa krajov SR a vyjadrených v %

Rok	Názov kraja	Celkovo v t	Zhodnocovanie /v percentách %/					Zneškodňovanie /v percentách %/			Iný spôsob nakladania v %
			materiálovo	energeticky	Spätné získavanie organických látok vrátane kompostovania	Spätné zaspávanie	Iný spôsob zhodnocovania	skládkovaním	Spafovaním bez energetického využitia	Iný spôsob zneškodňovania	
2018	Bratislavský	13613,50	0,01	0,95	16,11	0,00	2,84	79,33	0,25	0,53	0,00
	Trnavský	6305,67	0,00	0,00	35,40	0,00	0,00	64,60	0,00	0,00	0,00
	Trenčiansky	6837,30	0,00	0,00	52,26	0,00	0,00	47,74	0,00	0,00	0,00
	Nitriansky	5337,14	0,00	0,08	11,56	0,02	0,00	88,34	0,00	0,00	0,00
	Žilinský	5075,41	0,00	0,00	31,60	0,00	0,00	68,40	0,00	0,00	0,00
	Banskobystrický	6043,95	0,00	0,00	27,11	0,00	0,00	72,89	0,00	0,00	0,00
	Prešovský	2241,09	51,78	0,00	0,00	0,04	0,00	48,17	0,00	0,00	0,00
Košický	6185,46	5,98	3,79	72,48	0,00	0,00	17,75	0,00	0,00	0,00	
2019	Bratislavský	13065,46	0,00	0,53	27,12	0,00	0,00	41,54	1,12	0,55	29,14
	Trnavský	6567,98	0,00	0,00	44,96	0,84	0,00	54,20	0,00	0,00	0,00
	Trenčiansky	6723,27	77,46	0,00	0,00	0,00	0,00	22,52	0,00	0,00	0,02
	Nitriansky	5232,27	0,00	0,05	28,27	0,01	0,00	71,67	0,00	0,00	0,00
	Žilinský	6897,55	0,00	1,38	37,54	0,00	0,00	61,08	0,00	0,00	0,00
	Banskobystrický	4462,65	0,00	0,00	46,14	0,00	0,00	53,86	0,00	0,00	0,00
	Prešovský	2 791,40	0,00	0,00	59,94	0,00	0,00	40,06	0,00	0,00	0,00
Košický	5932,67	0,00	8,73	11,71	0,00	0,00	79,56	0,00	0,00	0,00	

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 43: Celkový ročný súhrn iných nie nebezpečných komunálnych odpadov odovzdaných oprávneným organizáciám na zhodnotenie a zneškodnenie

Rok	Materiálové zhodnotenie		Energetické zhodnotenie		Spätné získavanie organických látok		Spätné zaspávanie		Iný spôsob zhodnotenia	
	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %
2018	1531,77	2,97	368,09	0,71	16341,15	31,64	2,00	<0,01	386,02	0,75
2019	5207,64	10,08	685,35	1,33	14992,52	29,01	55,42	0,11	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 44 : Celkový ročný súhrn

Rok	Zneškodňovanie skládkovaním		Zneškodňovanie spaľovaním bez energetického využitia		Iný spôsob zneškodňovania		Iný spôsob nakladania	
	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %	v tonách	v %
2018	32906,53	63,73	33,46	0,06	72,50	0,14	0,05	0
2019	26705,69	51,68	146,52	0,28	72,15	0,14	3807,96	7,37

Zdroj: ŠÚ SR

Podrobný popis k odpadom je uvedený v nasledovných tabuľkách:

Tabuľka 45: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na materiálové zhodnotenie

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Materiálové hodnotenie v roku 2018		Materiálové zhodnotenie v roku 2019	
		t/rok	%/rok*	t/rok	%/rok*
20 01 38	drevo iné ako 20 01 37	1160,45	2,25	5207,64	10,08
20 02 02	zemina a kamenivo	370,02	0,72	0	0
20 03 03	odpad z čistenia ulíc	1,3	<0,01	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

**Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných iných komunálnych odpadov*

Z vyššie uvedených údajov vyplýva, že v roku 2018 sa zhodnotilo materiálovo len 2,97 % iných KO, no už v roku 2019 sa miera materiálového zhodnotenia zvýšila o 7 % na úroveň cez 10 %.

Najviac sa ma materiálovom zhodnotením podieľalo drevo.

Tabuľka 46: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na energetické zhodnotenie

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Energetické zhodnotenie v roku 2018		Energetické zhodnotenie v roku 2019	
		t/rok	%/rok*	t/rok	%/rok*
20 01 38	drevo iné ako 20 01 37	30,07	0,06	111,04	0,21
20 01 99	odpady inak nešpecifikované	4,12	0,01	2,72	0,01
20 03 02	odpad z trhovísk	0	0	2,6	0,01
20 03 03	odpad z čistenia ulíc	0	0	568,99	1,1

Zdroj: ŠÚ SR

*Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných iných komunálnych odpadov

V roku 2018 sa odovzdalo len 0,71 % iných KO na energetické zhodnotenie, v roku 2019 sa jednalo len o nepatrný nárast na 1,33 %.

Tabuľka 47: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na spätné získavanie organických látok

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Spätné získavanie v roku 2018		Spätné získavanie v roku 2019	
		t/rok	%/rok*	t/rok	%/rok*
20 01 38	drevo iné ako 20 01 37	12191,04	23,60	14776,64	28,59
20 01 99	odpady inak nešpecifikované	5,54	0,01	0	0
20 02 02	zemina a kamenivo	8,36	0,02	0	0
20 03 02	odpad z trhovísk	66,1	0,13	215,88	0,42
20 03 03	odpad z čistenia ulíc	4070,11	7,88	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

*Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných iných komunálnych odpadov

Pri komunálnych odpadoch odovzdaných na opätovné použitie je možné pozorovať v roku 2019 pokles v porovnaní s rokom 2018. Kým v roku 2018 bolo takmer 32 % odpadov

odovzdaných na opätovné použitie, v roku 2019 to bolo len 29 %. Dominantným odpadom odovzdaným do procesu opätovného používania bolo drevo.

Tabuľka 48: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na spätné zasypávanie

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Spätné zasypávanie v roku 2018		Spätné zasypávanie v roku 2019	
		t/rok	%/rok*	t/rok	%/rok*
20 02 02	zemina a kamenivo	2	<0,01	55,42	0,11

Zdroj: ŠÚ SR

**Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných iných komunálnych odpadov*

Činnosť spätného zasypávania tvorí nepatrnú časť z celkového zhodnotenia iných KO.

Tabuľka 49: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na iný spôsob zhodnotenia

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Iný spôsob zhodnotenia v roku 2018		Iný spôsob zhodnotenia v roku 2019	
		t/rok	%/rok*	t/rok	%/rok*
20 03 02	odpad z trhovísk	349,52	0,68	0	0
20 03 03	odpad z čistenia ulíc	36,5	0,07	0	0

Zdroj: ŠÚ SR

**Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných iných komunálnych odpadov*

Iný spôsob zhodnocovania zrejme predstavuje kódy nakladania:

„kód R12“

Úprava odpadov určených na spracovanie niektorou z činností R1 až R11 (Ak neexistuje iný vhodný R-kód, môžu sem patriť predbežné činnosti pred zhodnocovaním, vrátane predbežnej úpravy, okrem iného napríklad rozoberanie, triedenie, drvenie, stláčanie, peletizácia, sušenie, šrotovanie, kondicionovanie, opätovné balenie, triedenie, miešanie a zmiešavanie pred podrobením sa ktorejkoľvek z činností R1 až R11.), alebo

„kód R13“

Skladovanie odpadov pred použitím niektorej z činností R1 až R12 (okrem dočasného uloženia pred zberom na mieste vzniku).⁴⁰

Tieto kódy nakladania Štatistický úrad nepozná, respektíve ich nemá naprogramované vo svojich štatistických programoch. Tieto množstvá odpadov sa však významnou mierou nepodieľajú na nakladanie inými KO. Jedná sa len o nepatrné množstvá v porovnaní s celkovým množstvom vyprodukovaných iných KO.

Tabuľka 50: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na skládkovanie

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Skládkovanie v roku 2018		Skládkovanie v roku 2019	
		t/rok	%/rok*	t/rok	%/rok*
20 01 28	farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice iné ako uvedené v 20 01 27	35,16	0,07	49,91	0,1
20 01 99	odpady inak nešpecifikované	315,54	0,61	6,98	0,01
20 01 30	detergenty iné ako uvedené v 20 01 29	0,17	<0,01	0	0
20 01 41	odpady z vymetania komínov	0	0	30,86	0,06
20 02 02	zemina a kamenivo	3865,32	7,49	2753,28	5,33
20 02 03	iné biologicky nerozložiteľné odpady	2007,91	3,89	2578,97	4,99
20 03 02	odpad z trhovísk	136,73	0,26	765,13	1,48
20 03 03	odpad z čistenia ulíc	25318,51	49,03	20302,92	39,29
20 03 06	odpady z čistenia kanalizácie	1207,77	2,34	185,02	0,36
20 03 99	komunálne odpady inak nešpecifikované	19,42	0,04	32,62	0,06

Zdroj: ŠÚ SR

*Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných iných komunálnych odpadov

Z pohľadu skládkovania dochádza v roku 2019 k poklesu o 12 % v porovnaní s rokom 2018. Kým v roku 2018 dosiahla úroveň skládkovania „iných KO“ 64 %, v roku 2019 to bolo len 52

⁴⁰ Príloha č. 1 k zákonu č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

%. Ako vidno z tabuľky 50 najväčší podiel na skládkovaní má odpad z čistenia ulíc (takmer 50 %).

Tabuľka 51: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na spaľovanie bez energetického využitia – D10

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Spaľovanie (D10) v roku 2018		Spaľovanie (D10) v roku 2019	
		t/rok	%/rok	t/rok	%/rok
20 03 02	odpad z trhovísk	25,5	0,05	1	<0,01
20 03 03	odpad z čistenia ulíc	7,96	0,01	145,52	0,28

Zdroj: ŠÚ SR

**Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných iných komunálnych odpadov*

Činnosť spaľovania bez energetického využitia tvorí nepatrnú časť z celkového zneškodnenia iných KO.

Tabuľka 52 : Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na iný spôsob zneškodňovania

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Iný spôsob zneškodňovania v roku 2018		Iný spôsob zneškodňovania v roku 2019	
		t/rok	%/rok*	t/rok	%/rok*
20 03 03	odpad z čistenia ulíc	72,5	0,14	72,15	0,14

Zdroj: ŠÚ SR

**Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných iných komunálnych odpadov*

Iný spôsob zneškodňovania zrejme predstavuje kódy nakladania:

„kód D13“

Zmiešavame alebo miešanie pred použitím niektorej z činností D1 až D12 (*Ak sa nehodí iný D-kód, môže to zahŕňať predbežné činnosti pred zneškodnením vrátane predbežnej úpravy, ako aj okrem iného napríklad triedenie, drvenie, stláčanie, peletizácia, sušenie, šrotovanie, kondicionovanie alebo triedenie pred akoukoľvek činnosťou označenou D1 až D12.*) alebo

„kód D14“

Uloženie do ďalších obalov pred použitím niektorej z činností D1 až D13, alebo

„kód D15“

Skladovanie pred použitím niektorej z činností D1 až D14 (*okrem dočasného uloženia pred zberom na mieste vzniku*).⁴¹

Tieto kódy nakladania Štatistický úrad SR nepozná, respektíve ich nemá naprogramované vo svojich štatistických programoch. Tieto množstvá odpadov sa však významnou mierou nepodieľajú na nakladanie s inými KO. Jedná sa len o nepatrné množstvá v porovnaní s celkovým množstvom vyprodukovaných iných KO. Na uvedenom spôsobe zneškodnenia bol odovzdaný len jeden druh odpadu – „odpad z čistenia ulíc“.

Tabuľka 53: Prehľad iných KO za roky 2018 a 2019 odovzdaných na iný spôsob nakladania

Katalógové číslo odpadu	Názov odpadu	Iný spôsob nakladania v roku 2018		Iný spôsob nakladania v roku 2019	
		t/rok	%/rok*	t/rok	%/rok*
20 01 38	drevo iné ako v 20 01 37	0,05	<0,01	1,23	<0,01
20 02 03	iné biologicky nerozložiteľné odpady	0	0	588,18	1,14
20 03 03	odpady z čistenia ulíc	0	0	1575,42	3,05
20 03 06	odpady z čistenia kanalizácie	0	0	1643,13	3,18

Zdroj: ŠÚ SR

⁴¹ Príloha č. 2 k zákonu č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

**Percentuálny podiel z celkového množstva odovzdaných iných komunálnych odpadov*

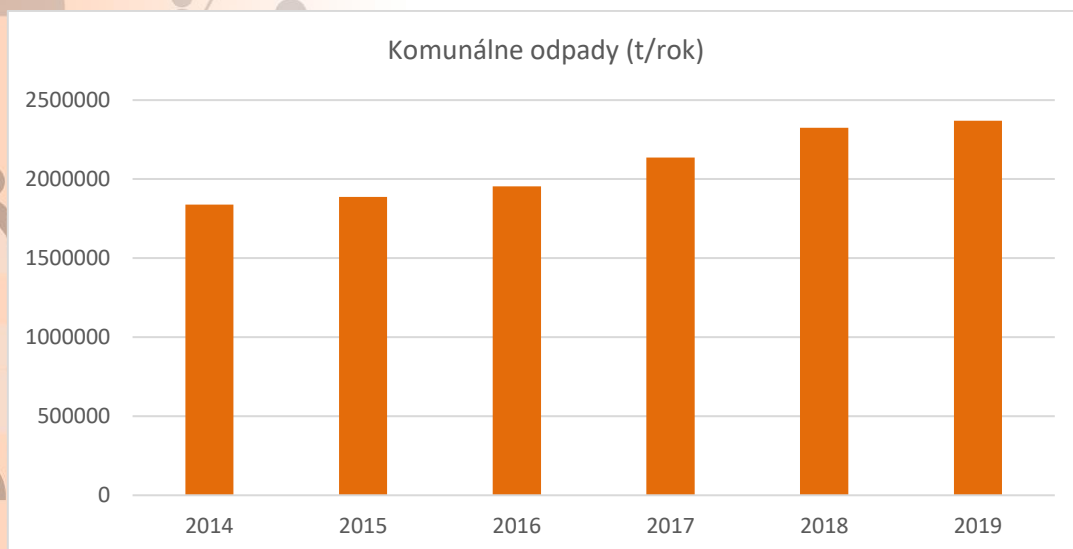
Iné nakladanie s komunálnymi odpadmi predstavujú činnosti obchodníka (OO), sprostredkovateľa (OS), zariadenia na zber odpadov (V) a zariadenia na spracovanie, úpravu odpadov (R12). Tieto kódy nakladania Štatistický úrad nepozná, respektíve ich nemá naprogramované vo svojich štatistických programoch. Môže sa jednať aj o zostatkové množstvá odpadov na zberných dvoroch v jednotlivých obciach a mestách. Činnosť „Iného nakladania s odpadom“ sa však podieľa cca. 7% na celkovom množstve vyprodukovaných iných KO.

4. NÁVRHY NA DISKUSIU O ZMENÁCH A SYSTÉMOVÝCH RIEŠENIACH UVEDENEJ PROBLEMATIKY

4.1. Produkcia komunálnych odpadov a stanovené ciele

Produkcia komunálnych odpadov v Slovenskej republike každým rokom narastá. Podľa štatistík za posledných 6 rokov má krivka tvorby komunálnych odpadov stúpajúcu tendenciu.

Graf 2 : Produkcia komunálnych odpadov za roky 2014 – 2019

Zdroj: ŠÚ SR

Za obdobie šiestich rokov od r.2014 do r. 2019 sa zvýšilo množstvo komunálneho odpadu o 530 801 ton. Tento trend zvyšovania komunálneho odpadu bude aj v ďalších obdobiach pokračovať.

Z pohľadu zmesového a objemného odpadu a ich zneškodnenia skončilo v roku 2019 dominantné množstvo zmesového a objemného odpadu (*viac ako 91 %*). Len nepatrných, necelých 9 % bolo zhodnotených v zariadeniach na energetické zhodnotenie odpadov ZEVO. Týka sa to hlavne miest Košice a Bratislava.

Ak sa pozrieme na dva dominantné spôsoby zneškodnenia KO odpadov vo vzťahu ku zmesovému a objemnému odpadu, zistíme, že tento údaj sa neznížil ani v jednom roku, naopak plynule rastie.

Tabuľka 54: Množstvo zneškodneného zmesového a objemného odpadu za roky 2016 – 2019 v t

Druh odpadu		2016	2017	2018	2019
Zmesový odpad	Skládkovanie D1	1 027 289	1 025 235	1 026 576	985 296
	Spálenie D10	0	0	27 553	77 622
Objemný odpad	Skládkovanie D1	167 347	175 009	188 109	184 343
	Spálenie D10	0	0	2459	7442

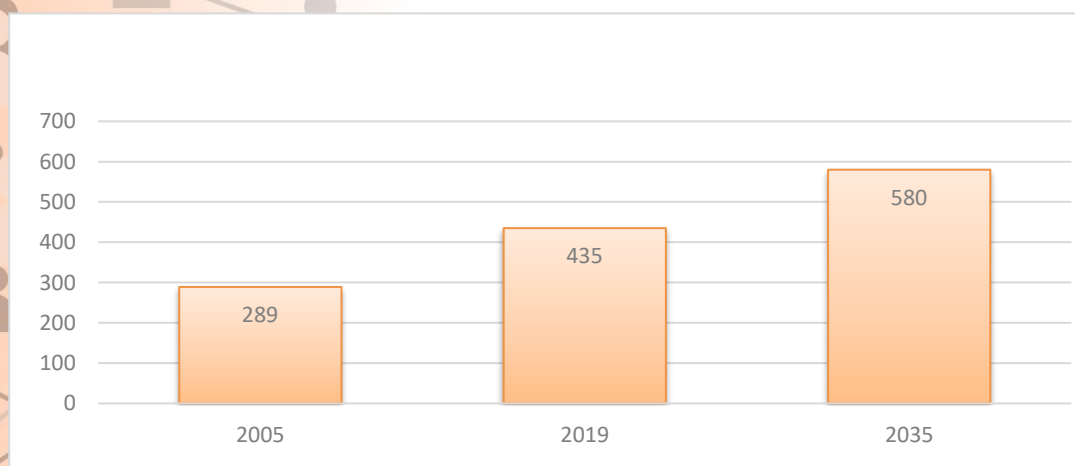
Zdroj: ŠÚ SR

* V rokoch 2018 a 2019 bola časť objemu zmesového a objemného odpadu v ZEVO Bratislava zneškodňovaná pod kódom D10 z dôvodu opravy turbogenerátora na výrobu elektrickej energie, tzn. Odpad sa energeticky nezhodnocoval pod kódom R1.

Z údajov uvedených v tabuľke 54 vyplýva, že produkcia zmesového komunálneho odpadu v predošlých rokoch neustále rástla, ako aj samotné zneškodnenie s tým spojené, či už vo forme skládkovania (kód zneškodnenia D1) alebo spaľovania bez energetického zhodnotenia (kód zneškodnenia D10). Zneškodnenie zmesového a objemného odpadu pri súčte oboch činností zneškodnenia rástlo aj v roku 2019 v porovnaní s predošlými obdobiami. **Obce a mestá nemajú v súčasnosti na Slovensku vytvorené iné alternatívy kam odovzdať zmesový a objemný odpad ako na skládky odpadov.** Výnimkami sú mestá Bratislava a Košice, či ich príslušné obce, ktoré majú možnosť odovzdať zmesový a objemný odpad aj do zariadení na energetické využitie odpadov ZEVO (kód zhodnotenia R1).

V roku 2019 bolo na Slovensku podľa údajov Štatistického úradu SR vyprodukovaných zhruba 2,37 miliónov ton komunálneho odpadu. Priemerný Slovák tak minulý rok vyhodil do odpadových nádob 435 kg komunálneho odpadu. Za posledných desať rokov prišlo k nárastu o viac ako 30 %. Produkcia odpadov u nás rastie najrýchlejšie v rámci EÚ. Odhaduje sa, že v roku 2035 bude na Slovensku pripadať na jedného obyvateľa 580 kg komunálneho odpadu. Pri odhadovanom počte 5,385 milióna obyvateľov (podľa prognózy Eurostatu) by malo ísť o celkovú produkciu odpadu 3,123 mil. ton. V roku 2035 tak každý Slovák vyprodukuje o tretinu viac odpadu ako v roku 2019. O tom, že nejde o nereálne čísla, svedčí aj aktuálna situácia z Trnavského kraja, kde bežný obyvateľ už v roku 2019 vytvoril 573 kg. Je všeobecne dokázané, že s rastúcou spotrebou obyvateľstva rastie aj produkcia odpadov.

Graf 3: Ročná produkcia komunálneho odpadu na obyvateľa (v kg)

Zdroj: www.odpady-portal.sk

Na Slovensku dosiahla v roku 2019 miera skládkovania úroveň 50,6 %, podiel recyklácie odpadu predstavoval 40,3 %. Aktuálne je Slovensko od ambiciózneho plánu pre rok 2035 (maximálne 10 % komunálneho odpadu skládkovať a minimálne 65 % komunálneho odpadu recyklovať) na míle vzdialené.⁴²

⁴² Príloha č. 3 k zákonu č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Povinnosť dosiahnuť stanovené recyklačné ciele v oblasti komunálnych odpadov tak v značnej miere leží na pleciach samotných samospráv.

Výrazný odklon od skládkovania je možné dosiahnuť len dvomi spôsobmi:

- **vytriediť a recyklovať všetko, čo je možné pri zdroji,**
- **zvýšný nerecyklovateľný komunálny odpad energeticky zhodnotiť.**

Podľa odborníkov na odpadové hospodárstvo, ale dve aktuálne existujúce zariadenia na energetické využitie odpadu nepostačujú. V krajinách, akými sú Rakúsko, Holandsko, Belgicko a severské štáty, sa okrem recyklácie stalo dominantným spôsobom zhodnocovania komunálnych odpadov energetické zhodnotenie. Treba tiež zdôrazniť, že práve vďaka lokalizácii ZEVO v Bratislavskom a Košickom kraji je v týchto krajoch aj najnižšia miera skládkovania odpadov 31 % resp. 38 %. Na príklade týchto dvoch krajov možno demonštrovať úspešný príbeh odklonu odpadov zo skládok bez ohrozenia miery recyklácie komunálnych odpadov.

4.2. Financovanie triedeného zberu len za OZV

Jedným z krokov, ktorými MŽP SR avizuje znížiť percento skládkovania komunálnych odpadov, je predovšetkým triedenie jednotlivých zložiek komunálnych odpadov priamo pri zdroji spôsobom „door to door“. Uvedeným spôsobom zberu sa predpokladá do roku 2035 dosiahnutie miery skládkovania maximálne na úroveň 10 % a miery recyklácie komunálneho odpadu na úroveň 65 %.⁴³

Organizácie zodpovednosti výrobcov majú s účinnosťou od 14.10.2020 (novela zákona o odpadoch č. 285/2020 Z. z.) povinnosť uhradiť všetky náklady na zabezpečenie triedeného zberu a zhodnotenia odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov v mestách

⁴³ Príloha č. 3 k zákonu č. 79/2015 Z. z. odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

a obciach vo výške ekonomicky oprávnených výdavkov ustanovených vykonávacím predpisom MŽP SR.⁴⁴

Obciam a mestám tak ubudne jedna z finančných, ale aj administratívnych záťaží. Zodpovednosť za financovanie, zabezpečenie a realizáciu triedeného zberu komodít, akými sú papier, plasty, sklo, kovy a viacvrstvové kombinované materiály tak v plnej miere bude len na pleciach OZV. Je to správna cesta pre samosprávy najmä z hľadiska znižovania množstva skládkovania odpadov, no taktiež hľadiska súvisiacich nákladov, ktoré museli samosprávy v minulosti financovať aj z vlastných finančných zdrojov. Sme toho názoru, že výrobcovia sú tí, ktorí musia niesť plnú zodpovednosť za výrobky, ktoré uvádzajú na trh, ako aj za náklady, ktoré sú spojené so zhodnotením/zneškodnením uvedených výrobkov, ktoré raz skončia v komunálnom odpade.

V tejto oblasti sú však stále isté riziká, ktoré môžu vzniknúť a to najmä s určitými komoditami, akými sú predovšetkým plasty a VKM. Na základe medializovaných informácií avizuje MŽP SR zvýšiť frekvenciu a zber týchto komodít. Celý proces je nastavený tiež na princípe „door to door“ a bude plne financovaný prostredníctvom OZV.

Medzi hlavné doposiaľ nedoriešené otázky spojené s triedeným zberom patria:

1. Obrovský problém v oblasti financovania triedeného zberu predstavujú „Free rideri“.

Týka sa to tých podnikateľov, ktorí spĺňajú definíciu výrobcu podľa zákona o odpadoch, no zákonné povinnosti si však neplnia, a to ani individuálne, ani cez organizácie zodpovednosti výrobcov. Náklady za odpad vyprodukovaný na Slovensku z výrobkov „Free riderov“ tak zaplatia tí poctiví podnikatelia, ktorí si plnia povinnosti vyplývajúce zo zákona o odpadoch.

⁴⁴ Zákon č. 285/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 302/2019 Z. z. o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 74/2020 Z. z.

V prípadoch, ak nebudú „Free rideri“ motivovaní zavedením vyšších pokút, či zvýšením kontrol zo strany SIŽP, celý systém OZV sa môže zrútiť.

2. Slovenská republika nedisponuje dostatočnými kapacitami triediacich liniek na dotriedenie zložiek komunálnych odpadov a výrobu TAP. Výrobné kapacity sú na Slovensku na úrovni približne 100 až 120 tisíc ton TAP. Program odpadového hospodárstva pritom predpokladá využitie TAP na úrovni 200 tisíc ton už v roku 2025. To znamená, že Slovensko značne zaostáva a má k dispozícii len polovicu výrobných kapacít na výrobu TAP, ako by potrebovalo.⁴⁵

3. Čo v prípade, ak zberová spoločnosť z obce nebude mať kam odvážať zložky plastov a VKM vytriedených priamo pri zdroji? Existujúce triediace linky, ktoré sú v SR zastúpené v malom množstve, budú zahŕtené odpadom a najmä tým špinavým „nerecyklovateľným“ a nebudú prijímať ďalšie množstvá.

4. Ďalšie riziko spočíva v koncovom zariadení. Ak „nerecyklovateľný“ odpad dotriedený z triediacej linky nebude spĺňať parametre výhrevnosti, cementáreň uvedený odpad odmietne zobrať a voľné kapacity v ZEVO Bratislava a Košice pre daný objem nebudú postačovať. Výsledkom bude opätovné spomalenie celého procesu zberu na obciach s nasledovným možným scenárom:

a) zberové spoločnosti privážajúce odpad z triediacich liniek nebudú vpúšťané do cementárenských spoločností v dôsledku zníženia záujmu o tuhé alternatívne palivo „tzv. TAP“ zo strany cementární,

b) následne môžu v dôsledku preplnenia skladovacích kapacít na triediacich linkách zberové spoločnosti odmietnuť prijatie odpadu z obcí a miest,

⁴⁵ MŽP SR, Návrh Programu odpadového hospodárstva SR 2020 – 2025, november 2020

Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/program-odpadoveho-hospodarstva-slovenskej-republiky-na-roky-2021-2025>

- c) vzhľadom k tomu, že frekvencie zberu odpadov spadajúcich pod OZV budú nastavené častejšie, odpad sa bude kopíť v nádobách a v okolí nich už priamo na obciach a mestách,
- c) tento zber bude v kompetencii OZV, no tlak bude prenášaný na samosprávy a starostov, keďže občania sa budú sťažovať priamo starostom za nevyvezené nádoby pri jednotlivých komoditách a neporiadok v okolí nádob.

4.3. Zvyšovanie poplatkov „vďaka“ kuchynskému odpadu

Samosprávy môžu v blízkej budúcnosti očakávať značné navýšenie výdavkov v súvislosti so zavedením triedeného zberu kuchynského odpadu na svojich územiach. Tieto odpady tvoria v súčasnosti a podľa posledných analýz takmer 45 % obsahu nádoby na zmesový odpad.

MŽP SR sa odvoláva na dotácie, ktoré bude poskytovať obciam a mestám. Budú však tieto náklady uhradené všetkým obciam a v plnej výške? Podľa novely zákona č. 329/2018 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov schválenej v NR SR 26.1.2021 môžu obce požiadať Environmentálny fond do 30. júna príslušného kalendárneho roku o poskytnutie príspevku iba v prípade, ak splnia ďalšie 3 podmienky:

- a) zabezpečia prostredníctvom zbernej nádoby vykonávanie triedeného zberu, biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu z domácností,
- b) zabezpečia zhodnotenie celého vyzbieraného objemu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu z domácností v zariadení na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu,

- c) obciam nebola v uplynulých troch rokoch uložená sankcia za porušenie osobitného predpisu.⁴⁶

Realizovanie triedeného zberu kuchynského odpadu formou „door to door“ však nemusí celkom fungovať pri podmienke uvedenej v bode b). Totižto ako bude zabezpečené zo strany Environmentálneho fondu financovanie triedeného zberu tzv. „špinavého“ kuchynského a zeleného odpadu? Jedná sa o prípady, keď obsah nádoby na kuchynský odpad bude obsahovať prímеси, ktoré tam nepatria. Sú to predovšetkým plasty, vrecia a iné biologicky nerozložiteľné odpady. Bioplynové stanice a kompostárne avizujú možné znečistenie kuchynského odpadu prímесami maximálne do 2 % z celkového dovezeného množstva. Je to z dôvodu, že kompost a digestát obsahujúci mikroplasty nechce zapracovať do pôdy žiadne poľnohospodárske družstvo a v zmysle Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1009 z 5. júna 2019, ktorým sa stanovujú pravidlá sprístupňovania EÚ produktov na hnojenie na trhu, menia nariadenia (ES) č. 1069/2009 a (ES) č. 1107/2009 a ruší nariadenie (ES) č. 2003/2003 je zo dokonca zakázané. Čo potom v takých prípadoch, ak bude vyzbieraný kuchynský odpad nad hornou hranicu znečistenia? Môže sa stať, že bioplynové stanice a kompostárne tak zberovým spoločnostiam odmietnu takto znečistený odpad odobrať. Obce budú na jednej strane nútené takto znečistený odpad odovzdať na skládku, alebo v lepších prípadoch na energetické zhodnotenie (v Bratislave a v Košiciach) a zároveň na druhej strane nebudú môcť požiadať Environmentálny fond o poskytnutie príspevku, keďže odpad neodovzdali zariadeniam, ktoré sú určené a definované v zmysle vykonávacej vyhlášky ako zariadenia na zhodnotenie biologicky rozložiteľného odpadu. Samosprávy tak budú financovať triedený zber z vlastných zdrojov, čo by mohlo finančný rozpočet samospráv zruinovať. **Je predpoklad, že pri častých frekvenciách vývozov a nastavených objemoch schválených v zmysle prílohy č. 10b vyhlášky č. 371/2015 Z. z., sa samosprávam enormne zvýšia náklady na triedený zber kuchynského a zeleného odpadu. Obce tieto náklady v zmysle vyššie**

⁴⁶ § 7 ods. 11 zákona č. 329/2018 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

úvedeného budú musieť uhradiť z obecných daní, ktoré obec v minulosti používala napríklad na krytie obecného osvetlenia.

4.4. Množstevný zber v komplexnej bytovej výstavbe

MŽP SR avizuje od roku 2021 aktualizovať vyhlášku k zákonným poplatkom koncom roku 2021, ktorou chce zvyšovať zákonné poplatky za skládkovanie odpadov. Takmer všetky samosprávy s výnimkou Košíc a Bratislavy odovzdávajú v súčasnosti zmesový odpad na skládky odpadov. Po zvýšení triedeného zberu zložiek komunálnych odpadov sa množstvo zmesového odpadu čiastočne zníži, no motivácia obyvateľov, či vhodiť odpad do žltej nádoby na plasty alebo do čiernej nádoby na zmesový odpad bude naďalej nulová. Snahy MŽP SR zaviesť tzv. množstevný zber pre zmesový odpad, ktorý by na základe vážiaceho systému umiestneného na zberových vozidlách určoval poplatok pre konkrétnu domácnosť v individuálnej bytovej výstavbe sú vnímané rozpačito (pozitívne aj negatívne) a to vzhľadom na jeho výrazne problémy s aplikáciou do praxe.

Treba sa však zamyslieť aj nad tým ako nastaviť motivačný prvok aj pre komplexné bytové výstavby? Zároveň je nutné povedať, že rizikom množstevného zberu zmesového odpadu môže byť značný nárast znečistených a nerecyklovateľných plastových odpadov v žltých nádobách, ktoré nemusia spĺňať parametre výhrevnosti pre cementárenské pece. Ďalej sa treba zamyslieť, čo so zvyškovým zmesovým odpadom, ktorý bude potrebné v zmysle hierarchie odpadového hospodárstva energeticky zhodnotiť alebo uložiť na skládky odpadov. Environmentálnym krokom MŽP SR je zavedenie zálohového systému od 1.1.2022 pre nápojové plechovky (Al/Fe) a nápojové plastové fľaše (PET). Zavedením tohto systému sa z pohľadu samospráv v čiastočnej miere zamedzí výskytu voľne pohodeného odpadu v katastrálnych územiach obcí a miest.

4.5. Slepá ulička v podobe mechanicko - biologickej úpravy odpadov

Okrem zavedenia triedeného zberu kuchynského odpadu je druhým najzávažnejším krokom, ktorý negatívne ovplyvní a výrazne zaťaží samosprávy z finančného hľadiska je mechanicko-biologická úprava odpadov pred skládkovaním. Zavedenie triedenia kuchynského odpadu priamo pri zdroji má v sebe aspoň environmentálny charakter, no MBÚ nie je ani environmentálna, ani ekonomicky prínosná. Uvedený spôsob úpravy odpadov nie vhodný zaviesť do praxe, či už z ekologického aj z ekonomického hľadiska. MBÚ je založená na „drvení a presitovaní“ tzv. splittingu a následnom oddelení ľahkej frakcie od ťažkej biologickej frakcie.

Budúci prevádzkovatelia MBÚ liniek budú musieť nie len na výstavbu ale aj samotnú prevádzku vynakladať nemalé finančné prostriedky, ktoré sa následne s určitou premietnu do cien za zber, prepravu a úpravu komunálnych odpadov obsahujúcich biologickú zložku, ktoré majú prevádzkovatelia uzatvorené s obcami a mestami. Ak sa zanedbá príspevok kovov, bude produkcia „TAP“ jediným využiteľným produktom z procesu MBÚ, ktorý tak reálne dokáže odkloniť zo skládok len cca 30 až 50 % vzniknutého ZKO aj to len za podmienky, že TAP bude energeticky zhodnotený. Bez splnenia tejto podmienky nemá žiaden zmysel MBÚ integrovať do systému nakladania s komunálnymi odpadmi. V poslednom období boli zariadenia MBÚ budované jedine v Poľsku (napr. MBÚ Gac pri meste Olawa a MBÚ Tychy, 2015), kde z celkového vstupného množstva odpadov tvorí TAP len 10 až 15 %. Technické problémy a ekonomická udržateľnosť procesu sú hlavné dôvody prečo krajiny západnej Európy od tejto technológie ustupujú. Výroba TAP z ľahkej frakcie ZKO je niekoľkostupňový proces, ktorého technická náročnosť závisí od požadovanej kvality TAP.

Rozhodujúce parametre sú:

- veľkosť častíc,
- obsah vody,
- výhrevnosť a obsah chlóru a síry.

TAP prémiovej kvality s najvyššou výhrevnosťou (nad 20 MJ/kg) sú vhodné pre spoluspaľovanie v cementárňach. TAP nižšej kvality je možné zhodnocovať predovšetkým v zariadeniach na energetické využitie odpadov ZEVO, v menšej miere podľa výhrevnosti a obsahu chlóru v cementárňach.

V každom prípade, z pohľadu legislatívy je TAP stále odpadom a na jeho spaľovanie alebo spoluspaľovanie platia prísne technické požiadavky (teplota min 850 °C a doba zdržania spalín 2 s) a prísne emisné limity. MŽP SR si však stanovilo od roku 1.1.2027 podmienku ukladať na skládke odpadov len výstup z úpravy zmesového odpadu a objemný odpad, ak jeho výhrevnosť v sušine neprekročí hodnotu 6,5 MJ/kg.⁴⁷

Ak teda odpad prekročí túto hodnotu mal by ísť do cementárne. Prémiová kvalita to však s istotou nebude. Podľa názoru autorov analýzy bude do MBÚ linky od 1.1.2023 vstupovať len tzv. zvyškový odpad, ktorý sa už nepodarilo vytriediť priamo pri zdroji. Bude sa jednať o biologický odpad, ktorý bude v zmesovom odpade zastúpený len v zanedbateľnej miere. Z hľadiska značnej nákladovosti preto nie je dôvod takýto odpad upravovať cez linky MBÚ za účelom získania ťažkej biologickej frakcie alebo sa zamýšľať na tým, aby s biologickou frakciou vôbec bolo potrebné akokoľvek manipulovať, či dokonca vynaložiť snahu na jej stabilizáciu. MBÚ je technologicky veľmi náročná a neefektívna a bráni plneniu recyklačných cieľov Organizácia European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law (IMPEL) vypracovala v r. 2017 štúdiu s názvom „Úprava odpadu pred skládkovaním v zmysle čl. 6 Smernice o skládkach: prvá analýza“ (ďalej len „analýza IMPEL“).

Analýza IMPELL rozlišuje v rámci úpravy v zmysle písm. h) čl. 2 Smernice o skládkach 2 druhy činností:

⁴⁷ § 6 sa odsek 5 dopĺňa písmenom e) Vyhlášky č. 26/2021 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 382/2018 Z. z. o skládkovaní odpadov a uskladnení odpadovej ortuti

- „**treatment**“ (t. j. úprava) - t. j. triedenie pri zdroji, ktoré môže dostatočne zmeniť vlastnosti odpadu tak, aby bol zredukovaný jeho objem a nebezpečné vlastnosti a zlepšiť možnosti jeho zhodnotenia,
- „**pre-treatment**“ (t. j. úprava pred samotným skládkovaním- čiže MBÚ) – t. j. úprava zvyškového odpadu, ktorý nebol dotriedený pri zdroji.⁴⁸

Analýza ďalej konštatuje, že:

- odpad od pôvodcov, ktorí dosahujú vysoké % triedeného zberu biologicky rozložiteľných odpadov pri zdroji, už pri výstupe z procesu splittingu (oddelenie podsitnej a nadsitnej frakcie) dosahuje parameter AT4 z dôvodu veľmi nízkeho zastúpenia biologickej zložky.⁴⁹ Následne je ťažká frakcia uložená na skládku odpadov z dôvodu neopodstatnenosti jej stabilizácie,
- nadsitná frakcia, ktorá vzniká v procese splittingu po oddelení biologicky rozložiteľnej zložky zo vstupujúceho odpadu, je tvorená hlavne materiálmi s vyššou hodnotou výhrevnosti (napr. nerecyklovateľné plasty).
- nadsitná frakcia však nemusí spĺňať parametre výhrevnosti, ktoré si vyžadujú cementárne. Otázkou je aj značná nákladová manipulácia a uhlíková stopa až po samotnú cementáreň a späť.

Príklad neúspešnosti liniek MBÚ je možné vidieť v Nemecku, kde sa získavali z procesu úpravy len kovy a žiadne iné recyklovateľné zložky. Ťažká frakcia po stabilizácii skončila na skládkach odpadov, keďže výsledok zo stabilizačného procesu sa nedal použiť ako kompost. Ľahká frakcia taktiež skončila na skládkach odpadov z dôvodu nízkej výhrevnosti alebo vysokej ceny

⁴⁸ IMPEL - „Úprava odpadu pred skládkovaním v zmysle čl. 6 Smernice o skládkach: prvá analýza“, rok 2017

⁴⁹ Poznámka: Metóda pod názvom „AT4“ hodnotí spotrebu kyslíka sledovaného materiálu v priebehu štyroch dní. Dostatočne biologicky stabilný materiál má mať pokles respiračnej aktivity na 5 – 7 mg O₂/g sušiny. Zároveň sú uplatňované aj ďalšie ukazovatele stabilizácie upraveného odpadu, a to produkcia plynov za 21 dní v anaeróbných podmienkach (G21), limitovaná 20 l/kg suš. odpadu a obsah uhlíka vo vodnom výluhu odpadu (TOC), limitovaný v Rakúsku 250 mg/l.. Dostupné na: https://www.alsglobal.sk/aktuality/STANOVENIE-AT4-V-ODPADOCH_1237

v cementárňach. V roku 1996 existovalo v Nemecku 13 zariadení MBÚ. Tento počet stúpil až do roku 2012, kedy Nemecko disponovalo linkami v počte 60 zariadení. Od tohto dátumu však počet liniek MBÚ začal postupne klesať až na úroveň 52 liniek v roku 2017. Po skončení ekonomickej krízy došlo k nárastu produkcie komunálnych odpadov v Nemecku medzi rokmi 2009 až 2017 o 8 %, čo znamená nárast z 48,466 mil. ton domového odpadu na 52,342 mil. ton odpadu, čiže zvýšenie o takmer 4 000 000 ton.

Vývoj v spracovaní tohto druhu odpadu v zariadeniach MBÚ, kvôli ktorému boli tieto linky budované, však zaznamenal opačný trend. Došlo k poklesu celkového spracovaného množstva v MBÚ zo 4,043 mil. ton na 3,823 mil. ton, čo predstavuje zníženie o 220 000 ton. MBÚ zariadenia teda nie sú liekom na narastajúcu produkciu komunálnych odpadov a aj v Nemecku už od nich upúšťajú. Od roku 2011 každým rokom spracujú stále menej a menej komunálneho odpadu na vstupe.

Hlavné nedostatky MBÚ sú nasledovné:

1. Vysoké náklady a poplatky pre obec minimálne na úrovni 80 Eur/tonu.

Obciam a mestám sa zvýšia náklady za komunálne odpady minimálne dvojnásobne, pokiaľ sa ľahká frakcia bude vozit' zo skládok do cementární, niekto túto prepravu a manipuláciu bude musieť zaplatiť. Obce budú nútené fakturované ceny od prepravných spoločností premietnuť do cien za komunálne odpady v rámci VZN, minimálne dvojnásobne. Životná úroveň obyvateľov na Slovensku je v porovnaní napríklad s Rakúskom veľmi nízka, máme značne zastúpené marginalizované skupiny, či rodiny s nízkymi príjmami, ktoré nebudú môcť takéto poplatky uhradiť. Uvedená situácia môže spôsobiť vznik nelegálnych skládok v katastrálnych územiach obcí a miest. Úprava odpadov pred skládkovaním je luxus, ktorý si v našich podmienkach nemôžeme dovoliť. Zároveň treba povedať, že ak sa samosprávam nepodarí triediť kuchynský odpad bez nežiadúcich prímiesí, resp. s maximálnym podielom prímiesí do 2%, nedostanú príspevok z EF a náklady na triedený zber kuchynského odpadu

bude samospráva hradíť z vlastného rozpočtu. Obec tak v jednej chvíli bude musieť hradíť vysoké náklady vyplývajúce z „nečistého“ kuchynského odpadu vytriedeného pri zdroji a zároveň vysoké faktúry od prevádzkovateľov MBÚ. Konečný efekt tak nebude ekonomický ani environmentálny.

2. Žiadny environmentálny prínos, výrazná uhlíková stopa

Je vysoká pravdepodobnosť, že obe frakcie z MBÚ skončia na skládkach odpadov. Pokiaľ sa však podarí vytriediť kuchynský odpad priamo pri zdroji, nebude vôbec potrebné nízke %tuálne zastúpenie biologickej zložky z ťažkej frakcie stabilizovať. Ľahká frakcia, ak bude spĺňať parametre výhrevnosti, skončí v cementárňach, náročná logistika manipulácie a prepravy sa však podpíše pod výraznú uhlíkovú stopu a už spomenuté náklady na manipuláciu a prepravu. Na Vybudovanie MBÚ, aby spĺňalo ekonomiku prevádzky, je potrebné minimálne množstvo odpadu (cca min. 20.000 t/rok) na vstupe. Čo v niektorých regiónoch nie je možné, a preto by sa tento odpad prevážal na veľké vzdialenosti, čo nemá ekonomický ani ekologický zmysel.

3. Pri výraznej podpore triedenia pri zdroji je budúcnosť MBÚ otázná

Úpravou MBÚ sa obmedzuje tvorba metánu v porovnaní s ukladaním zmesového komunálneho odpadu až o takmer 90 %..Aký metán sa však bude technológiou MBÚ obmedzovať v prípadoch, ak bude zavedený triedený zber kuchynského odpadu pri zdroji? Žiadny, lebo pomer vytriedenej biologickej zložky pred stabilizáciou bude zanedbateľný a môže ísť na skládku bez realizácie procesu stabilizácie.

4. Využitie biologickej zložky ako hnojiva

Možné využitie biologickej zložky extrahovanej zo zmesového komunálneho odpadu môžeme jednoducho uzavrieť tým, že je to legislatívne zakázané Nariadením Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2019/1009 z 5. júna 2019, ktorým sa stanovujú pravidlá sprístupňovania EÚ produktov na hnojenie na trhu. Dôvod je veľmi jednoduchý a je známy

odbornej verejnosti už dlhé roky. Biologická zložka po vytriedení zo zmesového komunálneho odpadu v MBÚ je kontaminovaná ťažkými kovmi, špecifickými organickými látkami a mikroplastami do takej miery, že nie je vhodná na aplikáciu do pôdy. Uvedené kontaminanty môžu predstavovať riziko pre zdravie ľudí, zvierat alebo rastlín, pre bezpečnosť alebo pre životné prostredie, keďže sa hromadia v životnom prostredí a vstupujú do potravinového reťazca. Cieľom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ je preto obmedziť toto riziko v produktoch používaných na hnojenie, ktoré pochádzajú z biologického odpadu. V prílohe II tohto nariadenia sú špecifikované vstupné suroviny na výrobu kompostu resp. digestátu, ktoré majú byť súčasťou produktu na hnojenie. Z týchto vstupných surovín je vylúčená organická časť zmiešaného komunálneho odpadu z domácností vytriedeného prostredníctvom mechanického, fyzikálno-chemického, biologického a/alebo manuálneho spracovania t. j. podsitná/ťažká organická bio zložka. Vstupnou surovinou však môže byť biologický odpad, ktorý je výsledkom triedeného zberu biologického odpadu pri zdroji. Vo svetle týchto faktov, extrakcia biologickej zložky z MBÚ, teda nebude viesť k zvýšeniu miery recyklácie komunálneho odpadu s kódom činnosti R3. Po stabilizácii bude môcť byť použitá v lepšom prípade pri rekultivácii skládok v tom najhoršom sa zneškodní priamo skládkovaním.

5. Využitie ľahkej frakcie ako „TAP“

Jediným zmysluplným variantom MBÚ je len mechanické triedenie zmesového priemyselného odpadu resp. nerecyklovateľného podielu odpadov z triedeného zberu (plasty, papier, kartón, drevo) pre výrobu TAP, ktoré je schopné nahradiť fosilne palivá v energeticky náročných procesoch akými je napríklad výroba cementu. Pre dosiahnutie odklonu komunálnych odpadov zo skládok a dosiahnutie cieľa miery skládkovania maximálne 10 %, MBÚ nie je tá správna cesta. Koncept MBÚ je veľmi komplikovaný, závislý na mnohých okolnostiach, ktoré častokrát municipality nevedia ovplyvniť a je ekonomicky veľmi náročný. Kombinácia MBÚ so spaľovaním TAP je náročnejším a horším variantom ako napr. komplexné riešenie vo forme ZEVO.

4.6. Množstvomý zber

Podľa zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov za nakladanie s komunálnymi odpadmi a s drobnými stavebnými odpadmi, ktoré vznikli na území obce, zodpovedá obec, ak zákon o odpadoch neustanovuje inak.⁵⁰ Množstvomý zber je zber zmesových komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov, pri ktorom ich pôvodca platí miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady ustanovený podľa zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov vo výške, ktorá je priamo úmerná množstvu týchto odpadov vyprodukovaných pôvodcom odpadu za daný čas.⁵¹

Sadzba poplatku pri množstvomom zbere môže byť stanovená na jeden liter, dm³ alebo kilogram. Sadzba poplatku je najmenej 0,0033 eura a najviac 0,0531 eura za jeden liter alebo dm³ komunálnych odpadov vrátane drobných stavebných odpadov, ak v obci nebol zavedený množstvomý zber drobného stavebného odpadu alebo najmenej 0,0066 eura a najviac 0,1659 eura za jeden kilogram komunálnych odpadov vrátane drobných stavebných odpadov, ak v obci nebol zavedený množstvomý zber drobného stavebného odpadu. Obec môže ustanoviť všeobecne záväzným nariadením pri množstvomom zbere rôzne sadzby poplatku v závislosti od objemu a frekvencie odvozov v rozsahu dolnej a hornej výšky poplatku. Ak je v obci zavedený množstvomý zber, obec určí poplatok ako súčin frekvencie odvozov, sadzby a objemu zbernej nádoby, ktorú poplatník užíva v súlade so zavedeným systémom zberu komunálnych a drobných stavebných odpadov.⁵²

⁵⁰ § 81 ods. 1 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁵¹ Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov

⁵² § 78 ods. 1 zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov

Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 a návrh Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 uvažujú ako s jedným z opatrení na dosiahnutie cieľov v oblasti nakladania s komunálnym odpadom zavedenie množstvového zberu komunálnych odpadov, predovšetkým zmesového odpadu. Uvažuje sa dokonca s povinným zavedením množstvového zberu. **Hlavným deklarovaným cieľom zavedenia množstvového zberu je zníženie množstva zmesového komunálneho odpadu finančnou motiváciou občanov** (princíp „plať za to, čo vyhodíš“) a s tým súvisiace zvýšenie množstva vytriedených zložiek.⁵³

Spôsoby množstvového zberu:

- **Žetónový zber**

Pri tomto spôsobe si občania zakúpia žetón, ktorý umiestnia na nádobu, ak majú požiadavku na jej vývoz. Zamestnanci zberovej spoločnosti žetóny z nádob zoberú a odovzdajú ich obci. Ide o starší spôsob, modernejšie sa na identifikáciu nádob využívajú čiarové alebo QR kódy alebo RFID čipy. Ak má občan záujem o vývoz nádoby, vyloží ju na určené miesto, pracovníci zberovej spoločnosti nasnímajú kód a nádobu vyprázdnia.

Kontajnerovo-intervalový zber

Množstvový zber je definovaný veľkosťou nádoby na odpad a stanovenou frekvenciou vývozu. Občania si zvolia veľkosť nádoby a frekvenciu vývozu; výška poplatku závisí iba od veľkosti nádoby a frekvencie vývozu, samotné množstvo má menší význam (ak občan nie celkom odhadne svoju tvorbu odpadu).

Predpokladané benefity zavedenia množstvového zberu:

- zníženie množstva zmesového odpadu,
- zvýšené množstvo vytriedených zložiek.

⁵³ MŽP SR, Návrh Programu odpadového hospodárstva SR 2020 – 2025, november 2020, Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/program-odpadoveho-hospodarstva-slovenskej-republiky-na-roky-2021-2025>

Problematické okruhy zavedenia množstvom zberu:

- vytváranie nelegálnych skládok,
- odpadový turizmus (odnášanie odpadu do susedných obcí),
- snaha nahradiť zníženie solidarity pri platení poplatku poskytovaním úľav (pri množstvom zbere rodiny s malými deťmi a seniori so zvýšenou spotrebou hygienických prostriedkov majú malú možnosť znížiť svoju tvorbu zmesového odpadu).

Podľa analýzy vplyvov zavedenia množstvom zberu na Slovensku – Spravodlivé odpady – vypracovanej IEP MŽPSR v októbri 2019 na Slovensku 13% obyvateľov platilo poplatok v závislosti od množstva vytvoreného odpadu. Podľa uvedenej analýzy v roku 2018 v SR 167 obcí malo množstvom zber zmesového komunálneho odpadu a 283 obcí malo kombináciu paušálnych a variabilných poplatkov.⁵⁴

Zhodnotenie:

Množstvom zber má svoje výhody aj nevýhody. Ak sa nepočíta s možnosťou znižovania celkového množstva vzniku komunálnych odpadov (či už dobrovoľným obmedzením spotreby, alebo znížením spotreby z dôvodu napr. krízy), zavedenie množstvom zberu podľa nášho názoru zvýši celkové náklady, ktoré občania za nakladanie s komunálnymi odpadmi zaplatia. I v prípade, ak im poklesnú napr. priame poplatky, zaplatia v prípade odpadov spadajúcich pod rozšírenú zodpovednosť výrobcov zvýšené náklady v cene výrobkov. Infraštruktúra potrebná na zavedenie a prevádzkovanie množstvom zberu je a bude samozrejme finančne nákladnejšia ako paušálny zber (napr. potreba identifikácie nádob, rovnaké najazdené vzdialenosti pri nižšom vyzberanom množstve, v prípade váženie každej nádoby náklady na vážiaci systém, a pod.).

⁵⁴ MŽP SR, Spravodlivé odpady, október 2019, str. 8, Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/iep/spravodlive-odpady.pdf>

Zákonodarca by mal zvážiť, či okrem stanovenia cieľov v oblasti nakladania s komunálnymi odpadmi je vhodné striktno stanovovať aj spôsoby ako tieto ciele dosiahnuť. Vzhľadom na prirodzenú rôznorodosť osídlenia, rôzne podmienky, veľké množstvo regionálnych špecifik by bolo vhodnejšie aby zákonodarca ponechal možnosť výberu spôsobu dosiahnutia týchto cieľov na samosprávnych orgánoch, obciach, ktoré najlepšie poznajú miestne podmienky a vedia najlepšie aké riešenia sú pre nich najvhodnejšie. Skutočnosť, že iba 167 obcí z celkového počtu 2926 obcí na Slovensku malo zavedený výlučne množstvový zber zmesového komunálneho odpadu, tiež možno svedčí o tom, že tento spôsob nie je vhodný pre všetky regióny a všetky obce. Stanovenie centrálnych riešení a regulačných opatrení nevyhnutne vedie na jednej strane k zjednodušeniu a následnej nevhodnosti pre značný počet samospráv, na druhej strane snaha stanoviť centrálna riešenia pre čo najväčší rozsah podmienok vedie k neprehľadnosti legislatívnych opatrení.⁵⁵

Návrh:

Nerealizovať úvahy o povinnom množstvovom zbere zmesového odpadu, prípadne aspoň dobre zvážiť, či predpokladané prínosy budú adekvátne predpokladaným nákladom.

4.7. Vážiacie zariadenia

Jedným zo spôsobov množstvového zberu je váženie nádob na komunálny odpad priamo pri nakladaní do zberového vozidla. Takýto spôsob si okrem už spomínanej identifikácie nádoby (žetón, čiarový alebo QR kód, RFID čip, príp. iné) vyžaduje vážiacie zariadenie na vyklápacom zariadení. Novela zákona o odpadoch (zákon č. 460/2019 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony) zavádza od 01.01.2023 povinnosť pre zberové spoločnosti vykonávajúce zber zmesového odpadu alebo triedený zber

⁵⁵ MŽP SR, Spravodlivé odpady, október 2019, str. 8, Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/iep/spravodlive-odpady.pdf>

komunálnych odpadov z obalov a neobalov zabezpečiť vybavenie zberných vozidiel vážiacim systémom zaradeným do skupiny určených meradiel a spĺňajúcim požiadavky na určené meradlo.⁵⁶

Znenie § 16 ods. 10 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch od 01.01.2023 je nasledovné:

„Ten, kto vykonáva zber zmesového odpadu alebo triedený zber komunálnych odpadov z obalov a komunálnych odpadov z neobalových výrobkov v obci, je povinný:

- a) zabezpečiť vybavenie zberných vozidiel vážiacim systémom zaradeným do skupiny určených meradiel a spĺňajúcim požiadavky na určené meradlo,
- b) ohlasovať príslušnej obci množstvá vyzbieraného zmesového odpadu a vyzbieraných komunálnych odpadov z obalov a komunálnych odpadov z neobalových výrobkov v obci, na území ktorej vznikli tieto odpady, do 15 dní od skončenia mesiaca, v ktorom bol zber uskutočnený.⁵⁷

Ustanovenia legislatívy však nespresňujú o aký vážiaci systém na zberových vozidlách má ísť. V princípe prichádzajú do úvahy dva systémy:

- váženie nádob s odpadom na vyklápacom zariadení,
- určovanie hmotností odpadu vážením na náprave vozidla.

Váženie na vyklápacom zariadení by bolo možné využiť pre množstvový zber, zatiaľ čo váženie na náprave má uplatnenie pri zbere komunálnych odpadov z viacerých malých obcí pri jednej jazde vozidla. Pričom takéto váženie môže byť nahradené vážením na stacionárnej váhe, ktorá sa prípadne nachádza v obci. Povinné zavedenie vážiaceho zariadenia bez ohľadu na miestne

⁵⁶ § 16 ods. 10 Zákona č. 460/2019 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

⁵⁷ § 16 ods. 10 Zákona č. 460/2019 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

podmienky sa javí ako zbytočné plytvanie zdrojmi a neprispieva k šetreniu životného prostredia.

Predpokladané benefity zavedenia vážiacych zariadení:

- zavedenie množstvového zberu na konkrétnu domácnosť podľa hmotnosti vytvoreného zmesového odpadu a tým zníženie jeho tvorby,
- zvýšené množstvo vytriedených zložiek.

Problematické okruhy zavedenia vážiacych zariadení:

- vysoké finančné náklady bez jasného zdôvodnenia prínosov pre životné prostredie,
- zníženie užitočnej hmotnosti vozidiel, potreba zvýšených prejazdov na odvezenie rovnakého množstva odpadu, vyššie zaťaženie životného prostredia emisiami,
- absencia dôvodu na váženie triedených zložiek z jednotlivej domácnosti,
- pri vážení na vyklápači certifikovaný rozsah od 5 do 150 kg; problém s váženiami mimo daný rozsah,
- nezhoda hmotnosti naváženej po častiach na zberovom vozidle s hmotnosťou naváženou v konečnom zariadení na zhodnotenie/zneškodnenie odpadu.

Zhodnotenie:

Povinná inštalácia vážiacych zariadení podľa požiadaviek zákona o odpadoch je nákladná záležitosť. Priame náklady sa pohybujú v závislosti od druhu od 10 000 eur do 30 000 eur. Následne treba počítať s každoročnými nákladmi na prevádzku a údržbu zariadenia. Odhaduje sa, že by bolo potrebné takto vybaviť niekoľko tisíc vozidiel s nákladmi v objeme niekoľko desiatok miliónov eur. Tieto náklady sa v konečnom dôsledku premietnu do poplatkov za komunálny odpad pre občanov ako aj do cien nakladania s komunálnymi odpadmi z obalov a neobalov, ktoré tiež uhradia občania v cene výrobkov. V prípade využitia váženia na účely množstvového zberu treba k nákladom na vážiace zariadenia pripočítať náklady na identifikáciu nádob a správu systému množstvového zberu; inak samotné vážiace zariadenia nebudú mať praktický význam. Zavedenie vážiacych zariadení na zberových vozidlách na

komunálny odpad by sa malo ponechať na zvážení samospráv. Už v súčasnosti, bez zavedenia takejto povinnosti, niektorí obce a mestá vážiace systémy používajú, príp. ich vyžadujú od zberových spoločností.

Zavádzanie regulačných opatrení, ktorých hlavným zmyslom je výskumná činnosť niektorých útvarov Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, navádza k úvahe o potrebe zdôvodnenia niektorých útvarov štátnej správy.

Návrh:

Zrušiť povinnosť zavedenia vážiacich systémov na zberové vozidlá určené na zber zmesového odpadu alebo triedený zber komunálnych odpadov z obalov a komunálnych odpadov z neobalových výrobkov (v súčasnosti je poslanecký návrh na zrušenie tejto povinnosti, no zatiaľ nie je jasný výsledok či daná povinnosť bude alebo nebude schválená.⁵⁸

4.8. Zavedenie nulových donáškových vzdialeností

Novelou vyhlášky MŽP SR č. 371/2015 Z. z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch v znení neskorších predpisov vyhláškou MŽPSR č. 348/2020 Z. z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 371/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch v znení neskorších predpisov, bola s účinnosťou od 01.01.2022 zavedená povinnosť nulovej donáškovej vzdialenosti pre triedený zber biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu.

§ 14 ods. 15 vyhlášky č. 371/2015 Z. z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch v znení neskorších predpisov:

Za primeranú donáškovú vzdialenosť pre triedený zber biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu sa považuje vzdialenosť 0 m od bydliska obyvateľa v individuálnej

⁵⁸ Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=8148>

bytovej výstavbe; ak to neumožňujú technické problémy vykonávania zberu, najmä v riedko osídlených oblastiach, za primeranú vzdialenosť sa považuje miesto zberu zmesového odpadu. Za primeranú donáškovú vzdialenosť pre triedený zber biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu v komplexnej bytovej výstavbe sa považuje miesto zberu zmesového odpadu. Uvedená novela (v § 14 ods. 1) od 01.01.2023 zavádza povinnosť nulovej donáškovej vzdialenosti aj pre triedený zber komunálnych odpadov pochádzajúcich z domácností pre papier, plasty, kovy, sklo a kompozitné obaly na báze lepenky.⁵⁹

Predpokladané benefity zavedenia nulovej donáškovej vzdialenosti:

- zvýšenie množstva vytriedených zložiek komunálnych odpadov.

Problematické okruhy zavedenia nulovej donáškovej vzdialenosti:

- zvýšená finančná náročnosť triedeného zberu,
- nedostatok voľných plôch na umiestnenie ďalších zberných nádob (tak v KBV ako aj IBV).

Stanovenie nulových donáškových vzdialeností pre papier, plasty, kovy, sklo a kompozitné obaly na báze lepenky v spojení so štandardmi zberu počítanými podľa Prílohy č. 10 k vyhláške č. 371/2015 Z. z. prináša ďalšie problémy vo vzťahu k stanoveniu frekvencie vývozu. Nižšie sú uvedené výpočty potrebných frekvencií vývozu pre triedené zložky - papier, plasty, kovy, sklo a kompozitné obaly na báze lepenky – pre bytovú domácnosť v rodinnom dome. Pri výpočte sa vychádza z množstiev obalov a neobalov uvedených na trh, predpokladu ich 100% vyzbierania, priemerného počtu obyvateľov v bytovej domácnosti a štandardov zberu. Napríklad pri skle na základe vstupných údajov vychádza, že vzhľadom na predpokladané množstvá skla v priemernej domácnosti a použití bežnej nádoby o objeme 120 l by stačil vývoz tejto komodity štyrikrát ročne, čo sa nám javí veľmi nízkou frekvenciou z pohľadu hygieny ako aj

⁵⁹§ 14 ods. 15 vyhlášky č. 371/2015 Z. z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch v znení neskorších predpisov

zvyku. Zaujímavý je aj orientačný výpočet nákladov na zabezpečenie nádoby na sklo v každej domácnosti v individuálnej bytovej výstavbe. Ak sa uvažuje s cenou 20 eur bez DPH za obstaranie nádoby na sklo (cenu veľmi neovplyvňuje veľkosť v rozmedzí 60 – 120 litrov), jej desaťročnou životnosťou a maximálnym vyzberaným množstvom skla v domácnosti, iba nádoba predstavuje 32 eur na jednu tonu vyzberaného skla. Aj pri dvadsaťročnej životnosti nádoby by iba tento náklad bol 16 eur na jednu tonu. Nasledujúce tabuľky dokumentujú simuláciu vzťahu nulových donáškových vzdialeností v individuálnej bytovej výstavbe, štandardov zberu triedených zložiek a frekvencií ich vývozu.

Tabuľka 55: Obaly a neobaly uvedené na trh v rámci OZV, rok 2018, v kg

Druh odpadu	Obaly	Neobaly	SPOLU
			279 476
20 01 01 papier a lepenka	198 039 820	81 436 946	766
20 01 02 sklo	93 128 155	5 002 425	98 130 580
20 01 03 viacvrstvé kombinované materiály na báze lepenky	7 722 202	33	7 722 235
20 01 04 obaly z kovu	31 420 503	0	31 420 503
			133 686
20 01 39 plasty	119 731 440	13 955 275	715
SPOLU	450 042 120	100 394 679	799

Zdroj: IEP MŽP SR, Ako pretriediť triedený zber, marec 2020

Priemerný počet obyvateľov v bytovej domácnosti v rodinnom dome (sčítanie 2011) - 3,46

Tabuľka 56: Množstvo odpadu obaly, neobaly na 1 obyvateľa pri vyzberaní 100 % uvedeného na trh

Druh odpadu	v kg
20 01 01 papier a lepenka	51,28
20 01 02 sklo	18,00
20 01 03 viacvrstvé kombinované materiály na báze lepenky	1,42
20 01 04 obaly z kovu	5,76
20 01 39 plasty	24,53

Zdroj: IEP MŽPSR, Ako pretriediť triedený zber, marec 2020

Tabuľka 57: Štandard v litroch na bytovú domácnosť v rodinnom dome za rok

Druh odpadu	v litroch
20 01 01 papier a lepenka	4 033,29
20 01 02 sklo	448,29
20 01 03 viacvrstvé kombinované materiály na báze lepenky	175,13
20 01 04 obaly z kovu	511,58
20 01 39 plasty	5 659,31

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 58: Počet vývozov ročne na domácnosť

Druh odpadu	60 l nádoba	80 l nádoba	120 l nádoba
20 01 01 papier a lepenka	67,2	50,4	33,6
20 01 02 sklo	7,5	5,6	3,7
20 01 03 viacvrstvé kombinované materiály na báze lepenky	2,9	2,2	1,5
20 01 04 obaly z kovu	8,5	6,4	4,3
20 01 39 plasty	94,3	70,7	47,2

Zdroj: MŽP SR

Zhodnotenie:

Povinné zavedenie nulových donáškových vzdialeností v prípade IBV predraží triedený zber. Hoci budovanie zberných hniezd pozostávajúcich z nádob na triedené zložky (s väčším objemom) naráža v tomto druhu zástavby na nedostatok plôch, ktoré by sa mohli na tento účel využiť, javí sa takýto spôsob zberu šetrnejší k životnému prostrediu.

Obdoba nulových donáškových vzdialeností v KBV tiež prináša problém nedostatku plôch na súčasných miestach umiestnenia nádob na komunálne odpady. Problematickým sa javí aj zvýšenie počtu nádob v individuálnej bytovej výstavbe (nutnosť mať v rodinnom dome až osem nádob alebo druhov vriec - zmesový odpad, biologicky rozložiteľný odpad, kuchynský odpad, papier, plasty, sklo, viacvrstvé kombinované materiály na báze lepenky, obaly z kovu. Pri zložkách, ktorých vzniká menej by bolo možné uvažovať o spoločnom zbere (plasty, viacvrstvé kombinované materiály na báze lepenky, obaly z kovov), hlavne po zavedení zálohovania, ale na dotriedenie takéhoto odpadu by chýbali triediace kapacity. Pritom napr. sklo z pohľadu BOZP je nevhodné zberať vrecami.

Táto povinnosť môže paradoxne spôsobiť, že donáškové vzdialenosti pre občanov v KBV sa zvýšia (v prípade, že na súčasné stanovište slúžiace na nádoby na zmesový komunálny odpad

a zložky, ktorých vzniká významné množstvo, už nebude možné z dôvodu nedostatku miesta umiestniť nádoby na ostatné triedené zložky, stanovište môže zaniknúť). Idea, že občan ktorý nesie odpad do nádoby na zmesový komunálny odpad, zoberie v prípade veľkej donáškovej vzdialenosti so sebou aj ostatné triedené zložky sa nejaví ako veľmi presvedčivá. Všeobecne by zákonodarca mal starostlivo zvážiť rozsah regulácií z pohľadu ich zamýšľaného prínosu ako aj z pohľadu ich vykonateľnosti a zdravého rozumu.

Návrh:

Zrušiť povinnosť nulových donáškových vzdialeností a ponechať na samosprávy, aký spôsob triedeného zberu zvolia podľa svojich konkrétnych podmienok.

5. FINANCOVANIE A DOPADY NA ROZPOČET VEREJNEJ SPRÁVY, POŽIADAVKY V OBLASTI ZAMESTNANOSTI

Samosprávy sú v zmysle platnej legislatívy z oblasti odpadov zodpovedné za odpadové hospodárstvo na ich území. Znamená to, že sa majú okrem iného aj finančne podieľať na nákladoch, spojených so zberom a zneškodnením odpadov a zároveň umožniť vlastnému obyvateľstvu bezproblémový prístup ku kontajnerom na odpady. Táto činnosť sa nezaobíde bez dostatočných finančných zdrojov na vybudovanie infraštruktúry v obciach a zároveň na zabezpečenie prevádzkyschopnosti fungovania pravidelného odvozu a zneškodnenia odpadov.

5.1. Financovanie odpadového hospodárstva v obciach a mestách

Odpadové hospodárstvo, tak ako iné odvetvia národného hospodárstva, je súbor činností, ktoré majú svoja vlastné náklady, ktoré „niekto“ musí zaplatiť. Rovnako to platí pre obce a mestá. Náklady, ktoré samosprávy vynakladajú na odpadové hospodárstvo môžeme rozdeliť do dvoch základných skupín a to:

- investičné,
- prevádzkové.

Investičné náklady:

V minulosti samosprávy vo veľkom využívali bývalý Recyklačný Fond na podporu svojich investičných zámerov (miera podpory bola až 95 %) na financovanie odpadových nádob, vozidiel, dotriedovacích liniek, lisov a pod. V súčasnosti existuje obdobná možnosť prostredníctvom Environmentálneho fondu, Štrukturálnych fondov EÚ alebo bankových zdrojov. Vzhľadom na fakt, že triedený zber je v súčasnosti v gescii tzv. OZV, investície do triedeného zberu už v takom rozsahu neprúdia, respektíve už neprúdia vôbec, nakoľko už

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

neexistujú ani výzvy operačných programov EÚ fondov na podporu triedeného zberu. Skôr sa podpora zameriava na budovanie zberných dvorov, prípadne podpory zberu biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov, ktorý je v súčasnosti obrovskou výzvou a finančným nákladom pre mestá a obce. Jeden z veľkých problémov využitia možnosti investičných „peňazí“ je však v komplikovanom spôsobe podávania a tvorby žiadostí, preto sa samosprávami vo väčšej miere Štrukturálne fondy v oblasti odpadov nevyužívajú. Navyiac, v súčasnej dobe vo veľkej miere chýbajú výzvy na podporu triedeného zberu mimo podpory BRKO, napr. do triediacich liniek, podporných technológií na vybrané prúdy odpadov (predovšetkým plasty, papier, sklo, kovy, VKM), stavebných odpadov, veľkoobjemových odpadov a pod.. Temer 40% odpadového hospodárstva na Slovensku je totiž stále v gescii mestských technických služieb alebo mestských verejno-príspevkových spoločností, ktoré majú obmedzenejší prístup k investičným zdrojom (a to aj vzhľadom na fakt, že väčšina z daných spoločností má minimálny zisk) ako komerčné odpadové spoločnosti zamerané na tvorbu zisku. Vo všeobecnosti sa problémy javia v podfinancovaní daného systému mestských/obecných spoločností, kde technika začína byť zastaralá, technologicky nevedia „konkurovať“ a prispôbovať sa novým trendom a povinnostiam, ktoré prináša legislatíva v odpadovom hospodárstve. Hrozí, že náročné ciele, ktoré kladie legislatíva v oblasti odpadov (napr. úplne obmedzenie skládkovania, zvyšovanie materiálnej recyklácie a pod.) tieto spoločnosti nebudú schopné z vlastných zdrojov zabezpečiť a Slovenská republika bude mať problém v napĺňaní týchto cieľov. Preto je dôležité, aby sa alokované zdroje, či už v Environmentálnom fonde alebo fondoch EÚ, správne využili a bol výrazne jednoduchšie získateľné/nárokovateľné predovšetkým tými spoločnosťami, ktoré technicky aj technologicky zaostávajú za trendmi v odpadovom hospodárstve.

Prevádzkové náklady:

V prípade komunálnych odpadov sú tieto náklady zaplatené samosprávami, ktoré na dané činnosti väčšinou majú príjmy od obyvateľov/firiem vo forme daní, poplatkov, prípadne pokút. Výber daní a poplatkov sa deje prostredníctvom miestnych legislatívnych predpisov tzv. VZN

– všeobecne záväzných nariadení obcí a miest. Výber daní a poplatkov v súčasnosti je na relatívne dobrej úrovni, pohybuje sa podľa regiónov na úrovni 80 až 90 %, no nájdú sa aj obce/mestá, kde výber daní a poplatkov je nižší ako spomínané percentá.

Bilancia odpadového hospodárstva v samosprávach (príjmy/výdaje), v zmysle zákona o odpadoch č. 79/2015 Z. z., by mala byť vyrovnaná. Znamená to, že ľudovo povedané „koľko ma to stojí – toľko by som mal vyzbierať“. Prax výberu poplatkov/daní a realita vybalansovaného rozpočtu v oblasti odpadového hospodárstva bola však diametrálne iná a v minulých rokoch bola skutočnosť taká, že až 70 % všetkých miest a obcí na Slovensku financovala rozpočet na zber a zneškodnenie odpadov z iných kapitol rozpočtu daného mesta alebo obce. Treba si priznať fakt, že častokrát „rozhodnutie vybrať menej za odpady ako ma to stojí“ bolo rozhodnutím politickým a nie odborným a veľká časť samospráv na toto doplatila. V súčasnosti, po tlaku legislatívy a kontrol aj zo strany NKÚ, veľká časť samospráv už musela zvýšiť obyvateľom dane a poplatky tak, aby sa v tejto oblasti aspoň približovali k vyrovnanému rozpočtu. To malo za následok, že sa v rokoch 2019 až 2021 vo výraznej miere zvýšili na väčšine miest a obcí poplatky za komunálne odpady, čo nie vždy bolo prijaté obyvateľmi priaznivo (zvyšovanie poplatkov pre obyvateľov bolo bežne aj viac ako 100%). Zvyšovaniu poplatkov sa však nevyhneme ani do budúcnosti, nakoľko legislatíva prináša povinnosti, ktoré majú zvýšiť mieru vytriedenia a materiálnej recyklácie všetkých typov komunálnych odpadov, (ako vybraných prúdov odpadov, tak aj odpadov typu BRO, BRKO, veľkoobjemového, drobného stavebného odpadu a pod.) a znížiť objem zneškodnenia odpadov na skládkach, resp. zabezpečiť úpravu odpadov pred ich zneškodnením na skládkach. Je všeobecne známe, že ceny za zneškodnenie na skládkach pôjdu výrazne hore (rádovo v desiatkach až stovkách EUR na tonu), a s tým súvisia aj poplatky pre obyvateľov, ktoré budú „kopírovať“ tento trend tak, aby sa samospráva dostala do vyrovnaného odpadového rozpočtu. Tomu je potrebné prispôsobiť poplatky pre obyvateľov a podnikateľov, no na druhej strane, občan a podnikateľ tiež nie je donekonečna „zdaniteľný“, preto je potrebné hľadať iné zdroje financovania prevádzkových nákladov, ktoré aspoň čiastočne vykompenzujú dané

vysoké náklady na odpadové hospodárstvo. Jedným z takýchto zdrojov je Environmentálny fond, prioritne zameraný na podporu obcí a keďže doň plynú poplatky za zneškodnenie odpadov zo skládok odpadov a iné financie (pokuty, odplaty), daný fond môže byť výrazným zdrojom pravidelnej „kompenzácie“ nákladov samosprávam na odpadové hospodárstvo.

5.2. Dopady na rozpočet verejnej správy

Zmena legislatívy, smerovanie k minimalizácii odpadov na zneškodnenie a podpora smerovania k materiálnej recyklácii bude mať za následok vplyv na rozpočet verejnej správy. Podľa dostupných informácií zo zahraničia, odklon od skládkovania a smerovanie k recyklácii malo za následok enormné zvýšenie cien na skládkach/ZEVOach odpadov, zároveň však malo za následok posun financovania triedenia a recyklácie odpadov od samospráv smerom na výrobcov (týka sa to však len vybraných prúdov odpadov v zmysle zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, nie iných typov odpadov, ktoré sa dajú materiálno/energeticky zhodnotiť ako stavebné odpady, textil, veľkoobjemové odpady, BRKO a pod.). V tomto kontexte sa predpokladá, že dané smerovanie odpadového hospodárstva na Slovensku bude mať rovnako ako v zahraničí výrazný dopad na rozpočet verejnej správy. V niektorých prípadoch by bolo možné výdavky zvažovať ešte v priebehu rozpočtového procesu a zahrnúť potrebné výdavky (aspoň čiastočne) do rozpočtu alebo strednodobého rozpočtového rámca. Rovnako by sa mohli na financovanie použiť iné ako rozpočtové zdroje, napr. dary, zdroje z podnikateľskej sféry alebo osobitné schémy financovania. V takýchto prípadoch nebude mať realizácia daného návrhu menšie vplyvy na schválené rozpočtové limity. Časť vplyvu bude môcť dotknutý subjekt vykryť aj racionalizačnými opatreniami vedúcimi k úspore v iných výdavkoch (výrazná miera triedenia a to nielen vybraných prúdov odpadov).

Pri analýzach dopadov na rozpočet verejnej správy sú uvedené jednotlivé dopady podľa základných a najhlavnejších typov odpadov, vznikajúcich na území mesta/obce (mimo odpadov podliehajúcich rozšírenej zodpovednosti výrobcov), a to:

- zmesový komunálny odpad (katalógové číslo 20 03 01),
- BRO (zelený odpad, tráva, lístie, konáre) (katalógové číslo 20 02 01),
- BRKO (kuchynský odpad) (katalógové číslo 20 01 08),
- drobný stavebný odpad (katalógové číslo 20 03 08),
- veľkoobjemový odpad (katalógové číslo 20 03 07),
- nebezpečné odpady (predovšetkým katalógové číslo 20 01 05 a 20 01 27),
- odpady z textilu (katalógové číslo 2001 10/20 01 11).

Zmesový komunálny odpad – katalógové číslo 20 03 01

ZKO patrí k najrozšírenejším a objemovo/hmotnostne najväčším typom odpadov, ktoré vznikajú na území samosprávy. V súčasnosti podľa analýz sa priemerne v ZKO stále vyskytujú cca 35% vybraných prúdov odpadov (papier, plasty, kovy, VKM, sklo), cca 48% BRO/BRKO, cca 7% textilu a zvyšok odpad, ktorý je nespracovateľný alebo dokonca aj nebezpečný (batérie, obaly z farieb a pod.). Z hľadiska dopadov na verejnú správu, tento typ odpadov v súčasnosti (v krátkom období sa však dostane na 2 miesto za BRKO) zaťažuje rozpočet najviac. V zmysle zákona o odpadoch č. 79/2015 Z. z. sa o tento odpad (rovnako aj o všetky katalógového čísla 20...) musí postarať samospráva a to tým, že buď sama (prostredníctvom vlastnej spoločnosti) alebo na základe verejného obstarávania cudzou spoločnosťou vykonáva zber a zneškodnenie/zhodnotenie tohto typu odpadu. Keďže tento typ odpadov sa tvorí dennodenne, frekvencia vývozov sa tomu prispôbuje. V súčasnej dobe absencia koncových zariadení (skládok/ZEVO/technológií na spracovanie/úpravu ZKO) spôsobuje, že jeho cena exponenciálne rastie a je predpoklad rastu aj do budúcnosti. Vo všeobecnosti je možné skonštatovať, že rast cien tohto typu odpadov, v závislosti od lokality na Slovensku bude rádo stúpať v desiatkach percent (predpokladáme od 50% do 150% oproti súčasným cenám). Bude to mať za následok výrazný finančný dopad na rozpočet verejnej správy, ktorá tento cenový nárast bude musieť zahrnúť do poplatkov pre obyvateľov. Zmierniť tento cenový/rozpočtový dopad je možné len dostatočným triedením odpadov, kde podľa skúseností zo zahraničia je možné dôsledným triedením ZKO pri zdroji (u obyvateľov) vytriediť

v priemere až 50 % jeho objemu a tak znížiť tlak na rozpočet verejnej správy. Druhotné suroviny, ktoré spadajú pod rozšírenú zodpovednosť výrobcov totiž nie sú financované samosprávami ale prostredníctvom tzv. OZV. V konečnom dôsledku to všetko aj tak zaplatí spotrebiteľ vo výrobkoch, no tieto typy odpadov sa nefinancujú z rozpočtov samospráv. Vysoké ciele triedenia a recyklácie odpadov, ktoré prináša európska aj slovenská legislatíva majú za dôsledok to, že miera vytriedenia vybraných prúdov odpadov sa neustále zvyšuje a účelom je znížiť ukladania ZKO na skládky odpadov alebo spaľovní bez využitia energie. V prípade vysokej miery triedenia a recyklácie všetkých typov 20-tkových odpadov, dopady na rozpočet verejnej správy by nemusel byť až taký markantný.

Biologicko-rozložiteľný odpad (zelený odpad, tráva, lístie, konáre) – katalógové číslo 20 02 01

Zber BRO sa na Slovensku realizuje už niekoľko rokov. Zo začiatku, jeho zber, resp. spracovanie sa preferoval prostredníctvom kompostérov. V súvislosti s tým, že sa množstvo BRO, spracované v kompostéroch nezapočítava do miery recyklácie odpadov (a nie je možné ho započítať v súvislosti so zákonom o poplatkoch za uloženie odpadov na skládkach), veľká časť obcí sa preorientovala na zber prostredníctvom hnedých zberných nádob. Systém je síce jednoduchší, adresnejší, no zároveň drahší, nakoľko BRO sa musí zberať v pravidelných intervaloch a to predovšetkým od marca do novembra. Náklady na manipuláciu a zber sú v podstate totožné ako u zberu ZKO, zhodnotenie BRO na kompostárňach sa donedávna rovnala cene na skládkach odpadov. Z hľadiska dopadov na rozpočet verejnej správy sa tak nič nezmenilo, zmenou zberu BRO, oddelene od ZKO, sa náklady obcí a miest neznižili. V tomto čase, keď je schválená novela zákona o odpadoch a to hlavne v oblasti úpravy odpadov pred ich zneškodnením na skládkach sa „pomyselné nožnice“ medzi cenou zneškodnenia ZKO a cenou zhodnotenia BRO budú otvárať. Predpokladáme, že zvýšenie cien za zhodnotenia BRO na kompostárňach sa bude zvyšovať rádovo v percentách, výrazne menej ako ceny ZKO.

Biologicko-rozložiteľný komunálny odpad – BRKO (kuchynský odpad) - katalógové číslo 20**01 08**

Povinnosť oddelene triediť BRKO je stanovená v zákone č. 79/2015 Z. z. o odpadoch od 1.1. 2021. Do konca 2020 na Slovensku len niektoré samosprávy triedili BRKO. Táto povinnosť je pre samosprávy úplne nová a prináša so sebou rad problémov. Nielen finančných (zber a zneškodnenie týchto odpadov je podstatne drahší ako zber ZKO) ale aj technických (vyhláška MŽP SR, ktorá vyšla začiatkom roka 2021 „nabúrara“ navrhovaný a vytendrovaný systém zberu, ktoré samosprávy zabezpečovali v rámci obstarávaní v roku 2020). Zároveň, systém zberu BRKO si vyžaduje špeciálne typy zberových nádob a inú zberovú techniku, aká sa využíva pri zbere ZKO. Dopady na verejnú správu sú markantné, v niektorých regiónoch sa celková cena za manipuláciu/zber, zneškodnenie/zhodnotenie pohybuje rádovo 50 až 150% vyššie ako pri klasickom zbere ZKO. Spôsobuje to veľký finančný dopad na samosprávy, ktorý predpokladáme, že v blízkej budúcnosti bude ešte markantnejší a celková cena BRKO sa bude od ZKO bude zvyšovať väčším zberom tohto typu odpadu, nakoľko na Slovensku chýbajú potrebné kapacity a ich budovanie stále nie je dostatočné. Bude to spôsobovať veľký tlak na koncové zariadenia, ktoré budú nútené zvyšovať ceny pre samosprávy. Jedinou a najvhodnejšou metódou na zníženie finančného tlaku na samosprávy je možnosť čiastočnej alebo úplnej kompenzácie nákladov spojených so zberom a zhodnotením BRKO zo strany Environmentálneho fondu a to predovšetkým z poplatkov/pokút/odplát za odpady, ktoré každoročne plynú do Environmentálneho fondu.

Drobný stavebný odpad - katalógové číslo 20 03 08

DSO patrí z hľadiska množstva tretie až štvrté miesto pri dopadoch na rozpočet verejnej správy v oblasti výdavkov na odpadové hospodárstvo. Zo 100 % všetkých odpadov vznikajúcich na obciach tvoria DSO približne 2,5-3,0 %. Vzhľadom na jeho charakter, t. j. zmes všetkého možného odpadu (stavebné odpady, plasty, sklo, NO a pod.) je jeho triedenie pri zdroji veľmi obtiažne. V súčasnosti cena zneškodnenia DSO rapídne stúpa a to predovšetkým pre jeho charakter zloženia. V prípade triedenia na zberných dvoroch, a to na bežný stavebný odpad

tvoriaci cca 60-70 % odpadov (kachličky, tehly, betón) a zvyšok (zvyšný odpad ako plastové trubky, vrecia s cementom, poškodená sanita ako umývadla a pod.) sa dá materiálovo zhodnotiť procesom R5 (drvenie a recyklácia stavebného odpadu) spomínaných 60-70 % typov DSO. Cena za drvenie a opätovné používanie recyklovaného materiálu sú výrazne nižšie (rádovo 50 a viac %) ako ich uloženie na skládku a zvyšujú mieru materiálovej recyklácie/bilancie v samosprávach a tým napĺňajú ciele vyššej miery recyklácie odpadov. Preto pri dopadoch na rozpočet verejnej správy je potrebné uvažovať tam, kde sa to dá, o opätovné využitie DSO materiálovou recykláciou pred ich zneškodnením na skládkach odpadov.

Veľkoobjemový odpad – katalógové číslo 20 03 07

VOO, rovnako ako DSO patrí medzi skupiny odpadov, ktoré svojim charakterom obsahujú rozličné druhy odpadov, cez drevo, plasty, železo, pneumatiky, DSO, nábytok, sanita, koberce, podlahy a pod. Vzhľadom na tento fakt, sú VOO z hľadiska ceny (manipulácia, doprava, zneškodnenie) jedny z najdrahších. Dané odpady, rovnako ako DSO je možné triediť na zbernom dvore a následne spracovať formou R3 (odpad z dreva a drevotriesky, plasty, pneumatiky a pod.) alebo formou R1 (energetické zhodnotenie cez proces drvenia a prípravy do formy alternatívnych palív) a až následne jeho zneškodnenie na skládke odpadov (tých odpadov vo VOO, ktoré nie sú recyklovateľné alebo zhodnotiteľné energeticky). Podľa našich analýz, približne 50% VOO je možné spracovať inak ako skládkovaním. Činnosť R3 – materiálová recyklácia – je výrazne lacnejšia ako činnosť R1/D1, preto dopady na rozpočty verejnej správy v tomto prípade budú len vo forme nákladov na triedenie na zberných dvoroch samospráv. Rovnako, v krátkej budúcnosti (a to vzhľadom na obmedzené kapacity na skládkach odpadov a zvyšujúcich sa poplatkov na skládkach odpadov) bude činnosť R1 – energetické zhodnotenie – približne o 30-40% lacnejšie ako činnosť D1 – skládkovanie – preto by mali v čo najkratšom čase samosprávy uvažovať na čo najrýchlejšom zavedení triedenia VOO pri zdroji, resp. na zberných dvoroch. V prípade, ak obec nemá zberný dvor, doporučujeme, aby obec mala viacero typov kontajnerov na rozličné typy odpadov (drevo,

nábytok zvlášť, pneumatiky zvlášť, železo zvlášť a samotný zvyškový odpad zvlášť) a zabezpečila triedenie pri zdroji. Ušetrí sa tým z rozpočtov verejnej správy pri danom type odpadov cca 40% výdavkov spojených so zneškodnením tohto typu odpadov.

Nebezpečné odpady – predovšetkým katalógové čísla 20 01 05 a 20 01 27

Základné typy NO v obciach/mestách tvoria predovšetkým obaly z fariem, rozpúšťadiel, riedidiel, rôzne elektroodpady, batérie, samotné farby, rozpúšťadlá a pod.. Výskyt týchto odpadov je relatívne malý, samosprávy zväčša zabezpečujú tento buď prostredníctvom zberných dvorov, kde obyvatelia môžu tento odpad doniesť alebo prostredníctvom vopred vyhláseného zberu niekoľkokrát do roka (hlavne v prípade, ak samospráva nedisponuje zberným dvorom). Aj napriek tomu, že objemovo v porovnaní s BRKO, ZKO, DSO a pod. sú to zanedbateľné množstvá, cenovo ďaleko prevyšujú všetky typy odpadov a je predpoklad, že vzhľadom na obmedzené koncovky (ZEVO NO, skládky NO alebo zhodnocovacie zariadenia na NO) sa ich ceny bude rapídne zvyšovať a pri niektorých typoch NO to môže rádovo byť aj v stovkách percent. Pri týchto odpadoch je veľký problém prevencia – obmedzenie tvorby týchto odpadov, alebo ich recyklácia a pri súčasnom trende produkcie tvorby odpadov predpokladáme ich objemový nárast okolo 10 až 15% oproti súčasnému stavu.

Odpady z textilu – katalógové číslo 20 01 10/20 01 11

Textil je jedna z komodít, pre ktorú neexistuje možnosť materiálovej recyklácie ako napr. u papiera, plastov, skla, kovov a pod. Odpad z textilu je tak možné zhodnotiť nasledovným spôsobom:

- nepoškodený textil vhadzovať do nádob, ktoré sa už bežne na Slovensku používajú (rôzne druhy charity a podobne),
- vytvoriť priestor na „textil-sharing“ obdobne ako to je v zahraničí. Znamená to, vytvoriť priestor pre obyvateľov na tzv. burzy oblečenia, kde by si obyvatelia, hlavne zo slabších ekonomických skupín mohli zobrať šatstvo, ktoré sa opätovne použiť alebo využiť na iné účely (tašky, utierky a pod.),

- vytvoriť oddelený zber textilu od ZKO tak, aby sa textil, ktorý už nie je možné použiť ako je vyššie uvedené neukladal na skládky ale energeticky zhodnocoval.

Oblasť zberu textilu je doposiaľ málo známa oblasť, pre rozpočty samospráv má minimálny dopad, takže v prípade jeho aktívneho zberu je možné, že cca 4,7% textilu, ktorý sa stále nachádza v ZKO, po jeho vhodnom triedení, zníži náklady samospráv na nakladanie so ZKO a zvýši zhodnotenie tohto typu odpadu. Podľa Rámcovej smernice o odpade by sa od 1.1.2025 mal zaviesť triedený zber textilu (bod 1 článok 11 smernice). Predpoklad aplikácie do národnej legislatívy na Slovensku tak očakávame v najbližších mesiacoch.

Z vyššie uvedených informácií je zrejmé, že dopady na rozpočty verejnej správy budú výrazne v nasledujúcich piatich rokoch a je predpoklad, že ich ustálenie a mierny nárast bude postupne v ďalších rokoch (približne od roku 2027-2030), kedy už Slovenská republika bude mať zavedené všetky potrebné legislatívne podmienky a nový systém nakladania s odpadmi, preferujúci recykláciu pred zneškodnením, už bude funkčný a zabehnutý. Samosprávy sa tak budú musieť prispôbiť daným trendom, ktoré nastavila Európska únia a Slovenská republika k nim postupne pristupuje implementáciou do národnej legislatívy a začať uvažovať nad postupným zvyšovaním poplatkov pre obyvateľov a právnické osoby, tak aby mohli mať vyrovnaný rozpočet na úseku odpadového hospodárstva a zároveň prijímať stratégie v minimalizácii odpadov smerujúcich na skládky alebo spaľovní bez využitia energie a maximalizácii recyklácie väčšiny druhov odpadov.

5.3. Požiadavky v oblasti zamestnanosti

V súvislosti s novými pravidlami v rámci odpadového hospodárstva sa črtá priestor na zvýšenie zamestnanosti v danej oblasti. Predpoklad zvýšenia zamestnanosti je hlavne v administratíve, nakoľko od 1.1.2022 by mal fungovať ISOH – informačný systém odpadového hospodárstva, tzv. elektronické odpadové hospodárstvo. Daný proces si bude vyžadovať vo väčších

samosprávach zvýšiť počet zamestnancov a to predovšetkým v súvislosti s elektronickým výkazníctvom evidencie odpadov, nakoľko súčasný stav javí čiastočne poddimenzovaný. Predpoklad nárastu zamestnancov na úradoch samospráv je približne na úrovni do 10 %.

Zabezpečenie vyššej miery materiálovej recyklácie zároveň bude mať za následok pokles zamestnancov v oblasti zberu a zneškodnenia odpadov (keďže je tendencia poklesu zberu odpadov smerovaných na zneškodnenie), no zároveň bude dopyt po zamestnancoch pre oblasť triedenia, spracovania a recyklácie daných odpadov. V tomto segmente, pracovníkov prevádzky, nie je predpoklad poklesu/zvýšenia počtu zamestnancov, keďže súčasný zamestnanci na prevádzkach sa len presmerujú z činnosti zberu a zneškodnenia do činností zberu a zhodnotenia odpadov a tak bilancia zamestnancov zostane v podstate rovnaká.

V iných oblastiach činností samospráv nie je predpoklad potreby ďalšieho zvýšenia zamestnancov pre oblasť odpadového hospodárstva.

V súvislosti s vyššie uvedeným sa je odporúčané v samosprávach zabezpečiť nasledovné požiadavky v oblasti zamestnanosti z oblasti odpadového hospodárstva:

1. podporu tvorby nových pracovných miest a to hlavne v administratíve,
2. inovácie, ako nástroj podpory zamestnanosti a to hlavne v oblasti kurzov zameraných na evidenciu a výkazníctvo z oblasti odpadového hospodárstva,
3. flexibilitu pracovných vzťahov, vhodné pracovné podmienky,
4. možnosť účasti na praktických príkladoch/kurzoch/pracovných stážach zberu, recyklácie a zneškodnenia v spoločnostiach zabezpečujúcich zber, recykláciu a zneškodnenie odpadov za účelom detailnejšieho pochopenia fungovania systému odpadového hospodárstva a to

v predovšetkým v súčinnosti s miestnymi spoločnosťami nakladajúcimi s odpadmi v daných samosprávach,

5. možnosť zamestnať absolventov univerzít a stredných špecializovaných škôl v samosprávach v oblasti odpadového hospodárstva.

6. ZÁVERY A ODPORÚČANIA V OBLASTI ZMIEN V LEGISLATÍVE, MATERIÁLNO-TECHNOLOGICKOM A PERSONÁLNO M ZABEZPEČENÍ

Odpad je na svete tak dlho ako život sám. Bol, je a bude. Na tom sa nedá nič zmeniť. Zmeniť sa dá len prístup k nemu. Nesmieme podceňovať jeho vplyv na náš život a musíme si začať uvedomovať, že pokiaľ budeme odpad prehliadať, nebude naša Zem nikdy krásne miesto pre život. Nebuďme ľahostajný ak chceme svet, v ktorom budú môcť naše deti a vnúčatá žiť bez trpkých pohľadov na haldy odpadov, ktoré budú všade okolo nich.

Priemyselne vyspelé krajiny produkujú niekoľkonásobne viac odpadu ako zaostalejšie krajiny. Množstvo časopisov, novín, rýchlych občerstvení, informačných a reklamných letákov, elektrických spotrebičov, jednorazových predmetov dennej spotreby - vlastne všetko, čím je typická konzumná spoločnosť a dnešná doba - z nás robí tých, ktorí najviac zaťažujú životné prostredie, a to na úkor ostatných, šetrnejších národov a kultúr. Jednotlivé druhy odpadov sa vzhľadom na vyčerpanosť prírodných zdrojov a zvyšovanie environmentálneho povedomia postupne stávajú a stanú významným zdrojom vstupných surovín do výroby. Zhodnocovanie odpadov, a to tak materiálové, ako aj energetické je čím ďalej tým viac prvoradým spôsobom nakladania s odpadmi.

Recyklácia odpadov a rozvoj odvetvia priemyslu s ním súvisiaci je významným krokom nielen z dôvodu ochrany životného prostredia, ale aj z hľadiska rozvoja spoločnosti. Štúdia, aj keď nevyrieši okamžite problém čo s komunálnymi odpadmi do budúcnosti, načrtla na základe pozitívnych príkladov a skúseností možný prístup nakladania s komunálnymi odpadmi v Slovenskej republike. Prístup taký, ktorý na jednej strane šetrí primárne zdroje (uhlie, zemný plyn) a na druhej strane dopomáha znižovať množstvo komunálneho odpadu ukladaného na skládku. Model, ktorý je osvedčený v rámci Európy a ktorý je šetrný k životnému prostrediu a pritom rozvíja nové odvetvie podnikania. Tento model však nie je možné zaviesť bez

legislatívnych zmien ako aj prístupu obyvateľov, no keďže funguje v rámci vyspelých krajín, je nádej, že by sa implementoval aj u nás.

Záver a odporúčania:

Na základe popísaných problémov a východísk v štúdií je možné navrhnúť moderné riešenie nakladania s odpadmi na úrovni miest a obcí. Z tých podstatných sú uvedené nasledovné:

1. Financovanie triedeného zberu odpadov

Zákon o odpadoch zavádza Princíp rozšírenej zodpovednosti výrobcov. To znamená, že výrobcovia a dovozcovia sa musia postarať o výrobok od dizajnu až po odpad. Výrobcovia a dovozcovia teda preberajú plnú zodpovednosť za triedený zber vyhradených prúdov odpadov (obaly, neobaly, elektrozariadenia, batérie a akumulátory, pneumatiky) a sú povinní znášať finančné náklady spojené so zberom a zneškodnením odpadov z ich výrobkov a obalov týchto výrobkov.

Problémy:

- zberové spoločnosti avizujú problém s financovaním triedeného zberu zo strany OZV,
- bez financovania triedeného zberu nie je možné vykonávať systém zberu vybraných prúdov odpadov.

Riešenie:

- zabezpečiť, aby výrobcovia v zmysle zákona financovali triedený zber v plnej výške, (napr. aj formou environmentálnej dane),
- zákonom stanoviť minimálny % trhový podiel OZV na trhu, navrhujeme aspoň 10 % podiel na trhu,
- zákonom stanoviť minimálne sadzby pre výrobcov do OZV,
- zákonom stanoviť maximálnu výšku, ktoré môžu OZV použiť pre vlastnú potrebu, navrhujeme 15 %, maximálne 20 %.

Ďalšie potrebné zmeny:

- upraviť termíny tak, aby sa odstránil nesúlad medzi termínom ukončenia zmlúv medzi OZV a obcami (31.12.) a zverejnením trhových podielov OZV (20.3.), ktorého dôsledkom je veľký počet nezazmluvnených obcí na začiatku roka,
- povinnosť uzatvárať zmluvy na dlhšie obdobie ako 1 rok, aby sa mohlo investovať (navrhujeme aspoň 2-3 roky),
- zabezpečiť, aby výrobcovia v zmysle zákona financovali triedený zber v plnej výške, (napr. aj formou environmentálnej dane),
- zamedziť výkupy tých komodít, ktoré spadajú pod RZV,
- znížiť dostupnú vzdialenosť kontajnerov na triedený zber pre obyvateľov na 90-100 metrov.

2. Úprava odpadov pred jeho uložením na skládky

Pod úpravou odpadov sa má rozumieť fyzikálna, biologická, chemická alebo tepelná úprava odpadov pred ich zneškodnením na skládke odpadov (zatiaľ môžeme hovoriť o úprave odpadov ostatných ale aj nebezpečných). V praxi to znamená, že mechanická úprava odpadov (drvenie, lisovanie a pod.) nie je chápaná ako úprava odpadov v zmysle novely a je potrebné použiť niektorú z metód na to, aby dané odpady boli "stabilizované/upravené" pred ich finálnym zneškodnením na skládke.

Problémy:

- veľká počiatočná investícia, ktorá bude mať dopad i na samosprávy,
- prevádzkové náklady sú v priemere 2-3 násobné vyššie ako u klasického zhodnocovania/zneškodňovania odpadov,
- nutný proces na implementáciu týchto technológií cez proces povinného posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) a s tým súvisiaci odpor verejnosti, ktorá častokrát blokuje jednotlivé investičné zámery.

Riešenie:

- postačujúce zavedenie triedenia pri zdroji,
- je potrebné odložiť platnosť tohto ustanovenia do min. do r. 01.01.2027, aby bol dostatočný čas na prípravu EIA a stavebných procesov,
- je nutná a potrebná environmentálna osвета zo strany štátu na to, aby obyvatelia pochopili (a následne nebrzdili v konaniach), že je to nevyhnutný proces odklonenia odpadov z procesu skládkovania do procesu zhodnotenia/recyklácie.

3. BRKO (biologicky rozložiteľný komunálny odpad)

Povinnosť zaviesť a uskutočňovať triedený zber BRKO bola ustanovená s cieľom znížiť množstvo na skládkach odpadov a zvýšiť tým množstvo recyklovaných komunálnych odpadov.

Problémy:

- problémové zavádzanie v obciach, vzhľadom na počiatkové investičné náklady,
- prevádzkové náklady sú vyššie ako pri nakladaní so zmesovým komunálnym odpadom a preto sa triedenie odpadov začína miňať účinku, občania začínajú vnímať proces triedenia odpadov ako zvýšený náklad na odpadové hospodárstvo,
- problémové zavádzanie - historické centrá, odľahlé usadlosti a podobne,
- možnosť upustenia od zberu BRKO pri 100% kompostovaní – toto je pre väčšinu obcí nedosiahnuteľné, stačí jeden občan, ktorý nechce kompostér a zber sa musí zabezpečiť.

Riešenie:

- dotácia zberu BRKO prostredníctvom podporných dotačných mechanizmov (Environmentálny fond) a to najmä financiami určenými na prevádzkové náklady, formou nárokovateľných príspevkov obce z fondu, na základe doloženého zhodnotenia vytriedeného BRKO (vzor – nárokovateľné platby z bývalého Recyklačného fondu),

- ak by samospráva bola podporená takýmto príspevkom, mala by väčšiu snahu o zavedenie zberu BRKO a tým by sa znížil podiel BRKO na skládkach,
- znížiť 100% hranicu zberu BRKO prostredníctvom kompostovania aspoň na 80 % hranicu.

4. Systém implementácie váh pre autá, ktoré vykonávajú zber zmesového komunálneho odpadu alebo triedený zber komunálnych odpadov

Zákon o odpadoch ukladá zberovým spoločnostiam povinne vybaviť autá nakladajúce s odpadmi vážnym systémom.

Problémy:

- nejednoznačná definícia, aký vážny systém sa má implementovať (podvozok či vysýpacie zariadenie),
- nejednoznačná definícia, na aké autá sa má použiť. Na niektoré autá je technicky nemožná montáž vážiaceho zariadenia (dodávky, traktory, ramenové nakladače atď.),
- investícia, ktorá bude mať dopad i na samosprávy,
- problematiku stanovenie poplatku vzhľadom na nemožnosť „odhadu“ koľko ktorý obyvateľ vyprodukuje za rok odpadov a s tým súvisiaci problém so stanovením poplatku,
- zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a poplatkoch totiž neumožňuje stanoviť poplatky spätne, t. j. nebude sa vedieť spätne stanoviť pre obyvateľa poplatok podľa toho, koľko vyprodukuje odpadov.

Riešenie:

- upustiť od tejto povinnosti, toto nemalo byť vôbec riešené zákonom. Ak bude samospráva vyžadovať váženie každej nádoby (napr. pri zvoze viacerých obcí na jednej trase), vie si túto možnosť nastaviť v zmluve so zmluvným partnerom. Je veľa prípadov,

že zber v obci vykonáva mestská organizácia, a váženie každej nádoby je pre ňu nepodstatný, stačí jej celková váha.

5. Povoľovacie procesy (EIA, stavebný zákon)

Problémy:

Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a stavebný zákon je v súčasnosti zneužívaný rozličnými združeniami, ktoré proces posudzovania úmyselne predlžujú a zneužívajú systém EIA a stavebné konanie opakovanými nerelevantnými pripomienkami.

Riešenie:

Je potrebná novela zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a stavebného zákona podľa vzoru zákona o verejnom obstarávaní, v ktorom je ustanovenie, ak chce dať subjekt pripomienku/námietku, musí zložiť kauciu (napr. vo výške 5.000 EUR), ktorá sa mu automaticky vráti, ak je námietka opodstatnená, ak pripomienka/námietka opodstatnená nie je, prepadne v prospech štátu, t. j. na účet MŽP SR.

V súvislosti s uvedenými závermi autori analýzy odporúčajú:

1. za prioritu odpadového hospodárstva v SR považovať **snahu o čo najvyššiu mieru recyklácie odpadov a energetického zhodnocovania nerecyklovateľných odpadov pri dodržaní všetkých pravidiel a noriem ochrany ovzdušia, vôd a pôdy**. Energia, ktorá takýmto spôsobom vznikne, bude navyše predstavovať príspevok k energetickej bilancii nášho štátu. Treba však vnímať fakt, že existujú odpady, ktoré sa recyklovať ani energeticky zhodnocovať nedajú a pre tieto odpady je potrebné zachovať dostatočnú „sieť“ skládok odpadov s potrebnou životnosťou/kapacitou,
2. ďalšou prioritou je **efektívne nakladanie s biologicky rozložiteľnými odpadmi**. Považujeme totiž za málo etické, aby sa dlhodobý prírodný proces vzniku a vývoja

organickej hmoty násilne ukončil vyhodnotením na skládku. Organická hmota by sa aj v prípade odpadov mala v maximálnej miere vracat' späť do prostredia,

3. treťou prioritou musí byť snaha **o vytvorenie mechanizmu, ktorý mestám a obciam dokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na riešenie úloh v oblasti nakladania s komunálnymi odpadmi**, pretože to je oblasť odpadového hospodárstva, ktorá sa týka každého z nás,
4. za dôležité považujeme tiež **vytvorenie fungujúceho informačného systému**, ktorý všetkým záujemcom (profesionálnym aj laickým) bude schopný poskytovať aktuálne údaje o produkcii odpadov a o nakladaní s nimi,
5. preferovanie recyklačných technológií nie je všeliakom na problémy s odpadmi - v konečnom dôsledku to znamená preniesť definitívne riešenie do budúcnosti, čo je v rozpore s princípmi udržateľného rozvoja. **V prípade odpadov je potrebné preferovať riešenia, ktoré poskytujú výsledky v reálnom čase a nepredstavujú záväzok do budúcnosti**,
6. dlhodobým strategickým cieľom odpadového hospodárstva v SR je zásadný odklon od zneškodňovania odpadov (predovšetkým odklon od zneškodňovania odpadov skládkovaním) a podpora environmentálne priaznivých spôsobov nakladania s odpadmi. Jedným z prostriedkov na dosiahnutie tohto cieľa je podpora a **presadzovanie všeobecne akceptovaného princípu „znečisťovateľ platí“**, s čím úzko súvisí aj nevyhnutnosť monitorovať pôvodcov odpadov a potreba efektívneho informačného systému,
7. v spolupráci so starostami a primátormi jednotlivých obcí a miest považujeme za vhodné **vybudovať v čo najväčšom počte miest a obcí na Slovensku štandardizovanú sieť**

zberných dvorov ako lokálnych centier triedeného zberu komunálnych odpadov.

Zberné dvory odporúčame budovať ako modulárny systém založený na typizovaných prvkoch, poskytujúci rovnakú kvalitu služieb a hygienického štandardu, umožňujúci variantné riešenia s ohľadom na počet obyvateľov, s ohľadom na množstvo vyprodukovaných komunálnych odpadov a s ohľadom na budúce požiadavky úrovne ich triedeného zberu,

8. **s využitím informačných a komunikačných technológií zabezpečiť pre mestá a obce na Slovensku on-line informácie o naplnenosti kapacít súvisiacich so zberom komunálnych odpadov** (zberné nádoby, zberné dvory). S ohľadom na prípadné budovanie odpadovej komoditnej burzy sa javí ako vhodné vytvoriť databázový systém o stave nakladania s komunálnymi odpadmi na Slovensku a o disponibilných množstvách jednotlivých odpadových komodít v jednotlivých lokalitách,
9. odporúčame súčasne **vytvoriť novú súčasť Informačného systému o odpadoch (ISOH) zameranú na optimalizáciu prostriedkov a technológií na zber a zvoz triedených zložiek komunálnych odpadov** a súčasne navrhnúť systém efektívneho využitia disponibilných spracovateľských kapacít (nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí), resp. riadenie plánovitého vývozu určitých spracovaných odpadových komodít,
10. s ohľadom na podiel obnoseného šatstva a obuvi v komunálnom odpade odporúčame legislatívne, technicky a finančne **doriešiť systém nakladania s použitými odevmi (textilom)**. Zabezpečiť napr. to, aby sa odpadový textil stal ďalšou zložkou povinného triedeného zberu komunálnych odpadov (napr. prostredníctvom zberných dvorov),
11. **v rámci nakladania s drobnými stavebnými odpadmi odporúčame riešiť v prípade individuálnych rekonštrukčných a demolačných stavebných prác otázku eventuálnej štátnej dotácie pri nakladaní s azbestom a to aj napriek tomu, že daný odpad je**

charakteru nebezpečných odpadov a nie DSO. Napr. strešné krytiny s obsahom azbestu (eternit) stavebníci v minulosti bežne zakúpili v oficiálnych predajniach stavebných hmôt (v podstate so súhlasom štátu) a v súčasnosti legálna likvidácia takéhoto materiálu predstavuje enormnú finančnú záťaž,

12. mestá a obce majú v systéme triedeného zberu odpadov naďalej nezastupiteľnú úlohu. Ich pozícia sa však mierne modifikuje po prijatí zákona o odpadoch č. 79/2015 Z. z., ktorého cieľom je v prvom rade zvýšiť množstvo vytriedeného odpadu v mestách a obciach. Dôležitou súčasťou procesu zvyšovania podielu vytriedeného odpadu v samosprávach je aj **snaha eliminovať akéhokoľvek ďalšie finančné zaťaženie samosprávy, ktoré by s procesom súviselo,**
13. podľa súčasného platného zákona o odpadoch zodpovednosť za vytriedené zložky komunálneho odpadu majú výrobcovia príslušných výrobkov, ktorí túto povinnosť plnia (a finančné náklady znášajú) predovšetkým prostredníctvom OZV. Pokiaľ ide o biologicky rozložiteľné komunálne odpady, zodpovednosť za nakladanie s touto zložkou komunálnych odpadov (vrátane finančnej) ostáva na obciach. S výnimkou eurofondov sa s doplnkovými zdrojmi na financovanie aktivít v oblasti nakladania s komunálnymi odpadmi neráta,
14. domnievame sa, že **funkčný systém triedeného zberu v obciach a v mestách je možný len s jeho efektívnou podporou.** Obce samy nemajú dostatočné prostriedky na jeho realizáciu – technologické, finančné ani ľudské. Výrazným limitom, ktorý podčiarkuje potrebu existencie „podporného systému“ sa javí aj rozdrobenosť obcí,
15. **systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov sa v praxi celkom neosvedčil,** pretože obce a zberové spoločnosti sa napriek jeho existencii musia vyrovnávať s viacerými problémami:

- systéme RZV nie je dostatok finančných prostriedkov vzhľadom na množstvo OZV na trhu,
- neochota rozširovať nádoby na triedený zber nielen na stávajúcich lokalitách ale aj na novo vybudovaných – obce a mestá nevedia rozširovať triedený zber vzhľadom na argumentáciu ako aj povoľovanie zo strany OZV, ktorým stačí ich „trhový podiel“,
- neakceptovanie nadvýkonov zberu niektorých komodít počas najvyššej sezóny (napr. plasty počas leta) – tieto výkony sú na ťarche zberových spoločností, nakoľko obce ich nemôžu zaplatiť a OZV zasa nechcú zaplatiť (lebo majú buď „dost’ limitov“ alebo nemajú peniaze na financovanie nadvýkonov),
- environmentálna osвета nie na požadovanej úrovni – niektoré OZV nerobia osvetu a vzdelávanie aj napriek tomu, že to je v zákone o odpadoch ako jedna z ich povinností.

V zmysle vyššie uvedených bodov je zrejmé, že na úseku odpadového hospodárstva celé Slovensko bude čakať výrazná reforma, ktorá by mala zabezpečiť, aby sa Slovenská republika priblížila k cieľom, ktoré na nás kladie Európska únia ako aj celospoločenský trend. Samosprávy, ako základný pilier odpadového hospodárstva každého štátu, čaká veľký počet výziev, ktoré sú späté aj s celkovým nárastom nákladov na odpadové hospodárstvo, ktoré bude musieť byť presunuté na obyvateľov a to vo forme zvýšených poplatkov za produkciu odpadov. Tento finančný „bič“ na obyvateľov by však mal mať za následok vyššiu mieru triedenia odpadov a nižšiu mieru produkcie tých odpadov, ktoré sa budú musieť energeticky zhodnotiť alebo zneškodniť na skládkach odpadov. Obyvatelia musia pochopiť, aj cez zvýšené náklady na odpadové hospodárstvo, že bez pochopenia zmyslu prevencie a triedenia odpadov, nie je možné na jednej strane ušetriť ich vlastné finančné prostriedky, no na druhej strane ochrániť si to hlavné – vlastné životné prostredie. Na odpadové hospodárstvo v samosprávach a odpady, ktoré sa v nich tvoria, sa musí nazerať komplexne a snažiť sa minimalizovať ich tvorbu a maximalizovať ich triedenie a recykláciu. Pri každom type odpadu existuje totiž možnosť aby sa nevytvoril, alebo, ak sa vytvorí, tak sa s ním nakladalo tak, aby sa čo najmenej odpadov zneškodňovalo. V súčinnosti s OZV pre jednotlivé vybrané prúdy odpadov, štátnou

správou (MŽP SR, OÚ) a podnikateľskou sférou (zberovými spoločnosťami, výrobcami a dovozcami) je potrebné zabezpečiť výraznú ale opakujúcu sa osvetu tak, aby obyvatel' prirodzene chápal zmysel triedenia odpadov a poslanie samých seba. Len on – obyvateľ – je schopný, ak dobre porozumie významu čo je potrebné, zabezpečiť to, čo na nás kladie celospoločenský smer a to je minimalizácia tvorby odpadov a maximalizácia ich recyklácie. Samosprávy sa budú musieť pripraviť na pokračujúce zvyšovanie nákladov na „jednotky odpadového hospodárstva“, no pri výraznej a vysokej miere recyklácie a triedenia odpadov, plne podporovanou a hradenou zo strany OZV sa celkové náklady na odpadové hospodárstvo zvyšovať nebudú (tzn. EUR/tona odpadov na zneškodnenie výrazne porastie, no jeho objem bude pri dôslednom triedení menší a tak celkové náklady nebudú tak výrazne stúpať smerom hore, resp. sa môžu v určitom čase zastaviť).

Bude potrebné dobudovať hustejšiu sieť rozmiestnenia kontajnerov na odpady, predovšetkým na zložky, ktoré spadajú pod rozšírenú zodpovednosť, zároveň vydotovať (napr. z Environmentálneho fondu) tie typy odpadov, ktoré je potrebné triediť, no nespádajú pod RZV (napr. BRKO, textil a pod.). Odpadové hospodárstvo by vo svojom budúcom vývoji malo na Slovensku smerovať k dôslednejšiemu dodržiavaniu hierarchie odpadového hospodárstva, k predchádzaniu vzniku odpadov a k obmedzovaniu ich množstva a to aj dôslednou osvetou medzi obyvateľmi. Pri budovaní a prevádzkovaní zariadení na nakladanie s odpadmi by sa mali uprednostňovať moderné a perspektívne technológie, ktoré spĺňajú požiadavky najlepších dostupných techník a najlepších environmentálnych postupov. Strategickým cieľom odpadového hospodárstva Slovenskej republiky by mala byť dôsledná recyklácia tých odpadov, ktorých to dáva zmysel z pohľadu ekonomického, energetické zhodnotenie odpadov, ktorých to dáva zmysel z hľadiska ich využitia ako palivo a v neposlednom rade zneškodňovanie na skládkach len tých odpadov, ktoré nie je možné recyklovať alebo energeticky zhodnotiť. Len tak sa priblížime k ceste trvalo udržateľnému nakladaniu s odpadmi a ochrane nášho životného prostredia.

ZÁVER

V zmysle záverečnej kapitoly je zrejmé, že na úseku odpadového hospodárstva celé Slovensko bude čakať výrazná reforma, ktorá by mala zabezpečiť, aby sa Slovenská republika priblížila k cieľom, ktoré na nás kladie Európska únia ako aj celospoločenský trend. Samosprávy, ako základný pilier odpadového hospodárstva každého štátu, čaká veľký počet výziev, ktoré sú späté aj s celkovým nárastom nákladov na odpadové hospodárstvo, ktoré bude musieť byť presunuté na obyvateľov a to vo forme zvýšených poplatkov za produkciu odpadov. Tento finančný „bič“ na obyvateľov by však mal mať za následok vyššiu mieru triedenia odpadov a nižšiu mieru produkcie tých odpadov, ktoré sa budú musieť energeticky zhodnotiť alebo zneškodniť na skládkach odpadov. Obyvatelia musia pochopiť, aj cez zvýšené náklady na odpadové hospodárstvo, že bez pochopenia zmyslu prevencie a triedenia odpadov, nie je možné na jednej strane ušetriť ich vlastné finančné prostriedky, no na druhej strane ochrániť si to hlavné – vlastné životné prostredie.

Na odpadové hospodárstvo v samosprávach a odpady, ktoré sa v nich tvoria, sa musí nazeráť komplexne a snažiť sa minimalizovať ich tvorbu a maximalizovať ich triedenie a recykláciu. Pri každom type odpadu existuje totiž možnosť aby sa nevytvoril, alebo, ak sa vytvorí, tak sa s ním nakladalo tak, aby sa čo najmenej odpadov zneškodňovalo. V súčinnosti s OZV pre jednotlivé vybrané prúdy odpadov, štátnou správou (MŽP SR, OÚ) a podnikateľskou sférou (zberovými spoločnosťami, výrobcami a dovozcami) je potrebné zabezpečiť výraznú ale opakujúcu sa osvetu tak, aby obyvateľ prirodzene chápal zmysel triedenia odpadov a poslanie samých seba. Len on – obyvateľ – je schopný, ak dobre porozumie významu čo je potrebné, zabezpečiť to, čo na nás kladie celospoločenský smer a to je minimalizácia tvorby odpadov a maximalizácia ich recyklácie.

Samosprávy sa budú musieť pripraviť na pokračujúce zvyšovanie nákladov na „jednotky odpadového hospodárstva“, no pri výraznej a vysokej miere recyklácie a triedenia odpadov,

plne podporovanou a hradenou zo strany OZV sa celkové náklady na odpadové hospodárstvo zvyšovať nebudú (tzn. EUR/tona odpadov na zneškodnenie výrazne porastie, no jeho objem bude pri dôslednom triedení menší a tak celkové náklady nebudú tak výrazne stúpať smerom hore, resp. sa môžu v určitom čase zastaviť).

Bude potrebné dobudovať hustejšiu sieť rozmiestnenia kontajnerov na odpady, predovšetkým na zložky, ktoré spadajú pod rozšírenú zodpovednosť, zároveň vydotovať (napr. z Environmentálneho fondu) tie typy odpadov, ktoré je potrebné triediť, no nespádajú pod RZV (napr. BRKO, textil a pod.).

Odpadové hospodárstvo by vo svojom budúcom vývoji malo na Slovensku smerovať k dôslednejšiemu dodržiavaniu hierarchie odpadového hospodárstva, k predchádzaniu vzniku odpadov a k obmedzovaniu ich množstva a to aj dôslednou osvetou medzi obyvateľmi. Pri budovaní a prevádzkovaní zariadení na nakladanie s odpadmi by sa mal uprednostňovať holistický prístup zameraný na moderné a perspektívne technológie, ktoré spĺňajú požiadavky najlepších dostupných techník a najlepších environmentálnych postupov. Strategickým cieľom odpadového hospodárstva Slovenskej republiky by mala byť dôsledná recyklácia tých odpadov, ktorých to dáva zmysel z pohľadu ekonomického, energetickeho zhodnotenie odpadov, ktorých to dáva zmysel z hľadiska ich využitia ako palivo a v neposlednom rade zneškodňovanie na skládkach len tých odpadov, ktoré nie je možné recyklovať alebo energeticke zhodnotiť. Len tak sa priblížime k ceste trvalo udržateľnému nakladaniu s odpadmi a ochrane nášho životného prostredia.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

1. Literatúra

Inštitút environmentálnej politiky MŽP SR, Ako pretriediť triedený zber, Analýza fungovania triedeného zberu a rozšírenej zodpovednosti výrobcov obalov a nebalových výrobkov, marec 2020.

Dostupné na: https://www.minzp.sk/files/iep/ako_pretriedit_triedeny_zber.pdf

NKÚ SR, Efektívnosť a účinnosť triedeného zberu komunálneho odpadu, 2018, str. 9. Dostupné na: <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/265201/96466--110.pdf>

Štatistický úrad Slovenskej republiky, Koľko nás je, aké domácnosti tvoríme. Vybrané výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov 2014.

Dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/3fd49fca-03ae-4f0a-a606-305b8f290e70/Kolko_nas_je_ake_domacnosti_tvorime.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOT_WORKSPACE-3fd49fca-03ae-4f0a-a606-305b8f290e70-kFtfKVt

MŽP SR, Návrh Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2021-2025, november 2020

Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/program-odpadoveho-hospodarstva-slovenskej-republiky-na-roky-2021-2025>

MŽP SR, Návrh Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2021– 2025, november 2020, str. 66.

Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/program-odpadoveho-hospodarstva-slovenskej-republiky-na-roky-2021-2025>

Štatistický úrad Slovenskej republiky, Odpady v Slovenskej republike za rok 2018, 2019.

Dostupné na: <https://slovak.statistics.sk:443/wps/portal?urile=wcm:path:/obsah-sk-pub/publikacie/vsetkypublikacie/b2d7366e-4679-4d5d-ba06-fbc67ccedbeb>

Štatistický úrad Slovenskej republiky, Odpady v Slovenskej republike za rok 2019, 2020.

Dostupné na: <https://slovak.statistics.sk:443/wps/portal?urile=wcm:path:/obsah-sk-pub/publikacie/vsetkypublikacie/849b6f20-bc8c-496b-be32-009bffed0245>

NKÚ SR, Plastový odpad, 2020. Dostupné na: <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/aa96815f-71eb-4e9a-9c09-e1e60d71f80f>

MŽP SR, Program predchádzania vzniku odpadu Slovenskej republiky na roky 2019 – 2025, november 2018. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/ppvo-sr-19-25.pdf>

MŽP SR, POH SR 2011 – 2015, Právny rámec OH. Dostupné na: www.minzp.sk/files/vestniky/vestnik-2012-2-priloha_02.pdf

MŽP SR, POR SR 2011 – 2015, Vyhodnotenie plnenia cieľov POR SR 2006 – 2010. Dostupné na: www.minzp.sk/files/vestniky/vestnik-2012-2-priloha_03.pdf

MŽP SR, POH SR na roky 2016-2020, október 2015.

Dostupné na: https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/poh-sr-2016-2020_vestnik.pdf

Inštitút environmentálnej politiky MŽP SR, Spravodlivé odpady, október 2019, str. 8. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/iep/spravodlive-odpady.pdf>

Inštitút environmentálnej politiky MŽP SR, Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, Zelené Slovensko, september 2018

Dostupné na: https://www.minzp.sk/files/iep/x_2017_envirostrategia_20180904.pdf

MŽP SR, Programu predchádzania vzniku odpadu Slovenskej republiky na roky 2019 – 2025, november 2018. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/ppvo-sr-19-25.pdf>

Interné materiály a analýzy APOH – Asociácie podnikateľov v odpadovom hospodárstve

Interné prieskumy APOH – Asociácie podnikateľov v odpadovom hospodárstve

2. Právne predpisy:

Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Vyhláška MŽP SR č. 365/2015 Z. z, ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov

Vyhláška MŽP SR č. 366/2015 Z. z o evidenčnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti

Vyhláška MŽP SR č. 371/2015 Z. z, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch

Vyhláška MŽP SR č. 382/2018 Z. z. o skládkovaní odpadov a uskladnení odpadovej ortuti

Vyhláška MŽP SR č. 373/2015 Z. z. o rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov

Zákon č. 329/2018 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 302/2019 Z. z. o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Nariadenie vlády SR č. 153/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú záväzné limity a termíny pre rozsah opätovného použitia častí starých vozidiel, zhodnocovania odpadov zo spracovania starých vozidiel a ich recyklácie

Nariadenie vlády SR č. 388/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú limity pre zhodnotenie elektroodpadu a pre opätovné použitie a recykláciu komponentov, materiálov a látok

Nariadenie vlády SR č. 330/2018 Z. z. ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov

Oznámenie MŽP SR č. 222/2020 Z. z. o vydaní opatrenia z 29. júla 2020 č. 1/2020 o metodike analýzy zmesového odpadu

Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady

Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákona č. 369/1990 Zb. obecnom zriadení

Zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

3. Elektronické zdroje:

Environmentálny fond – Výročná správa 2012. Dostupné na:
<http://www.envirofond.sk/img/Legislativa/V%C3%9DRO%C4%8CN%C3%81%20SPR%C3%81VA%202012%20%20final.pdf>

Environmentálny fond – Výročná správa 2013. Dostupné na:
<http://www.envirofond.sk/img/Legislativa/VyrocnaSprava2013.pdf>

Environmentálny fond – Výročná správa 2014. Dostupné na:
<http://www.envirofond.sk/img/Legislativa/vyrocna%20sprava%202014.pdf>

Environmentálny fond – Výročná správa 2015. Dostupné na:
http://www.envirofond.sk/img/Ziadosti/Legislativa/vyrocna_sprava_2015.pdf

Environmentálny fond – Výročná správa 2016. Dostupné na:
http://www.envirofond.sk/img/Ziadosti/Legislativa/vyrocna_sprava_2016.pdf

Environmentálny fond – Výročná správa 2017. Dostupné na:
http://www.envirofond.sk/img/Ziadosti/Legislativa/Vyrocna_sprava_2017.pdf

Environmentálny fond – Výročná správa 2018. Dostupné na:
<http://www.envirofond.sk/img/Ziadosti/Legislativa/V%C3%9DRO%C4%8CN%C3%81%20S-PR%C3%81VA%202018.pdf>

Environmentálny fond – Výročná správa 2019. Dostupné na:
<http://www.envirofond.sk/img/Ziadosti/Legislativa/vyrocn%C3%A1%20spr%C3%A1va%202019.pdf>

Environmentálny fond – Výročná správa 2020. Dostupné na:
<http://www.envirofond.sk/img/Ziadosti/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%20EF%20za%20rok%202020.pdf>

Európska charta miestnej samosprávy. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?europska-charta-miestnej-samospravy>

Návrh plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2021. Dostupné na: <https://www.slovlex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/622>

Ako efektívne plniť environmentálne ciele v Slovenskej republike, Analýza možností riešenia nakladania s komunálnymi odpadmi. Dostupné na:
https://envipak.sk/uploads_file_gallery/20/Analiza_Ako-efektivne-plni-enviro-ciele-v-SR_fe7bS_1568366057.pdf

„Úprava odpadu pred skládkovaním v zmysle čl. 6 Smernice o skládkach: prvá analýza "Treatment of waste before landfilling according to art. 6 of the Landfill Directive: first analysis, 2017" Dostupné na: <https://www.impel.eu/wp-content/uploads/2018/01/Report-on-Treatment-of-waste-before-landfilling-according-to-art.-6-of-the-Landfill-Directive.pdf>

www.odpady-portal.sk

PRÍLOHY

Príloha 1: Zoznam činností zhodnocovania odpadu

V zmysle zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov je zhodnocovanie odpadu činnosť, ktorej hlavným výsledkom je prospešné využitie odpadu za účelom nahradiť iné materiály vo výrobnnej činnosti alebo v širšom hospodárstve, alebo zabezpečenie pripravenosti odpadu na plnenie tejto funkcie.⁶⁰

Zoznam činností zhodnocovania odpadu:

- R1 - využitie najmä ako palivo alebo na získavanie energie iným spôsobom,
- R2 - spätné získavanie alebo regenerácia rozpúšťadiel,
- R3 - recyklácia alebo spätné získavanie organických látok, ktoré nie sú používané ako rozpúšťadlá (vrátane kompostovania a iných biologických transformačných procesov)a),
- R4 - recyklácia alebo spätné získavanie kovov a kovových zlúčenín b),
- R5 - recyklácia alebo spätné získavanie ostatných anorganických materiálov c),
- R6 - regenerácia kyselín a zásad,
- R7 - spätné získavanie komponentov používaných pri odstraňovaní znečistenia,

⁶⁰ § 3 ods. 13 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- R8 - spätné získavanie komponentov z katalyzátorov,
- R9 - prečisťovanie oleja alebo jeho iné opätovné použitie,
- R10 - úprava pôdy na účel dosiahnutia prínosov pre poľnohospodárstvo alebo na zlepšenie životného prostredia,
- R11 - využitie odpadov vzniknutých pri činnostiach R1 až R10,
- R12 - úprava odpadov určených na spracovanie niektorou z činností R1 až R11d),
- R13 - skladovanie odpadov pred použitím niektorej z činností R1 až R12 (okrem dočasného uloženia pred zberom na mieste vzniku)e),

Poznámky:

- a) Patrí sem aj príprava na opätovné použitie, splyňovanie a pyrolýza využívajúca zložky, ako sú chemické látky a zhodnocovanie organických látok vo forme spätného zasypávania.
- b) Patrí sem aj príprava na opätovné použitie.
- c) Patrí sem aj príprava na opätovné použitie, recyklácia anorganických stavebných materiálov, zhodnocovanie anorganických materiálov vo forme spätného zasypávania a čistenie pôdy, ktorého výsledkom je jej obnova.
- d) Ak neexistuje iný vhodný R-kód, môžu sem patriť predbežné činnosti pred zhodnocovaním odpadu vrátane predbežnej úpravy, okrem iného napr. rozoberanie, triedenie, drvenie, stláčanie, peletizácia, sušenie, šrotovanie, kondicionovanie, opätovné balenie, separovanie, miešanie a zmiešavanie pred podrobením sa ktorejkoľvek z činností R1 až R11.

e) Dočasné uskladnenie je dočasné uloženie podľa § 3 ods. 5.⁶¹

⁶¹ Príloha č. 1 k zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Príloha 2: Zoznam činností zneškodňovania odpadu

V zmysle zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov je zneškodňovanie odpadu činnosť, ktorá nie je zhodnocovaním, a to aj vtedy, ak je druhotným výsledkom činnosti spätné získanie látok alebo energie.⁶²

Zoznam činností zneškodňovania odpadu:

- D1 - uloženie do zeme alebo na povrchu zeme (napr. skládka odpadov),
- D2.- úprava pôdnymi procesmi (napr. biodegradácia kvapalných alebo kalových odpadov v pôde),
- D3.- hĺbková injektáž (napr. injektáž čerpatelných odpadov do vrtov, soľných baní alebo prirodzených úložísk atď.),
- D4.- ukladanie do povrchových nádrží (napr. umiestnenie kvapalných alebo kalových odpadov do jám, odkalísk atď.),
- D5.- špeciálne vybudované skládky odpadov (napr. umiestnenie do samostatných buniek s povrchovou úpravou stien, ktoré sú zakryté a izolované jedna od druhej a od životného prostredia),
- D6.- vypúšťanie a vhadzovanie do vodného recipienta okrem morí a oceánov,

62 § 3 ods. 16 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- D7.- vypúšťanie a vhadzovanie do morí a oceánov vrátane uloženia na morské dno,
- D8.- biologická úprava nešpecifikovaná v tejto prílohe, pri ktorej vznikajú zlúčeniny alebo zmesi, ktoré sú zneškodnené niektorou z činností D1 až D12,
- D9.- fyzikálno-chemická úprava nešpecifikovaná v tejto prílohe, pri ktorej vznikajú zlúčeniny alebo zmesi, ktoré sú zneškodnené niektorou z činností D1 až D12 (napr. odparovanie, sušenie, kalcinácia),
- D10.- spaľovanie na pevnine,
- D11.- spaľovanie na mori (*),
- D12 - trvalé uloženie (napr. umiestnenie kontajnerov v baniach),
- D13 - zmiešavanie alebo miešanie pred použitím niektorej z činností D1 až D12 (**),
- D14 - uloženie do ďalších obalov pred použitím niektorej z činností D1 až D13,
- D15 - skladovanie pred použitím niektorej z činností D1 až D14 (okrem dočasného uloženia pred zberom na mieste vzniku) (***)

Poznámky:

(*) Táto činnosť je zakázaná právne záväznými aktmi Európskej únie a medzinárodnými dohovormi.

(**) Ak sa nehodí iný D-kód, môže to zahŕňať predbežné činnosti pred zneškodnením vrátane predbežnej úpravy, ako aj okrem iného napríklad triedenie, drvenie, stláčanie, peletizácia, sušenie, šrotovanie, kondicionovanie alebo triedenie pred akoukoľvek činnosťou D1 až D12.

(***) Dočasné uskladnenie je dočasné uloženie podľa § 3 ods. 5. ⁶³

⁶³ Príloha č. 2 k zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.